

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO ROZVOJA
2119756

**HODNOTENIE VPLYVU PODNIKATEĽOV NA ROZVOJ
OBVODU ŠTÚROVO**

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V
NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**HODNOTENIE VPLYVU PODNIKATEĽOV NA
ROZVOJ OBVODU ŠTÚROVO**

Diplomová práca

Študijný program:	Manažment rozvoja vidieckej krajiny a vidieckeho turizmu
Študijný odbor:	3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra práva
Školiteľ:	Zuzana Ilková, JUDr., PhD.

Nitra 2010

Edita Dejczóová, Mgr.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Edita Dejczoová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Hodnotenie vplyvu podnikateľov na rozvoj obvodu Štúrovo“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé,

V Nitre 20. apríla 2010

Edita Dejczoová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie vedúcej diplomovej práce p. JUDr. Zuzane Ilkovej, PhD. za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

Abstrakt v štátnom jazyku

Cieľom predloženej diplomovej práce je zmapovanie a zhodnotenie vplyvu podnikateľov na rozvoj obvodu Štúrovo. Hlavným zámerom je zhodnotenie možností podnikania ako aj zhodnotenie vplyvu podnikateľov na rozvoj jednotky územnej samosprávy. V práci sú identifikované faktory ovplyvňujúce rozvoj obvodu Štúrovo. Práca ďalej obsahuje hodnotenie súčasného stavu a vplyvu podnikateľov na rozvoj obvodu Štúrovo. Obsah práce je rozdelený na sedem častí. V prvej časti sa nachádza prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky. V druhej časti je popísaný cieľ práce a jednotlivé čiastkové úlohy, ktoré majú byť v práci obsiahnuté. Tretia časť je venovaná charakteristike územia a postupu riešenej problematiky. Štvrtá časť obsahuje súčasnú právnu úpravu živnostenského podnikania, právnu úpravu podnikania fyzických a právnických osôb, popis ekonomickej aktivity obyvateľstva daného obvodu, popis hospodárstva, kľúčové disparity, faktory rozvoja a SWOT analýzu vybraného územia. V piatej časti sa nachádzajú návrhy na využitie poznatkov a popis prioritných osí. Šiestu časť tvorí záver a poslednú siednu časť prehľad použitej literatúry.

Abstrakt v cudzom jazyku

The aim of the submitted thesis is the mapping and evaluation of the influence of the entrepreneurs on the development of the district Štúrovo. The main goal is the evaluation of the possibilities of entrepreneurship as well as evaluation of the influence of the entrepreneurs on the development of the part of the local municipal government. Factors influencing the development of the district of Štúrovo are identified in the thesis. It is further containing evaluation of the current status and the influence of the entrepreneurs on the development of the district Štúrovo. The content of the thesis is divided into seven parts. The first part is containing the overview of the current status of the examined topic. The goal of the thesis and the particular tasks which have to be included in the paper are described in the second part. The third part is devoted to the characteristics of the area and to the course of the procedure of the solved topic. The forth part is containing the current legal status of the trade enterprise, legal status of entrepreneurship of natural and legal persons, description of the economic activities of the citizens of the given district, description of the economy, key disparities, factors influencing the development and SWOT analysis of the chosen area. In the fifth part there are included proposals for utilisation of the knowledge and the description of the priority axis. The sixth part is containing the conclusions and the last seventh part is the overview of the used literature.

Obsah

Obsah	6
Zoznam skratiek a značiek.....	8
Úvod	9
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	11
1.1 Vývoj živnostenského podnikania.....	11
1.2 Vývoj a charakteristika podnikateľského sektora.....	17
1.3 Regionalistika a regionálny rozvoj.....	27
1.3.1 Poznávací proces v regionalistike.....	33
2 Cieľ práce.....	34
3 Metodika práce.....	35
3.1 Charakteristika obvodu.....	35
3.2 Postup pri riešení problematiky.....	40
4 Výsledky práce.....	42
4.1 Súčasná právna úprava živnostenského podnikania.....	42
4.1.1 Podmienky získania živnosti.....	44
4.2 Právna úprava podnikania fyzických a právnických osôb.....	48
4.2.1 Obchodné meno.....	49
4.2.2 Konanie podnikateľa.....	50
4.2.3 Obchodné spoločnosti.....	50
4.2.4 Zánik spoločnosti.....	53
4.2.5 Podnikanie zahraničných osôb.....	53
4.2.6 Nadnárodné formy podnikania v EÚ.....	54
4.3 Ekonomická aktivita obyvateľstva.....	57
4.3.1 Ekonomická aktivita v okrese Nové Zámky a v meste Štúrovo.....	57
4.4 Hospodárstvo.....	59
4.4.1 Poľnohospodárska výroba.....	59
4.4.2 Priemyselná výroba.....	62
4.4.3 Cestovný ruch.....	70
4.5 Kľúčové disparity a faktory rozvoja.....	73

4.5.1	Neefektívny dopravný systém.....	74
4.5.2	Nedostatočne využitý potenciál v oblasti rozvoja cestovného ruchu.....	74
4.5.3	Nepriaznivý vývoj počtu obyvateľov.....	74
4.5.4	Jednostranne zameraná priemyselná výroba.....	74
4.5.5	Nezamestnanosť.....	75
4.5.6	Nedostatočná občianska vybavenosť a nevhodný vzhl'ad verejných priestranstiev.....	75
4.6	SWOT analýza obvodu Štúrovo.....	75
5	Diskusia, návrh na využitie poznatkov.....	81
5.1	Rozvoj priemyselných parkov.....	81
5.2	Faktory rozvoja.....	81
5.2.1	Zlepšenie dopravného systému.....	81
5.2.2	Využitie potenciálu cestovného ruchu.....	81
5.2.3	Diverzifikácia priemyselnej výroby.....	82
5.2.4	Cezhraničná spolupráca.....	82
5.2.5	Regenerácia verejných priestranstiev a zlepšenie stavu občianskej vybavenosti.....	82
5.3	Prečo je vhodné investovať do tohto regiónu.....	82
5.4	Prioritné osi.....	83
6	Záver.....	87
7	Zoznam použitej literatúry.....	89
8	Prílohy.....	94

Zoznam skratiek a značiek

č. – číslo

napr. – napríklad

obr. – obrázok

resp. – respektíve

tzv. – takzvané

EÚ – Európska únia

MÚ – Mestský úrad

OÚ – Obvodný úrad

SR – Slovenská republika

ŠÚ – Štatistický úrad

MSP – Malé a stredné podnikanie

FO – Fyzická osoba

SARIO – Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Tab. – Tabuľka

SHR – Samostatne hospodáriaci roľník

ai – a iné

k.ú. – Katastrálne územie

atď. – a tak ďalej

o.i. – okrem iného

a pod. – a podobne

Úvod

Podnikateľské prostredie je v súčasnosti významným faktorom rozvoja podnikania a tým i ekonomického rastu a rastu konkurencieschopnosti. Vplyvom všeobecného pôsobenia trhových síl dochádza k celkovému rozvoju priestoru, ale súčasne vznikajú a prehlbujú sa rozdiely v úrovni rozvoja jeho jednotlivých častí.

V ekonomickej oblasti znamená členstvo v EÚ pre Slovensko postupnú účasť na výhodách plynúcich z jednotného trhu a spoločných politík EÚ a možnosť podieľať sa na formulovaní spoločných cieľov a politík EÚ. Znamená to však aj otvorenie slovenského hospodárskeho prostredia širokej konkurencii z členských štátov EÚ a nutnosť odolávať konkurenčným tlakom v ekonomickom prostredí EÚ, ale aj zvyšovať konkurencieschopnosť krajiny, jednotlivých jej regiónov a prispievať tak k zvyšovaniu medzinárodnej konkurencieschopnosti EÚ ako celku. Predpokladá sa, že v tomto procese bude SR efektívne a uvedomele, aj s použitím prostriedkov EÚ, uplatňovať svoje komparatívne výhody s cieľom nájsť najvýhodnejšiu pozíciu v rozvíjajúcej sa Európe.

Vstup Slovenska do EÚ v roku 2004, globalizácia svetovej ekonomiky, ktorej negatívne dopady v súčasnosti pociťujeme a stále prebiehajúce hospodárske procesy vytvárajú tlak na vybudovanie konkurencieschopnej a dynamickej ekonomiky, založenej na zodpovednosti, iniciatíve, inovatívnosti a kreativite občanov, ktorá zabezpečuje lepšie uspokojovanie ich životných potrieb a zároveň zachováva kvalitu životného prostredia pre nasledujúce generácie.

Roky 2009 a 2010 sú vo výraznej miere postihnuté globálnou finančnou a ekonomickou krízou, ktorej dopad sa prejavuje vo všetkých oblastiach každodenného života ľudí a aj podnikateľov. Udalosti tohto obdobia zasiahli vo výraznej miere aj samosprávy.

Napriek výraznému pokroku v poslednom období, SR výrazne zaostáva za krajinami EÚ-15 nielen v ekonomickej výkonnosti, ale predovšetkým v kvalite dosiahnutého hospodárskeho rastu danej vývojom vo všetkých zložkách trvalo udržateľného rozvoja; ekonomickej, sociálnej a environmentálnej. Identifikované rozdiely sú navyše ešte výraznejšie medzi EÚ a jednotlivými regiónmi SR. Z pohľadu rozdielov medzi jednotlivými krajinami sú rozdiely značné, pričom na základe celkového hodnotenia hospodárskeho rozvoja je na tom najlepšie Bratislavský kraj. Spoločným

menovateľom väčšiny regionálnych rozdielov sú problémy v oblasti ekonomickej výkonnosti a trvalej udržateľnosti hospodárskeho rastu, daného predovšetkým nízkou konkurencieschopnosťou priemyslu a služieb.

Rozvoj vedomostnej ekonomiky a zvyšovanie jej významu v spoločnosti zabezpečí pre obyvateľov Slovenska vyššiu kvalitu života a životný štandard na porovnateľnej úrovni s najvyspelejšími krajinami Európy. Slovensko sa stane atraktívnou krajinou pre svojich obyvateľov, návštevníkov, investorov i pre budúce generácie.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Vývoj živnostenského podnikania

Ľudská spoločnosť prechádzala v priebehu tisícročí niekoľkými vývojovými fázami. Základným rozlišujúcim prvkom sú výrobné vzťahy, čiže vzťahy medzi ľuďmi, ktoré vznikajú v procese výroby počas pôsobenia človeka na prírodu. Charakteristickou črtou spoločnosti je spoločenský charakter práce, spolupráca medzi ľuďmi pri získavaní existenčných prostriedkov. V rôznych historických obdobiach, v striedajúcich sa vývojových etapách sa však formy tejto spolupráce utvárali predsa len odlišným spôsobom.

V procese výroby si človek pomáhal rozličnými nástrojmi. Spočiatku to boli veľmi jednoduché nástroje z kameňa, konárov alebo kostí. Postupne, tak ako získaval nové skúsenosti, utváral si nástroje čoraz dokonalejšie a zdokonaľovali sa aj jeho schopnosti manipulácie s týmito nástrojmi. Nástroje a schopnosť používať ich, sa v priebehu tisícročí postupne zdokonaľovali. Osobitne rozhodujúcim prvkom výrobných vzťahov bola forma vlastníctva nástrojov a pracovných predmetov. Od typu vlastníctva totiž záviseli formy rozdeľovania hotových výrobkov, ako aj iné prvky spoločenského života.

Koncom stredoveku zaznamenávali remeslá a živnosti obdobie vrcholného rozkvetu cechových majstrov. Cechové zriadenie, ktoré si remeselníci vydobili na feudálnych pánoch, im umožnilo dosiahnuť skutočný rozkvet remeselného podnikania. Za pôsobenia cechov prevláda tzv. spravodlivá cena. Tieto ceny neboli vytvárané na voľnom trhu. Podklad pre spravodlivé ceny bol v nazeraní na ľudskú spoločnosť, ako na doplňujúci sa organizmus. Preto, ak chce niekto získať služby iných členov, musí týmto poskytnúť primeranú odmenu za ich výrobky alebo služby, aby sa mohli nielen fyzicky, ale aj stavu primerane udržať pri živote. Pri spravodlivej cene rozhodoval výrobca o cenovom určení a nie spotrebiteľ podľa hľadísk hospodárskych. Preto spravodlivá cena sa nemôže hospodársky vysvetľovať. Kým nevzrastala populácia a hospodárske pomery boli relatívne stacionárne, nekonali sa žiadne zmeny vo výrobných spôsoboch cechov. Keď však populácia začala rásť a hospodárske podmienky sa dali do pohybu, začala sa prudko meniť aj skladba cechov. Cechy sa začali uzatvárať, aby si udržali svoje udané ceny, to sa však nepodarilo. Ekonomické a hospodárske pôsobenie ich rozbilo, lebo sa nemohli udržať menej produktívne výrobné útvary.

Spravodlivá cena sa dala pomerne udržať, kým bola výroba na objednávku a nie ako neskôr, keď nastúpila zvýšená výroba na sklad pre neznámeho spotrebiteľa, ktorý už mal príležitosť ukázať, ako si cení ponúkaný tovar. V prvom rade sa museli remeselníci snažiť obstáť v znižovaní výrobných nákladov a to tým, že zvyšovali produktivitu práce. Narastaním továrenskej výroby však význam cechov začal ustupovať do úzadia. Prijatím živnostenského poriadku, zákona č. 227 v roku 1859 r. z. dochádza k zániku cechov úplne. Tento zákon bol zrušený až Zákonníkom práce, zákonom č.65/1965 Zb, ten rušil zákon 259/1924 Zb (Kopál – Urmin, 1994).

Právny dualizmus, ktorý začal po roku 1867 (Rakúsko-Uhorské vyrovanie), pokračuje v právnom poriadku Československej republiky aj po 1918. V českých krajinách platil živnostenský poriadok č. 227/1859 r.z. a na Slovensku platil zákon č. 259/1924 Zb. Prijatím Zákonníka práce č. 65/1965 Zb. boli uvedené predpisy zrušené a odvtedy platil jednotný právny poriadok pre celé územie bývalej Československej republiky.

Živnostníci tvorili na Slovensku štyri väčšie skupiny podľa odvetví. Prvú tvorili remeselníci, druhú skupinu živnostníci v obchode, tretiu v pohostinstve a nakoniec živnostníci v doprave. Mnoho živnostníkov pracovalo a bývalo na dedinách. Svojim spôsobom života sa približovalo k roľníctvu, i keď ich snahou bolo priblížiť sa k mestskému spôsobu života. V hospodárskom systéme spoločnosti malo živnostenské podnikanie svoje nezastupiteľné miesto, prostredníctvom ktorého realizovali funkcie na úseku drobnej remeselnej výroby, služieb, opráv, distribúcie atď. Malo významné postavenie v odvetví priemyslu a poľnohospodárstva. Živnosti poskytovali značný počet pracovných príležitostí, čo sa považovalo za určité plus. V roku 1947 bolo na Slovensku 99 006 živnostenských závodov, v ktorých bolo činných 158 807 osôb.

Vo februári 1948 nastal zlom, keď začali byť živnostníci takzvané „na obtiaž systému“. Ústava z roku 1948 výslovne preferovala spoločenské vlastníctvo a zákony prijímané v 60. rokoch už prakticky nepočítali s existenciou súkromného vlastníctva.

Až v roku 1982 bolo prijaté vládne nariadenie č. 154 Zb. o poskytovaní služieb občanom na základe povolenia národného výboru, podľa ktorého sa udeľovali povolenia na výkon remeselných služieb, osobných služieb, upratovania, kopáčskych prác a podobne.

V roku 1988 bolo vydané vládne nariadenie č. 1 Zb. o poskytovaní iných služieb občanmi, a to na základe povolenia národného výboru. Predpokladalo sa, že občania

budú poskytovať iným občanom a organizáciám vecné plnenia a výkony. Boli tu však rôzne obmedzenia a limity. Mnoho vecí nebolo doriešených a záujemcovia sa stretávali s absolútnou neochotou a nepružným postupom zo strany vtedajších národných výborov.

Reálne možnosti živnostenského podnikania vznikli až po roku 1989, kedy bol vytvorený priestor k obnove normálnej občianskej spoločnosti s trhovým hospodárstvom. V roku 1990 bol prijatý zákon č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov. Tento zákon určoval podmienky pre výkon súkromného podnikania a vzťahoval sa iba na fyzické osoby. Zrušený bol nadobudnutím účinnosti zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní od 1.1.1992.

Samotný pojem živnosť sa v zákone používa vo význame legislatívnej skratky označujúcej živnostenské podnikanie. Obsah i forma tohto druhu podnikateľskej činnosti vyjadruje istú spätosť histórie a tradícií živnostenského práva so súčasnosťou.

V živnostenskom práve sa tradície vývoja európskeho kontinentálneho práva premietli do živnostenského zákona č. 259/1924 Zb. platnom na území Slovenska a Podkarpatskej Rusi. Základné princípy tohto zákona, ako aj viaceré kľúčové inštitúty, sú uplatnené v súčasnom živnostenskom zákone č.455/91 Zb. (Kopál – Urmin, 1994). Pri jeho tvorbe sa v menšej miere prihliadalo k podobným zákonným úpravám platným v zahraničí, ide predovšetkým o živnostenský a remeselnícky poriadok Spolkovej republiky Nemecko a novú právnu úpravu živnostenského poriadku Rakúskej republiky z roku 1973, ale využitá bola aj česko – slovenská úprava platná do roku 1965.

Právna úprava podnikania bola tradične budovaná na dvoch základných stavebných kameňoch – pojmoch obchodník a obchody. Obchodníkom sa rozumie ten, kto vlastným menom a nezávisle uskutočňuje obchody k získaniu trvalého zdroja príjmov. Pojomom obchod je spravidla vymedzená určitá činnosť, úkony či výkon povolania, ktoré robia z konkrétnej osoby obchodníka (Janků, 2006).

Živnostenský zákon č. 455/91 Zb. vychádza z článku Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Zákon však môže ustanoviť podmienky a obmedzenia vo vzťahu k určitým povolaniam a činnostiam. Živnostenský zákon schválený 02.10.1991 znamenal významný krok v právnej úprave podnikania, ktorá zodpovedá potrebám trhového hospodárstva (Chodasová, 1998).

Predmetom úpravy živnostenského zákona sú verejnoprávne pravidlá výkonu živnostenského podnikania, ktorými sú zákonom ustanovené podmienky získania, prevádzkovania a zániku oprávnenia na výkon živnostenského podnikania z hľadiska ochrany verejných záujmov. Zákon taktiež upravuje pravidlá kontroly dodržiavania podmienok výkonu tejto podnikateľskej činnosti a zároveň sankcie, ktoré vyplývajú z porušovania zákonom ustanovených podmienok výkonu živnostenského podnikania (Horvátová, 2001).

Jednou z dôležitých zásad živnostenského zákona je skutočnosť, že pod jeho režim podliehajú tak fyzické ako aj právnické osoby. Zároveň je zo zákona zrejmé, že právo vykonávať živnosť získa každá z nich, ak splní podmienky stanovené živnostenským zákonom (Kopál – Urmin, 1994). Zákon bol pritom konštruovaný v súlade s čl. 13 Ústavy a čl. 26 ods. 1 Ústavného zákona č. 23/1991 Zb. (Listiny základných práv a slobôd) tak, že nárok na vydanie živnostenského listu vyplýva pre každého, kto splní predpísané podmienky. Obmedzenie v uvedenom smere je dané pre tie prípady, keď z dôvodov verejných záujmov vyžaduje vykonávanie živnosti štátne povolenie (koncesiu). Prípady verejného záujmu možno charakterizovať potrebou zvýšenej ochrany života, zdravia a majetku, minimalizáciou jednostranných rizík a zvláštnou dôverou, ktorú vyžaduje výkon niektorých živností. Z týchto dôvodov zákon nezakladá nárok zo zákona na vydanie koncesnej listiny ako pre prípad vydania živnostenského listu, ale ponecháva otázku, či má byť koncesia udelená, na posúdenie živnostenského úradu.

Živnostenský zákon vymedzuje podnikanie ako sústavnú činnosť, vykonávanú samostatne, pod vlastným menom, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku. Podľa obchodného zákona sa podnikaním rozumie sústavná činnosť vykonávaná podnikateľom, pod vlastným menom a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Podnikateľ je právne samostatný, vlastnícky oddelený právnický subjekt, ktorý vykonáva svoju činnosť pod svojim menom a na svoj účet. Živnostenským podnikaním, čiže živnosťou sa rozumie akákoľvek živnostenská činnosť, ak nie je zákonom výslovne zakázaná alebo vylúčená zo živnostenského podnikania. Činnosti vylúčené zo živnostenského podnikania sú uvedené v zákone. Ide o činnosti, ktoré monopolne vykonáva štát alebo, ktoré štát menovite vyhradzuje presne určeným právnickým osobám, alebo činnosti, na ktorých má štát zvláštny záujem.

Živnosť je v západoeurópskych krajinách chápaná ako činnosť vykonávaná živnostníkom, ktorým môže byť samostatný obchodník, remeselník, údržbár, natierač, majiteľ penziónu alebo malého hotela a pod. (Kravárik – Moravcová – Tarábek, 1993). Živnostník musí mať živnostenské oprávnenie – živnostenský list, vystupuje pod svojim menom a živnosť vykonáva obvykle ako trvalú činnosť.

Každý podnikateľ, ktorý spĺňa živnostenským zákonom ustanovené podmienky, môže prevádzkovať živnosť a má nárok na vydanie živnostenského oprávnenia. Živnostenské oprávnenie preukázané živnostenským listom alebo koncesnou listinou je oprávnením k vykonávaniu živnosti (Mižičková, 1999). Pri ohlasovacích živnostiach vzniká dňom ohlásenia živnosti a pri koncesovaných živnostiach dňom doručenia koncesnej listiny.

Horvátová (2001) definuje živnosť ako činnosť prevádzkovanú samostatne vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených týmto zákonom.

Bezáková (2010) uvádza, že živnostenské podnikanie zahŕňa len určité podnikateľské činnosti, zatiaľ čo iné prípady podnikania sú z pôsobnosti živnostenského zákona vyňaté, hoci v zmysle Obchodného zákonníka sú alebo môžu byť podnikaním. Každý živnostník je podnikateľ, no nie každý podnikateľ je živnostník.

Živnostenský zákon schválený 2.októbra 1991 znamená významný krok v právnej úprave podnikania, ktorá zodpovedá potrebám trhového hospodárstva. Od svojho prijatia bol mnohokrát novelizovaný, posledne prijatím novely zákona NR SR 1.4.2008. Živnostenský zákon upravuje podmienky živnostenského podnikania a kontrolu nad ich dodržiavaním.

Ilková - Bandlerová (2006) chápu živnostenský zákon, ktorý upravuje:

- verejnoprávne pravidlá výkonu podnikateľskej činnosti, ustanovené vo verejnom záujme. Predovšetkým ide o podmienky nevyhnutné pre získanie oprávnenia k prevádzkovaniu živnostenskej podnikateľskej činnosti a pravidlá správania sa podnikateľov z hľadiska ochrany verejných záujmov. Verejným záujmom v širšom zmysle je záujem na riadnom vykonávaní živností, t.j. ochrana zákazníkov, zdravia a života občanov a majetkových hodnôt, bezpečnosti prevádzky. Verejným záujmom v užšom zmysle je ochrana poriadku a bezpečnosti štátu a jeho záujem na evidencii podnikania;

-
- kontrolu dodržiavania požadovaných podmienok a sankcie za porušenie povinností vyplývajúcich zo zákona;
 - sústavu orgánov štátnej správy a ich pôsobnosť vo veciach živnostenského podnikania.

Kopál – Urmín (1994) považujú tento zákon za predpis, ktorý upravuje podmienky potrebné na získanie oprávnenia na podnikateľskú činnosť a niektoré podmienky jej prevádzkovania.

Definícia živnosť obsahuje niekoľko pojmov, ktoré Šedová (2005) vysvetľuje takto:

- sústavnosť – rozhodujúcim pre splnenie tejto podmienky je úmysel, zámer osoby vykonávať činnosť v budúcnosti pravidelne a nie jednorázovo;
- samostatnosť – za podnikanie nemožno považovať takú zárobkovú činnosť, pri ktorej o spôsobe a rozsahu práce, o čase a mieste výkonu rozhoduje iná osoba;
- vlastná zodpovednosť – tento znak nie je naplnený len znášaním dôsledkov z porušenia zmluvných povinností a právnych predpisov, ale predovšetkým podstúpením rizika dôsledkov za celkové výsledky podnikateľskej činnosti.

Živnostenské právo prostredníctvom ktorého štát zabezpečuje fyzickým aj právnickým osobám rovnaké právo prevádzkovať konkrétne vymedzené činnosti pri splnení vopred definovaných podmienok. Toto právo je potrebné chápať ako verejnoprávne oprávnenie fyzických a právnických osôb podnikateľ za rovnakých podmienok uvedených v zákone (Tuza, 2006).

Živnostenským podnikaním sa teda rozumie akákoľvek podnikateľská činnosť, ktorá nie je zákonom zakázaná a nie je vylúčená zo živnostenského zákona. Avšak, nie každé podnikanie je živnosťou. Podnikanie v zmysle živnostenského podnikania je užší pojem a podnikanie v zmysle Obchodného zákona je pojem širší, uvádzajú Ilková - Bandlerová (2006).

Živnostenský zákon vymedzuje také činnosti, ktoré nemajú charakter podnikania, a môžu ich teda prevádzkovať fyzické aj právnické osoby bez toho, aby k tomu potrebovali živnostenské alebo iné podnikateľské oprávnenie. Je to prenájom nehnuteľností, bytov a nebytových priestorov. Pokiaľ však prenajíateľ popri prenájme

poskytne i iné ako základné služby, ktorými zabezpečuje riadnu prevádzku nehnuteľností, bytov a nebytových priestorov, je táto činnosť živnosťou (Tuza, 2006).

Z pojmu živnosť je vylúčený celý rad špecifických činností, ktoré Bielik (2005) zahŕňa do troch zárobkových činností:

- prevádzkovanie činností vyhradených zákonom štátu alebo právnickej osobe určenej osobitným právnym predpisom (prevádzkovanie pôšt, hospodárenie s tabakom, soľou a liehom);
- využívanie výsledkov duševnej tvorivej činnosti chránených osobitnými zákonmi ich pôvodcami vrátane vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady;
- činnosť pri výkone povolání (pôjde napr. o výkon povolania lekárov, lekárnikov, veterinárnych pracovníkov, advokátov, komerčných právnikov, patentových zástupcov, znalcov a tlmočníkov, overovateľov a daňových poradcov, burzových maklérov, sprostredkovateľov a rozhodcov kolektívnych sporov atď.).

1.2 Vývoj a charakteristika podnikateľského sektora

Podnikateľské prostredie zastrešuje tak hospodárske, politické, inštitucionálne, právne, technologické, etické a kultúrne podmienky, v ktorých sa realizuje podnikateľský process, t.j. process formovania podnikov, ako aj realizáciu ich podnikateľských aktivít. Podnikateľské prostredie možno analyzovať na troch úrovniach:

- makroprostredie zahŕňa celkové vonkajšie vplyvy, ktoré môžu mať vplyv na podnik;
- mikroprostredie zahŕňa firmy a jednotlivcov, s ktorými je organizácia v interakcii (a ktoré priamo ovplyvňujú aktivity podniku);
- vnútorné prostredie zahŕňa procesy vo vnútri podniku.

Právne prostredie, legislatíva patrí preto k významným oblastiam celkovej kvality podnikateľského prostredia. Možno identifikovať niekoľko dôležitých oblastí, v ktorých právne prostredie zasahuje do podnikateľských aktivít a vzťahov. Ide najmä o vzťahy medzi výrobcami a spotrebiteľmi, medzi dodávateľmi, výrobcami, sprostredkovateľmi a zákazníkmi. Týka sa to napríklad ochrany spotrebiteľa, vlastníckych práv, plnenia záväzkov a pohľadávok. Podniky musia vyvíjať aj nové

produkty, inovácie však vyžadujú najmä investície do výskumu a s tým spojenú ochranu autorských práv, patentov a vynálezov. To všetko predpokladá rešpektovanie určitých zákonov a uplatňovanie určitých noriem (Juríčková, 2006).

Právo a podnikanie sú spolu nerozlučne spojené. Podnikanie je organizovanie kapitálu a práce za účelom produkcie výrobkov a služieb. Takmer každý aspekt tohoto organizovania je regulovaný právom. Právna úprava podnikateľských aktivít vychádza zo špecifík vývoja podnikania v každom štáte, je teda ovplyvnená činiteľmi politickými, geografickými, sociologickými, kultúrnymi a ďalšími (Janků, 2006).

Podľa Juríčkovej (2006) k rozhodujúcim predpokladom kvality podnikateľského prostredia patrí aj oblasť legislatívy a regulácie. Spomedzi právnych noriem sa v legislatíve štátov EÚ za najdôležitejšiu považuje legislatíva súvisiaca so zánikom podnikov. Doterajšie hodnotenia jej pôsobenia v jednotlivých krajinách ukázali nevyhnutnú potrebu jej zlepšenia v rámci tzv. Good Practice (dobrej praxe).

Pokiaľ ide o celkový legislatívny rámec podnikania, dominuje snaha o odstránenie legislatívnych bariér, o zvýšenie kvality legislatívy a o zjednodušenie administratívy. Malé podniky sa majú postupne vyňať z určitých regulačných pravidiel, má sa zjednodušiť legislatíva upravujúca hospodársku súťaž.

Je možné konštatovať, že k zlepšeniu podnikateľského prostredia a tým i k zvýšeniu kvality podnikania na Slovensku legislatíva neprispieva dostatočne. Naopak, sú to práve legislatívne bariéry, ktoré sa v názoroch podnikateľov objavujú na popredných miestach v negatívnych hodnoteniach kvality podnikateľského prostredia. Časté zmeny zákonov a iných právnych noriem tiež neprispievajú ku kvalite podnikateľského prostredia. Živnostenský zákon bol od roku 1991 novelizovaný dokonca viac ako 40 – krát. Takáto frekvencia zmien zaťažuje malých a stredných podnikateľov. Pozitívnym krokom bola novelizácia Obchodného zákonníka, ktorou sa zjednodušila procedúra založenia obchodnej spoločnosti, zriadenia podniku a jeho registrácia.

Nezastupiteľné miesto v podnikateľskom prostredí patrí finančnému zabezpečeniu. Dostupnosť finančných zdrojov je ďalším kľúčovým komponentom podnikateľského prostredia, aj keď tento problém v krajinách EÚ nie je natoľko akútny ako u nás.

Najvýznamnejšie zmeny v podnikateľskom prostredí sa na Slovensku uskutočnili v rokoch 2002 – 2005. Dovtedajší systém podpory MSP sa ukázal ako príliš

fragmentovaný, rozdrobený do veľkého počtu malých programov s tzv. podprahovým financovaním. Podpora MSP neznamena však zvyhodňovanie malých a stredných podnikov, ale vytváranie takeho podnikateľského prostredia, ktorého parametre umožnia rýchly rozvoj MSP a ich efektívne fungovanie. Dôležitou úlohou v tomto smere bola taktiež pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup Slovenskej republiky do Európskej únie. Na tento účel mal slúžiť projekt Pripravenosť malých a stredných podnikov na vstup do Európskej únie ako súčasť programu Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania. Tento program sa koncentroval najmä na získavanie relevantných informácií o perspektívach MSP po vstupe SR do EÚ a na monitorovanie ich pripravenosti na tento vstup.

Zásadnejšie zmeny v podnikateľskom prostredí sa udiali v roku 2004. Tento rok bol významnejší ako predošlé už aj z toho hľadiska, že bol rokom vstupu SR do EÚ, ktorým Slovensko zavŕšilo niekoľko rokov trvajúci integračný proces. Uskutočnili sa najmä zmeny v legislatívnom a regulačnom rámci, rozložené do viacerých krokov. Aby sa podnikateľské prostredie stalo skutočne hlavným hýbateľom rozvoja podnikania, je dôležité poznať nielen jeho doterajší vývoj a súčasný stav, ale naznačiť aj jeho ďalšie smerovanie, predikovať jeho ďalší vývoj a na základe toho vytvárať vízie a stratégie podniku. Okrem toho je dôležité:

- zvyšovať kontrolu,
- inovovať kritériá hodnotenia,
- aktualizovať ciele,
- zlepšovať komunikáciu vnútri podniku , ale najmä s vonkajším prostredím (Juríčková, 2006).

V Európskom hospodárskom priestore existuje okolo 20,5 miliónov podnikov, ktoré zamestnávajú 122 miliónov ľudí. Približne 93% týchto podnikov sú mikropodniky (0-9 zamestnancov), 6% tvoria malé podniky (10-49 zamestnancov), 0,8% sú stredne veľké podniky (50-249 zamestnancov) a iba 0,2% je veľkých podnikov (s viac ako 250 zamestnancami). Z tohto takmer 20 miliónov podnikov je založených v rámci Európskej únie. Definícia malých a stredných podnikov sa odvíja od odporúčania Európskej komisie č. 96/280/EC z 3. apríla 1996. Musia ju používať všetky orgány spoločenstva (napr. Európska investičná banka, Európsky investičný fond) v súvislosti s programami a legislatívou Spoločenstva.

Tab. 1

Členenie podnikov podľa veľkosti

Kritériá	Mikropodniky	Malé podniky	Stredné podniky
Počet zamestnancov	< 10	< 50	< 250
Ročný obrat alebo		< 7 mil. EUR	< 40 mil. EUR
Ročná súvaha		< 5 mil. EUR	< 27 mil. EUR
Nezávislosť		Nie viac ako 25 % práv držaných podnikmi, kt. stredné podniky	kapitálu alebo hlasovacích jedným alebo viacerými samotné nie sú malé a

Zdroj: Holešová H., 2003

Situácia v SR sa z hľadiska vývoja podnikateľského sektora za posledných 15 rokov podstatne zmenila. V súčasnosti sú už podiel a štruktúra malých a stredných podnikov (MSP) v SR porovnateľné s vyspelými krajinami. V roku 1996 bol podiel veľkých podnikov na celkovej zamestnanosti vyšší ako podiel MSP (zamestnávali až 45,8% pracujúcich), pričom ich pozícia sa do roku 2003 významne oslabil. V období 1998-2004 znížili veľké podniky počet svojich pracovníkov a ich podiel na zamestnanosti klesol na 30,5%, vzrástol počet zamestnancov v MSP a ich podiel na zamestnanosti sa zvýšil z 35,4% v roku 1996 na 39,4% v roku 2004. Najviac nových pracovných miest vytvorili živnostníci. Ich podiel na zamestnanosti narástol z 18,7% v roku 1996 na 30% v roku 2004. Potvrďuje sa tak globálny trend, že MSP sú tvorcom väčšiny pracovných miest a dokázali absorbovať prevažnú časť uvoľnenej pracovnej sily veľkých podnikov. Podiel MSP na hrubej produkcii v roku 2004 bol 39,6% a na pridanej hodnote 45,1%. Produktivita práce z pridanej hodnoty MSP dosahovala pritom 63,3% z produktivity práce veľkých podnikov.

Z regionálneho hľadiska najviac MSP na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov je v Bratislavskom kraji (160,0 v roku 2003¹), najmenej ich je v Košickom (102,3) a

¹ Počet MSP na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v krajoch SR, zdroj: spracované podľa údajov z NADSME (1998-2004). "Stav malého a stredného podnikania", Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania, Bratislava

Banskobystrickom kraji (108,4). Najviac živnostníkov sídli v Bratislavskom kraji (59,2), najmenej v Nitrianskom (16,6) a Prešovskom kraji (17,3). Je zrejmé, že regióny zatiaľ nie sú schopné vytvoriť dostatočný počet podnikateľských aktivít a intervenčná úloha štátu v prospech tvorby MSP a podpory podnikania je tu nespochybniteľná a môže priniesť značné výsledky, napr. aj v riešení vysokej nezamestnanosti (Národný strategický referenčný rámec, 2007).

V súvislosti s rozvíjajúcim sa trhovým hospodárstvom v SR čoraz väčší význam nadobúda vznik a rozvoj súkromného sektora a podnikania. Súkromné podnikanie, predovšetkým malé a stredné firmy, vrátane rôznych živností, sú akceleratorom rozvoja každej vyspelej ekonomiky, vyváženého a rovnomerného územného rozvoja každej krajiny. Tomuto trendu, bežnému vo svete, sa v záujme ekonomickej konvergenie a integrácie s vyspelými krajinami postupne prispôsobuje aj Slovensko (Vlčko, 1996).

Zdravo sa vyvíjajúci sektor malého a stredného podnikania je pilierom ekonomiky každého štátu. Malé a stredné podniky prispievajú k pružnosti, konkurenčnému prostrediu a k inovačným aktivitám.

Daňková (1997) uvádza, že nevyhnutným článkom hospodárstva v ekonomike Slovenska je malé a stredné podnikanie. Svojim rozvojom významne prispieva k revitalizácii ekonomiky. Mnohé podniky malého a stredného stavu vznikajú, menia oblasť svojho podnikania, zanikajú.

Podľa Hudáka (2006) podnikateľské prostredie pre malé a stredné podnikanie je stále málo motivačné a nevytvára podnety na tvorbu nových pracovných príležitostí. To brzdí reštrukturalizáciu, pretože sa nevytvára priestor pre uplatnenie pracovných síl, uvoľnených z veľkých podnikov.

Najmä v regiónoch s nízkou kúpnu silou je aj priestor pre drobné podnikanie limitovaný. Príliš veľký rozsah legislatívnych zmien vytvára neprehľadný systém. Zmeny sú často ťažko predvídateľné, neumožňujú robiť strategické rozhodnutia a reálne podnikateľské zámery.

Ako uvádza Brhel (1994), malé a stredné podniky napomáhajú cieľu budovať demokratický a tým aj slobodný pluralitný spoločenský systém. Formálne právo slobodného podnikania sa práve existenciou silného sektora malých a stredných podnikov stáva fundamentálnou súčasťou každej slobodnej spoločnosti. Zodpovednosť za formovanie vlastného života a práce sa zvyrazňuje v samostatnosti. Samostatní

individuálni podnikatelia, ktorí budujú svoju nezávislú existenciu, prispievajú v rozhodujúcej miere k vytváraniu a zachovávaniu slobodného myslenia a života v každej spoločnosti. Malé a stredné podniky, ktoré vznikli na Slovensku, vytvárajú krehkú štruktúru. Nové podniky sa stretávajú s ťažkosťami v zhromažďovaní kapitálu, v tvorbe dostatočných príjmov a získavaní základných manažérskych vedomostí.

Jasinger (1999) pri hodnotení predností malých a súkromných podnikov v porovnaní s veľkými charakterizuje malé podniky nasledovne:

- prevádzkovanie podniku vyžaduje trvalý dozor nad riadením majiteľom;
- podnikateľskú činnosť podniku charakterizuje osobná prítomnosť špecialistov, alebo vyučených pracovníkov;
- potreba vyskúšať zavedenie nového výrobku alebo nápadu na trh;
- trh výrobkov alebo služieb sa podstatnou mierou viaže na okolie podniku;
- podnik spracúva alebo obchoduje s materiálmi, resp. výrobkami podliehajúcimi rýchlej skaze;
- trhy a spotrebitelia si vyžadujú častú zmenu výrobkov;
- potreba udržiavať úzke kontakty so zamestnancami.

Podľa Gozoru (2005) je podnikanie súčasťou prebiehajúcich spoločenských procesov, ktoré sa uskutočňujú prostredníctvom cieľavedomej ľudskej činnosti. Je hnacím motorom spoločenskej výroby a vyspelej ekonomiky každej krajiny. Výsledkom je neodmysliteľná súčasť podnikateľskej činnosti každého hospodárskeho subjektu v trhovej ekonomike. Podnikanie je v podstate funkciou hospodárskej činnosti výrobné – organizačných jednotiek, ktoré produkujú úžitkové hodnoty pre potreby spoločnosti. Jeho rozsah, aktívnosť a ekonomický výsledok určujú vonkajšie a vnútorné činitele hospodárskej prosperity, pretože rozvoj podnikateľskej činnosti je eliminovaný súborom vecných, hodnotových a ľudských zdrojov. Nositeľmi podnikateľskej činnosti sú podnikateľské subjekty, ktoré viac či menej úspešne vstupujú na domáce trhy, čo závisí najmä od ich podnikateľskej schopnosti.

Jasinger (1999) považuje za najdôležitejšie znaky podnikania samostatnosť konania podnikateľských subjektov, smelosť a vynaliezavosť, iniciatívnosť, schopnosť rozhodovať v podmienkach neistoty, preberanie a zvažovanie hospodárskych rizík.

Za ústredné kritérium úspechu podnikania považuje Daňková (1997) schopnosť prežitia podniku v náročných podmienkach konkurenčného prostredia. Úspech podniku je tým väčší, čím je výraznejšia jeho schopnosť prežitia. Schopnosť podniku dlhodobo

prežívať nie je založená na šťastí alebo náhode, ale na výsledku systematického využívania všetkých možností úspechu.

Pinková (2001) považuje za základný predpoklad úspešnej podnikateľskej činnosti stabilné podnikateľské prostredie, ktoré ovplyvňuje podnikateľské subjekty najmä prostredníctvom trhového mechanizmu, ale aj pri spolupôsobení štátu. V súčasnom období môže štát minimálne zasahovať do podnikateľskej sféry. Charakter trhového hospodárstva, podľa ktorého sa správajú podniky si vynucuje aj optimálne správanie ekonomického centra, ktoré musí pôsobiť na rozvoj aktivít podnikateľských subjektov, na vznik a rozvoj podnikateľského prostredia. Jeho úlohou je regulovať ekonomickú stabilitu (meny, zamestnanosti), vytvárať legislatívne podmienky na rozvoj podnikania (daňové, mzdové, úverové a ďalšie právne predpisy), ako aj určovať hlavné smery stratégie rozvoja celého hospodárstva.

Podnikatelia investujú vtedy, keď očakávajú, že vložené investície im prinesú zisk, teda keď príjmy budú vyššie ako náklady na investície. Z toho vyplýva, že investičné rozhodnutia podnikateľov ovplyvňujú tri činitele: príjmy, náklady na investovanie, očakávanie budúcej klímy podnikania (Árendáš – Hudáková, 2001).

Bielik (2005) hovorí, že podnikanie ako prostriedok uspokojovania ľudských potrieb je staré ako ľudstvo samé. Podnikanie v ekonomike je činnosť, ktorou uspokojujeme cudzie potreby, pričom sa snažíme dosiahnuť zisk a tak uspokojiť aj potreby vlastné. Podnikanie je činnosť riskantná, v prípade úspechu prináša veľké uspokojenie. Nie každý je však ochotný a schopný podnikat', byť podnikateľom.

Synek (2002) na základe vymedzenia podstaty podnikania dospel k záveru, že podnik je inštitúcia, ktorá vznikla k výkonu podnikateľskej činnosti, teda inštitucionalizovanému podnikaniu.

Gozora (2005) chápe podnik ako formu podnikateľskej činnosti, v rámci ktorej dochádza k cieľavedomému spájaniu hmotných, finančných a ľudských zdrojov v jednej výrobo-organizačnej jednotke s uzatvoreným obratom hodnoty pre potreby trhu a pre vlastné uspokojenie potrieb.

Podnik je miesto, kde sa uskutočňuje výroba, kde sa rozhoduje o jej úrovni a niekedy aj o predajnej cene. Statky, ktoré treba k tomu zabezpečiť, sa nazývajú faktory, vytvorené statky – produkty (Etner, 1993).

Riziko je neoddeliteľnou súčasťou podnikania, pričom vzniká určitá podnikateľská dilema. Firma nemôže byť dlhodobo úspešná, pokiaľ nie je ochotná vziať

na seba určité riziko. Toto riziko však môže byť na druhej strane príčinou podnikateľského neúspechu. Práca s rizikom je preto jedným zo závažných aspektov podnikateľskej stratégie a prípravy podnikateľských projektov ako aj základným nástrojom realizácie tejto stratégie (Foltr, 1997).

Podstatnú časť podnikateľských subjektov, či už ide o osoby fyzické alebo právnické, tvoria podnikatelia, ktorí svoje oprávnenie vykonávať podnikateľskú činnosť získali na základe splnenia všetkých podmienok vyplývajúcich zo živnostenského zákona. Živnostenský zákon č. 455/91 Zb. vychádza z článku 35 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého má každý právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť. Zákon však môže ustanoviť podmienky a obmedzenia vo vzťahu k určitým povolaniam a činnostiam (Kopál - Urmín, 1994).

Na utváranie priestorovej štruktúry majú najsilnejší vplyv podniky a to so svojimi lokalizačnými rozhodnutiami. Rozhodujú napr. o tom kde, na ktorom mieste v konkrétnom priestore budú vyvíjať svoje výrobné, obchodné, vývojové či administratívne aktivity (Belajová – Fáziková, 2004).

Pojem podnikanie je v trhovej ekonomike frekventovaný pojem. Prvým z autorov, ktorý tento pojem zaviedol bol R. Cantillon. Osobitná pozornosť sa venuje podnikaniu v ekonomickej teórii koncom 19. a začiatkom 20. storočia. Podľa modernej teórie podnikania je podnikaním taká ľudská činnosť, ktorá sa zameriava na dosiahnutie rovnovážneho stavu v ekonomike (Kupkovič a kol., 2003).

Bureš (1999) chápe podnikanie ako činnosť, ktorá si vyžaduje určité duševné a fyzické predpoklady. Nositelia predpokladov predstavujú zvláštnu skupinu ľudí, ktorá sa vo svojej podstate odlišuje od všetkých ostatných. Necíti sa totiž dobre v ochranej atmosfére sociálnych istôt sprevádzanej prísne obmedzeným poľom pôsobnosti, naopak, zvláštna vnútorná sila ich bez prestania núti vydať sa na cestu neznámym terénom, ktorého úspešné zdolanie závisí nielen na vlastných schopnostiach, ale aj na benevolencii veľakrát nepredvídateľných vonkajších vplyvov.

Legislatívnym vymedzením podstaty podniku s dôrazom na jeho majetok sa zaoberá Obchodný zákonník. Podnikom sa pre účely tohto zákona rozumie súbor hmotných, ako aj osobných a nehmotných zložiek podnikania. K podniku patria veci, práva a iné majetkové hodnoty, ktoré patria podnikateľovi a slúžia na prevádzkovanie podniku, alebo vzhľadom na svoju povahu majú tomuto účelu slúžiť. Podnik takto predstavuje celok určený pre podnikateľskú činnosť v rámci jedného podnikateľského

subjektu. Tvoria ho: veci, majetkové práva, nehmotné práva (obchodné meno, povest', postavenie na trhu a pod.) a osobné zložky (štruktúra a kvalifikácia pracovníkov).

Malé a stredné podniky sú chrbtovou kosťou hospodárstva EÚ a preto musíme urobiť viac, aby sme zobrali do úvahy ich situáciu, keď určujeme legislatívu a navrhujeme politiky do budúcnosti. Implementácia Európskej charty pre malé podniky je nevyhnutnou súčasťou Lisabonskej stratégie – urobiť Európu konkurencieschopnejšou (Liikanen, 2004).

Slovenské národné hospodárstvo prechádza na novú, trhovú ekonomiku, na nový systém riadenia (Mižičková, 2004). Prosperitu podnikateľských subjektov môžu zaistiť potrebnými teoretickými a praktickými poznatkami disponujúci manažéri.

V našich podmienkach prebehol vznik malých a stredných podnikov po roku 1989 po dvoch líniách. Prvou bol vznik malých a stredných podnikov z veľkých štátnych podnikov buď odčleňovaním jednotlivých závodov a prevádzkových jednotiek, resp. rozbitím tých veľkých podnikov, ktoré boli z hľadiska vertikálnych či horizontálnych technicko-ekonomických podmienok výroby nefunkčné. Druhou bolo zakladanie celkom nových subjektov malopodnikateľského sektora. Malé a stredné podniky vznikali predovšetkým malou privatizáciou, zakladaním novými súkromno-podnikateľskými subjektmi a sčasti privatizovaním niektorých oddelených častí veľkých podnikov (Schmögnerová, 1992).

Podniky sú otvorené systémy, ktoré majú rôzne vzťahy so svojim ekonomickým, spoločenským a prirodzeným okolím. Mimoriadne dôležité sú pritom vzťahy k zásobovaciemu trhu (inputová strana) a vzťahy k odbytovému trhu (outputová strana). Podnik ako výrobná jednotka zo zásobovacieho trhu čerpá výrobné faktory, vstupy, suroviny, pomocné a pohonné látky a rôzne služby, ktoré potrebuje na výrobu svojich produktov alebo služieb. Tie potom predáva na odbytovom trhu podľa druhu výrobkov alebo služieb iným podnikom, štátu alebo súkromným domácnostiam. S dôležitými obchodnými partnermi vstupuje do užšieho vzťahu, ktorý môže siahať od neformálnych dohôd a dohorov cez zmluvné záväzky až po spájanie podnikov. Okrem toho podnik musí vo svojej činnosti rešpektovať rámcové podmienky sociálno-ekonomického okolia, čiže právne predpisy, daňové zákony, ale aj sociálne a politické zvyklosti, normy a spoločensky akceptované hodnoty. Musí sa prípadne prispôbiť prirodzenému životnému prostrediu, z ktorého čerpá zdroje a možno ho poškodzuje vypúšťaním

škodlivín do okolia. Podstatná časť týchto vzťahov závisí od lokality a preto potenciálne ovplyvňuje lokalizačné rozhodnutie podniku (Maier – Tödting, 1997).

Barrow (1996) tvrdí, že úspešné založenie nového podniku vyžaduje určitý typ osobnosti. Podnikateľský nápad musí byť vhodný pre trh a musí byť v pravý čas na správnom mieste. Podnikateľský svet je zaplnený krachujúcimi podnikmi prinášajúcimi na trh výrobky, ktoré neprichádzajú v pravý čas.

Sedlák a kolektív (1995) vymedzujú podnik ako ekonomicky a právne samostatnú podnikateľskú jednotku, ktorej základnými znakmi sú kombinácia výrobných faktorov, právna a ekonomická samostatnosť.

Kadlec (2000) charakterizuje podnikanie tromi základnými prvkami, a to: produkt, zisk a kontinuita. Tvrdí, že je veľmi dôležité pochopiť, že „bez produktu nie je podnikanie“, „podnikanie bez zisku je hobby“ a že „podnikanie bez kontinuity je prinajlepšom len príležitosťou“.

Podnik je obklopený spletitou sieťou väzieb jednotlivých elementov a ich vzájomných interakcií, ktoré spoluvytvárajú podnikateľské prostredie (Juríčková, 2006).

Pre väčšinu podnikov tvoria vzťahy so zásobovacím a odbytovým trhom najdôležitejšie spojenie s okolím (Maier – Tödting, 1997).

Lokalizačné rozhodnutia podnikov jednoznačne majú vplyv na priestorovú štruktúru. Určujú pritom, kde v priestore budú vyvíjať svoje výrobné, obchodné, vývojové či administratívne aktivity. Podnik môže mať sústredené všetky svoje aktivity v jednej lokalite, alebo ich môže rozmiestniť vo viacerých lokalitách (Maier – Tödting, 1997).

Donnelly (1997) predpokladá, že doterajší trend vo vytváraní nových podnikov bude pravdepodobne v dohľadnej dobe pokračovať, pretože stále viac ľudí je ochotných podstúpiť nezbytné riziká na dosiahnutie odborného a osobného uspokojenia, ktoré im poskytne prevádzkovanie malého podniku. Úspech je podmienený schopnosťou efektívne uplatňovať dôležité zásady a funkcie riadenia – zvlášť počas ranných fáz existencie nového podniku, pretože chyby a omyly môžu byť drahé. Úspech je tiež podmienený tým, či sa podnikateľ poučí zo skúseností ostatných a vyhne sa chybám typickým pre malé podniky. V prvom rade je možno úspech v podnikaní podmienený pochopením osobných predností a nedostatkov a odhodlaním čeliť všetkým problémom. Poznať seba samého je nevyhnutné pre každého, kto premýšľa o založení podniku a

významne zlepšuje šance na vybudovanie dobrého podniku a dosiahnutie uspokojenia v podnikaní.

1.3 Regionalistika a regionálny rozvoj

Regionalistika je chápaná ako rámcová a súhrnná veda zaoberajúca sa štúdiom priestorových javov, procesov a vzťahov (geografických, ekonomických, technických, prírodných, politických ai) Jej podstatou je štúdium regiónu v jeho mnohotvárnej podobe (Belajová, 2010).

Výsledky viacerých výskumných a teoretických prác v oblasti územného rozvoja podčiarkujú, že nežiaduce existujúce, resp. vznikajúce priestorové rozdiely (disparity) je možné znižovať cieľenou regionálnou politikou, ktorá je úzko prepojená s územným plánovaním zameraným na podporu centier osídlenia a ťažísk osídlenia v zmysle polycentrického konceptu rozvoja osídlenia. Polycentrický koncept, ktorý sa chápe ako priestorový rozvojový model založený na sieti miest a obcí v záujme zlepšenia územnej kohézie a zníženia územných disparít, napomáha o.i., lepšej spolupráci, koordinácii a doplnkovosti zabezpečovania funkcií pre obyvateľstvo, zvyšuje konkurencieschopnosť jednotlivých regiónov, prispieva k novému chápaniu vzťahov medzi mestom a jeho okolím, ponúka možnosť vplyvu miest a urbánnych priestorov na podporu súťaže, inovácii a rastu s viac vyrovnaným modelom priestorového rozvoja (Národný strategický referenčný rámec, 2007).

Na priestorovú štruktúru nemajú vplyv len lokalizačné rozhodnutia podnikov. Podniky štrukturujú priestor aj mnohými inými rozhodnutiami, a tak sa podieľajú na vytváraní rámcových podmienok rozhodnutí iných podnikov alebo iných aktérov. Mzdová politika spätne účinkuje na regionálne príjmy a určuje okruh, v ktorom sa môžu mobilizovať pracovné sily pre podnik. Regionálne príjmy zasa ovplyvňujú dopyt po iných produktoch, ktoré pochádzajú buď z toho istého alebo aj z iného regiónu (Maier – Tödtling, 1997).

Inovačné póly rastu sú tvorené centrami osídlenia národného a regionálneho významu. Centrami osídlenia národného významu sú krajské mestá, centrami osídlenia regionálneho významu sú mestá sídiel obvodných úradov, mestá sídiel bývalých okresných úradov a niektoré ďalšie mestá, ktoré majú regionálny hospodársky a spoločenský význam. Inovačné póly rastu tvorené centrami regionálneho významu by mali vo všeobecnosti plniť predovšetkým úlohu “stabilizátorov” regionálneho rozvoja,

kde sa pomocou ich rozvoja bude zabezpečovať aj znižovanie nežiaducich regionálnych disparít. Kľúčové disparity definujú “prekážky”, ktoré je potrebné prekonať, aby bolo možné naplniť víziu a dosiahnuť všetky ciele stanovené pre programové obdobie 2007-2013. Faktory rozvoja určujú, ktoré impulzy sociálno-ekonomického rozvoja sa majú využívať a vytvárať na zmiernenie identifikovaných disparít (Národný strategický referenčný rámec, 2007).

Vývoj ekonomiky Slovenska z industriálnej etapy na postindustriálnu nebude rovnomerný v priestore a čase, súčasne bude pretrvávajúť/doznievať industriálna etapa rozvoja doteraz zaostávajúcich regiónov, prípadne regiónov prechádzajúcich štrukturálnymi zmenami, a môžeme očakávať aj rýchlejší rozvoj poznatkovej ekonomiky, hlavne v bratislavskom regióne. Dosiahnutie želaného stavu vyžaduje schopnosť rozvoja endogénnych kapacít regiónov a prispôsobovania ich socioeconomickej štruktúry (adaptačnej schopnosti jednotlivcov, firiem a verejnej správy na meniace sa trhové podmienky). Okrem schopnosti prispôsobovania sa ekonomickým, technologickým a sociálnym zmenám bude významnou potrebou schopnosť tieto zmeny aj predvídať a v určitej miere ich aj cielene usmerňovať.

Stálou prioritou je podpora podnikania a konkurencie smerom k zlepšovaniu produkčnej štruktúry regiónov, predvídanie štrukturálnych kríz.

Podľa Šikulu (2008) vysoká miera prieniku zahraničného kapitálu a otvorenosť ekonomiky prinášajú vysokú citlivosť regiónov na vývoj globálneho dopytu. Rastúca mobilita produkčných faktorov zvyšuje riziko štrukturálnych zmien, regióny budú neustále vystavované prílevu a odlevu investícií a s tým spojeným zmenám v produkčnej štruktúre. Manévrovací priestor regionálnej podpory a jej vplyv môže byť preto veľmi obmedzený a otvoreným problémom ostáva tzv. externá kontrola regiónu. Ide o stav, keď rozhodovanie o strategických otázkach rozvoja regiónu (týkajúce sa napr. zamestnanosti, investícií a pod.) sa uskutočňujú v mimoregionálnych (často zahraničných) centráloch podnikov bez zainteresovanosti regionálnych aktérov.

Regióny západného Slovenska sa postupne špecializujú na priemyselné sektory s vyššou pridanou hodnotou, pričom kaskádovitý efekt šírenia rozvoja sa prejaví aj v raste sektora služieb tak pre potreby vlastného regiónu, ako aj bratislavského regiónu. Prílev investícií s vyššou pridanou hodnotou otvorí výrazne väčší priestor na zapojenie domácich podnikov do medzinárodných sietí, a to najmä v regiónoch západného a severného Slovenska. Odstraňovanie západo-východných disparít a postupná

konvergencia regiónov stredného a východného Slovenska budú založené na vytvorení silných ekonomických centier regiónov, ktoré budú ťahúňom pre celý región. Regióny musia koncentrovať svoje aktivity na dosiahnutie konkurenčnej výhody, ktorá bude relevantná aspoň v stredoeurópskom priestore.

Rozvoj cestovného ruchu vo vidieckych oblastiach umožní naplno využiť ich prírodný potenciál a nahradiť rozvojové impulzy (najmä v oblasti zamestnanosti) výrobných podnikov s nízkou pridanou hodnotou (Šikula, 2008).

Závislosť regiónu od veľkých zahraničných firiem (vysoká zamestnanosť) prináša riziko zníženia dynamiky rozvoja regionálneho segmentu MSP, v regiónoch s prevahou veľkých firiem je zvyčajne intenzita podnikania nižšia. Veľkú časť podporných programov MSP treba orientovať na napojenie slovenských podnikov na prichádzajúce a etablované zahraničné investície. Ide najmä o podporu subdodávateľských programov a podporu rozvoja klastrových iniciatív (Šikula, 2008).

Hlavnou prioritou je vytváranie regionálnych inovačných systémov, ktoré sú charakteristické existenciou systémových väzieb medzi zdrojmi produkcie poznatkov (univerzity, výskumné organizácie), sprostredkovateľmi (vládne a súkromné inovačné služby) a firmami (veľkými aj malými) a vysokou mierou ich vzájomnej interakcie. Regionálna a lokálna vláda je kľúčovou iniciačnou a koordinačnou jednotkou, ktorá môže aktívne vstupovať do podpory vytvárania sietí, budovania inovačnej infraštruktúry a strategického usmerňovania rozvoja.

Podpora vidieckych a periférnych regiónov sa zameria na rozvoj potenciálnych klastrov, prilákanie inovatívnych firiem, zriaďovanie pobočiek výskumných centier a budovanie vzťahov s firmami a poznatkovými inštitúciami aj v iných regiónoch, ktoré môžu priniesť nové inovatívne impulzy (Šikula, 2008).

Štruktúra kapitálovej vybavenosti regiónu patrí k jednej z jeho najdôležitejších charakteristík. Často sa dokonca používa na opis regiónu, napr. keď hovoríme o „textilnom”, „oceliarskom” alebo o „turistickom” regióne (Maier – Tödting, 1998).

Vysoká penetrácia zahraničných firiem najmä v západnej časti Slovenska na jednej strane zvýšila výkonnosť regionálnych ekonomík, ale priniesla problém s tzv. duálnou ekonomikou, kde existujú vedľa seba relatívne nezávislé segmenty zahraničných a domácich firiem. Na udržanie investícií v regióne je potrebné posilňovať ekonomické väzby medzi nimi, pričom domáce firmy by mali prenikať do výroby a služieb s vyššou pridanou hodnotou v rámci tzv. hodnototvorného reťazca. Preto je

žiadúce podporovať spoločné aktivity firiem (lokálnych a nadnárodných, napríklad podporou asociácií, klastrových iniciatív) i firiem a regionálnych inštitúcií (odborných škôl, univerzít, združení a komôr, verejných inštitúcií) (Šikula, 2008).

Keďže prístup na trh ako aj disponibilita a cena inputov zvyčajne kolíše v závislosti od lokality, tvoria tieto vplyvy dôležitý základ lokalizačného rozhodnutia. Podobne to platí aj o informáciách, ktoré sú dôležité najmä vzhľadom na inovatívnu schopnosť podnikov, a tým na ich strednodobú konkurencieschopnosť (Maier – Tödtling, 1997).

Okrem tvorby medzifiremných sietí bude významným prvkom zvyšovanie množstva a vplyvu inštitúcií v regióne, ktorými sú firmy, úrady, obchodné komory a iné podnikateľské asociácie, finančné inštitúcie, rozvojové agentúry, odbory, výskumné a inovačné centrá, rôzne záujmové združenia a pod.

Pracovná sila sa môže stať hlavným motorom rozvoja regiónov, ale aj jeho zásadnou bariérou. Hlavným cieľom je zvýšenie adaptability pracovnej sily na nové potreby (Šikula, 2008).

Podnikové charakteristiky sú vzhľadom na regióny rozdielne, a preto sa priestorová špecializácia hospodárstva odráža aj v požiadavkách kladených na pracovnú silu. Toto tvrdenie posilňuje skutočnosť, že vzdelanie a pracovné skúsenosti sa zaraďujú medzi najdôležitejšie požiadavky trhu práce. Keďže pracovné skúsenosti sa získavajú priamo na pracovisku a rozhodnutia o vzdelávaní sú odvodené od požiadaviek regionalnej ekonomiky, tieto dva faktory posilňujú regionálnu diferenciáciu na pracovnom trhu (Maier – Tödtling, 1998).

Vplyv právneho systému, politického systému alebo dobrovoľných spolkov sa podľa Maiera – Tödtlinga (1997) v regiónoch daného štátu obyčajne nemení. Na medzinárodnej úrovni sú však tieto faktory veľmi diferencované. Najdôležitejšími lokalizačnými kritériami pre nadnárodné podniky, ktoré prijímajú globálne lokalizačné rozhodnutia, sú hospodarska a politická stabilita, sila odborov, pracovný zmier, právny systém atď.

Od lokalizácie nezávisí len hospodársky výsledok podniku, ale aj vývoj mesta alebo regiónu je vo vysokej miere ovplyvnený lokalizovanými podnikmi. Dopyt po výrobných faktoroch prináša do regiónu platby za faktory a príjmy. Dopyt po výrobkoch (inputoch) utvára trhy pre iné podniky a ponuka výrobkov a služieb toho-

ktorého podniku v konečnom dôsledku zvyšuje kvalitu zásobovania v regióne (Maier – Tödtling, 1997).

Regionálny rozvoj vychádza z endogénneho princípu, je participatívny, založený na strategickom usmerňovaní, hľadaní a podpore nových smerov rozvoja. Forma a do veľkej miery aj obsah regionálnej podpory sú determinované kohéznou politikou EÚ. Tvorí sa nová ekonomická štruktúra regiónov (nové odvetvia, nové firmy s novými trhmi...), ktorú ovplyvňujú hlavne veľké investičné akcie, je slabo koordinovaná, a často iba ex post. Hoci regióny (ale aj obce) disponujú kompetenciami v strategickom usmerňovaní svojho budúceho rozvoja, miera reálnej využiteľnosti bola veľmi nízka, jednou z dôležitých výziev bude budovanie kultúry strategického usmerňovania rozvoja. Participácia regionálnych aktérov bude kľúčová, regionálny rozvoj sa musí uskutočňovať nie pre zúčastnených, ale s ich pomocou. Regióny musia neustále uskutočňovať regionálny benchmarking, ktorý môže pomôcť k určeniu regionálnych konkurenčných výhod a slabých stránok, a tak definovať základné strategické smerovanie do budúcnosti (Šikula, 2008).

Pretože ochota jednotlivých podnikov investovať závisí od očakávaní v budúcnosti, bude výška investícií v regiónoch so stagnujúcim alebo s upadajúcim hospodárskym rozvojom, prirodzene, nižšia ako v regiónoch v hospodárskej konjunktúre (Maier – Tödtling, 1998).

Podpora rozvoja môže smerovať na jednej strane k podpore tradičných odvetví, ktoré môžu dlhodobo udržiavať zamestnanosť a zodpovedajúcu mieru ekonomického rastu. Tieto odvetvia profitujú z určitého imidžu regiónu, ktorý sa dlhodobo tvoril a má podobu "ochrannej známky" regiónu (príkladom môže byť lesníctvo v Škandinávii, vinársky priemysl v Bordeaux a pod.), a takisto zo štandardizácie výroby. Pre regióny západného Slovenska to znamená najmä potenciál v oblasti automobilového a strojárskeho priemyslu, pre regióny stredného Slovenska najmä v oblasti drevospracujúceho priemyslu, priemyslu ma báze silikátov a cestovného ruchu, pre regióny východného Slovenska je to najmä metalurgia. Na druhej strane sa podpora bude sústreďovať na realizovanie ofenzívnej rozvojovej stratégie podpory výskumu v progresívnych sektoroch, ako sú IKT, biotechnológie, nanotechnológie, tento smer je determinovaný fungujúcimi inovačnými systémami. Politika by mala okrem ekonomického a sociálneho rozvoja smerovať aj k podpore funkčných prepojení, ako je napríklad vytváranie siete miest, alebo podpora vzťahov mesto – vidiek. Nevyhnutnou

podmienkou úspešnosti realizácie regionálnej podpory a dosiahnutia želaného efektu je na jednej strane transparentná podpora, založená na transparentnosti rozhodovania a kontrole postupov. Na druhej strane je potrebné budovať kultúru hodnotenia dôsledkov realizovaných intervencií, ktorej cieľom bude zlepšiť efektivitu vynakladaných prostriedkov a dosahovanie neustáleho zlepšovania strategického plánovania a realizácie podpory.

Forma realizácie regionálnej politiky je vždy špecifická vzhľadom na tradíciu a hodnoty spoločnosti a je jedinečná, rieši špecifické problémy jednotlivých regiónov. Treba si uvedomiť, že určitá miera regionálnych rozdielov je prirodzená a vyplýva z existujúcich rozdielov vo vybavenosti regiónov výrobnými faktormi a ich ekonomickou štruktúrou, ako aj výhod koncentrácie ekonomických aktivít v priestore, dostupnosťou a polohou. Tieto procesy vyúsťujú aj do prirodzených a pretrvávajúcich rozdielov v sociálnej úrovni obyvateľov. Napriek určitej prirodzenej (opodstatnenej) miere medziregionálnych rozdielov, jednou z hlavných priorit regionálnej podpory je udržanie a zvyšovanie kvality života v regiónoch (Šikula, 2008).

Maier – Tödtling (1998) chápu subnacionálny región ako časť jedného štátu alebo jedného národného hospodárstva, ktorá nie je oddelená od ostatných oblastí formálnymi hranicami a zvyčajne s nimi spojenými ekonomickými bariérami. Zároveň regiónom nerozumieme jeden bod v priestore, teda mesto, miesto alebo určitú lokalitu, ale zoskupenie priestorových bodov. Pojem „región“ sa používa veľmi široko na rôznych priestorových úrovniach. Aj keď použijeme pojem „región“ pri čiastkových územiach jednotlivých štátov, ešte stále sa môžu vytvoriť veľmi rozdielne územné jednotky. Tento aspekt by sa mal zohľadňovať pri všetkých porovnávaniach a regionalno-ekonomických prieskumoch.

Jednotlivé regióny, samozrejme, majú rôzne lokalizačné predpoklady na hospodárske aktivity. V súvislosti s regionálnym rozvojom sú lokalizačné predpoklady a priestorové štruktúry dôležité preto, lebo predstavujú predpoklady na rozvoj oblasti. Regióny s vhodnými lokalizačnými predpokladmi a štruktúrami sa budú môcť lepšie rozvíjať ako regióny s nevhodnými predpokladmi, pričom štruktúry, ktoré sú pre určité rámcové podmienky vhodné, môžu sa pre iné javiť ako nevhodné. Rozvojový proces na druhej strane mení priestorovú štruktúru, takže ide o obojstrannú závislosť priestorovej štruktúry a regionálneho rozvoja (Maier – Tödtling, 1998).

1.3.1 Poznávací proces v regionalistike

V poznávacom procese platí logická postupnosť:

1. poznať teóriu o regiónoch a rozvoji regiónov (faktory rozvoja, ako a prečo vznikajú väzby medzi jednotlivými faktormi, ako a čím sa vyjadrujú a merajú výsledky rozvoja);
2. uskutočniť analýzu (rozbor skutkového stavu v regióne so zdôvodnením príčin);
3. urobiť zhrnutie (syntézu) – podstatných vecí zistených analýzou, ktoré sú zároveň námetom na riešenie zistených problémov v rozvoji regiónov;
4. naformulovať stratégiu ďalšieho rozvoja regiónov.

Hlavným cieľom regionálnych analýz je zhodniť, aký je rozvojový potenciál regiónu a ako je využitý, t.j. akými rozvojovými zdrojmi disponuje región a ako sú využité

- zistenie problémových oblastí, ktoré je potrebné riešiť (ciele);
- pomenovať špecifiká jednotlivých regiónov (na čo majú a čo im chýba);
- vyústenie do komplexného, výstižného a súhrného zhodnotenia situácie v regióne čo je nutným výstupom pre regionálnu politiku.

Členenie regionálnych analýz:

- 1) z hľadiska veľkosti sledovaného územia
 - internacionálna (krajina-krajina) robí EU;
 - interregionálna (kraj-kraj, okresy v kraji) robí krajina;
 - interregionálna (obce, mestské časti) robí mikroregión;
- 2) z vecného hľadiska
 - regionálna analýza prírodných, geografických a ekologických podmienok;
 - regionálna analýza obyvateľstva, osídlenia a soc. podmienok obyvateľstva;
 - regionálna analýza ekonomických podmienok;
 - infraštruktúry technickej a sociálnej;
 - väzieb a procesov;
- 3) z hľadiska prístupu analytika (toho, kto analýzu uskutočňuje):
 - interspektívna (poznávacieho charakteru, pričom ide o porovnanie väčšieho počtu regiónov);
 - intraspektívna (vyčerpávajúcim spôsobom analyzovaný jeden región) (Belajová, 2010).

2 Cieľ práce

V podmienkach Slovenskej republiky je v súčasnosti v pomerne veľkom rozsahu rozšírené podnikanie a to aj napriek zložitým podmienkam, ktoré sa stále menia. Zmeny, ktoré nastali na Slovensku sa dotkli celej hospodárskej sústavy štátu.

Rozvoj malého a stredného podnikania je deklarovaný ako jedna z priorít ekonomického rozvoja nášho hospodárstva. Dôležitým faktorom jeho rozvoja je vytváranie vhodného podnikateľského prostredia, čo predpokladá zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy, zníženie administratívneho a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu.

Cieľom predloženej diplomovej práce bude zmapovanie a zhodnotenie vplyvu podnikateľov na rozvoj obvodu Štúrovo. Hlavným zámerom je zhodnotenie možností podnikania ako aj zhodnotenie vplyvu podnikateľov na rozvoj jednotky územnej samosprávy.

Súčasťou hlavného cieľa sú aj nasledovné čiastkové úlohy:

- identifikácia faktorov ovplyvňujúcich rozvoj obvodu Štúrovo a okolie,
- hodnotenie súčasného stavu a vplyvu podnikateľov na rozvoj obvodu Štúrovo,
- analýza zamestnanosti a pracovno-právnych vzťahov,
- vypracovanie návrhu odporúčaní pre ďalší rozvoj podnikania v danom územnom obvode.

Problematika je spracovaná na základe analýzy platnej právnej úpravy živnostenského podnikania a Obchodného zákonníka a na základe analýzy podkladov a údajov Obvodného úradu Štúrovo, odbor živnostenského podnikania a Mestského úradu Štúrovo. Údaje o podnikateľských subjektoch a zamestnanosti boli poskytnuté len niektorými podnikmi.

3 Metodika práce

3.1 Charakteristika obvodu

Podklady na splnenie vytýčeného cieľa práce budú získavané v územnom obvode mesta Štúrovo.

Mesto Štúrovo sa nachádza v juhozápadnej časti Slovenska na ľavom brehu rieky Dunaj, ktorá tvorí štátnu hranicu s Maďarskou republikou. Rozkladá sa v juhovýchodnej časti Podunajskej pahorkatiny, obklopujú ho rieky Dunaj, Hron a Ipeľ. Severozápadne od mesta sa rozprestiera Podunajská rovina, ale na východe sa nachádza pohorie Kováčovské kopce s maximálnou výškou 395 m nad morom (vrch Burda) a na juhu maďarské pohorie Pilis. Štúrovo je najjužnejšie ležiacim mestom na Slovensku, ktoré priťahuje návštevníkov svojim zaujímavým prírodným prostredím, práve tu sa začína ohyb Dunaja.

Južnú hranicu mesta tvorí rieka Dunaj, na východe sú to rieky Hron a Ipeľ. K termínu posledného sčítania ľudu, domov a bytov v roku 1995 malo Štúrovo 13 497 obyvateľov. Celková výmera katastrálneho územia Štúrova je 3722 ha administratívne patrí do okresu Nové Zámky, ktorý je súčasťou Nitrianskeho kraja. Geografická poloha mesta je nasledovná - nadmorská výška 108 metrov, východná zemepisná dĺžka + 18°73' stupňa, severná zemepisná šírka + 47° 80' stupňa. Najnižšie položené miesto je breh Dunaja, ktorý má nadmorskú výšku 103 m n. m. Najvyššie miesto v Štúrove je na ulici Továrenská na vrchole kopca a má nadmorskú výšku 132 m. n. m. V okolí mesta sa nachádzajú dve chránené územia Kováčovské kopce juh a Parížske močiare.

Štúrovo patrí do teplej klimatickej oblasti s vysokým počtom letných dní, ktorých je za rok približne 70 a je tiež je tu dlhý slnečný svit - až okolo 2000 hodín ročne.

Mesto sa radí na 1.miesto v rámci Slovenskej republiky v najvyššej priemernej ročnej teplote, ktorá v Štúrove dosahuje ročný priemer 10,4 stupňa celzia.

Priemerné ročné zrážky dosahujú 566 mm, čo predstavuje v rámci Slovenska suchú oblasť. Priemerná ročná vlhkosť je 74 %.

Opisované územie patrí do úmoria Čierneho mora a nachádza sa v povodí Dunaja, nakoľko ním preteká rieka Dunaj a okolím mesta rieky Hron a Ipeľ. V okolí sú umelé vodné nádrže, ktoré priaznivo vplývajú na mikroklimu okolia. Štúrovo leží na 1718 km rieky Dunaj.

Vlastný hospodársky rozvoj dnešného Štúrova spadá už do začiatkov 18. storočia. V dvadsiatich rokoch 18. storočia prebieha ďalšia kolonizácia Parkanu a širokého okolia. Pre svoju výhodnú polohu osada sa stáva centrom širokého okolia na ľavej strane Dunaja, dolného Pohronia i Poiplia.

Ostrihomský arcibiskup sa snažil získať pre Parkan tržné právo. Na jeho žiadosť cisár Karol III. 6. augusta 1724 udelil pre „Villa Párkány“ vo forme menších mestských privilégií právo vydržiavať ročne 4 zemské trhy a jarmoky. Prvý deň bol trh výkladný, na druhý deň trh dobytčí. Panovník však neudelil Parkanu titul mesta. V roku 1739 splňal Parkan všetky podmienky pre udelenie mestských výsad. Ostrihomský arcibiskup sa obrátil so žiadosťou udelenia mestských výsad pre Parkan na cisára. Tieto privilégiá mesto obdržalo až v roku 1740 od cisárovnej Márie Terézie.

V roku 1750 bol zriadený Parkanský okres ako súčasť Ostrihomskej župy. V druhej polovici 19. storočia sa začal v Parkane rozvíjať priemysel a s ním aj meštiansky život. Vznikli menšie závody. Roku 1842 tu bola založená Prvá parkanská škrobáreň Otta Frankla a synov spolu s mlynom. Neskôr bola založená tehelňa bratov Rennerovcov. V tých časoch sa Parkan stal aj významným dopravným uzlom. V roku 1850 bola dokončená výstavba železnice na úseku Vác – Bratislava. Prvý vlak cez Parkan prechádza 16. decembra 1850 na linke Viedeň – Pešť.

Medzi najsmutnejšie udalosti mesta v 19. storočí patrí obrovská povodeň, ktorá zatopila mesto v roku 1876. Ešte pred začiatkom I. svetovej vojny vznikla Schrankova octáreň a parný mlyn bratov Timárovcov na nánanskej ceste. Mlyn prosperoval najmä počas I. sv. vojny. Historické dokumenty nezaznamenali presný čas vzniku troch vodných mlynov.

K rozvoju mesta na prelome 19. a 20. storočia vo veľkej miere prispel lekárnik Ede Rongrün, ktorý založil prvú poštu v meste a zaslúžil sa o založenie Parkanskej sporiteľne.

Vzrast mesta sa nezastavil ani začiatkom 20. storočia. Na prelome 19. a 20. storočia a potom aj v 1. polovici 20. storočia vďaka aktívnemu meštianstvu sa v meste rozvinul bohatý kultúrny a spoločenský život. V roku 1880 bol v Parkane založený notársky a matričný úrad. Medzi najstaršie dobrovoľné organizácie mesta patrila Zbor požiarnej ochrany, ktorý bol založený v roku 1885.

Pred I. svetovou vojnou bola v Parkane zriadená aj meštianska škola. Vojnové útrapy, bieda a všetky sprievodné zjavy vojny nedoľahli v takej miere na Parkan ako na okolité obce.

Koniec I. svetovej vojny znamená rozklad a pád Rakúsko-Uhorskej monarchie. Nový štátny útvar Čechov a Slovákov, ktorý sa zrodil 28. októbra 1918, mení aj osudy tohto mesta nad Dunajom. Takto po vyše deväťsto rokov stratil Parkan kontakt s protiľahlým Ostrihomom.

Československá republika postavila Parkan ako pohraničné mesto pred nové úlohy. Mesto sa stáva pohraničným uzlom v doprave železničnej, vodnej i cestnej. Zriaďovali sa tu nové československé úrady. V meste bola zriadená colnica, mesto sa stalo sídlom pohraničnej polície.

V prvých povojnových rokoch priemysel v meste stagnoval. Jedinou menšou továrničkou, ktorá vznikla v meste po prvej svetovej vojne, bol závod na výrobu a opravu poľnohospodárskych strojov a náradia.

Rekonštrukcia mesta nastala po roku 1921. Medzi prvé akcie obnovy patrila rekonštrukcia dunajského mosta, ktorý bol opäť daný do prevádzky v roku 1927. Do povojnových rekonštrukcií spadá aj oprava škrobárne, parného mlyna, Rennerovej tehelne, pivoskladu a výstavba nových vojenských kasární. Mesto nadväzuje aj na tradičné trhy a jarmoky. V roku 1922 bolo v meste zriadené kino. Samotné mesto bolo elektrifikované v roku 1929 energiou z Ostrihomu.

Ďalší vývoj udalostí kulminoval v roku 1938. Okupácia Parkanu trvala až do roku 1945. Prvé aktivity občanov po oslobodení mesta sledovali k jeho obnove. Najviac boli zničené železničné trate, železničná stanica a jej administratívne budovy. Štúrovo sa stalo významným železničným uzlom s prekládkou zahraničného tovaru.

K významnej udalosti v dejinách Parkanu dochádza 26.06.1948. Názov Parkan sa mení na Štúrovo.

Mesto Štúrovo sa snaží čo najskôr vytvoriť normálne podmienky na úseku zdravotnom, kultúrnom i spoločenskom. V začiatku 50-tich rokov sa obnovila tradícia jarmoku Šimona a Júdy.

V meste bola založená poliklinika a podstatne sa rozšírila sieť lekárskej starostlivosti a zdravotných zariadení. Nezaostáva ani investičná výstavba.

Medzi najväčšie podniky mesta nesporne patril kombinát Juhoslovenských celulózk a papierní. Základný kameň kombinátu bol položený v roku 1963. Pokojné budovanie mesta prerušila veľká dunajská povodeň v júni roku 1965.

Rieka Dunaj, ako ďalšia medzinárodná vodná cesta, umožnila Štúrovi stať sa po Bratislave a Komárne tretím prístavným mestom na Dunaji v našej vlasti.

Významné zmeny nastali po novembri roku 1989, kedy nastal rozvoj súkromného podnikania. Následkom privatizácie prešli podniky do správy súkromných podnikateľov. Dôležitým zdrojom štúrovského obvodu je cestovný ruch. V meste bola totiž v 70-tych rokoch objavená termálna voda a následne bolo vybudované termálne kúpalisko. Od tej doby sa veľa zmenilo, uskutočnili sa mnohé investície a štúrovské termálne kúpalisko sa stalo známym aj v okolitých krajinách.

Dňa 11. septembra 2001 bol odovzdaný do prevádzky zrekonštruovaný most „Márie – Valérie“. Uvedená skutočnosť prispela k rozvoju hospodárskeho, spoločenského a kultúrneho života v meste, zlepšila sa cestná dopravná infraštruktúra, resp. napomohla rozvoju turistiky a cestovného ruchu. Skrátila sa jednak vzdialenosť k medzinárodnému letisku v Budapešti ako aj vzdialenosť k diaľnici v Maďarsku.

Charakteristika obvodu Štúrovo sa nachádza v priloženej tabuľke č.2.

Tab. 2

Základná charakteristika obvodu Štúrovo (31.12.2007)

Ukazovateľ	Hodnota
Kód obce	503584
Názov okresu	Nové Zámky
Názov kraja	Nitriansky
Štatút obce	mesto
PSČ	943 01
Telefónne smerové číslo	036
Prvá písomná zmienka o obci - meste - rok	1546
Nadmorská výška obce - mesta v m	109
Celková výmera územia obce [m ²]	13 442 505
Hustota obyvateľstva na km ²	811

Spádovosť obce (31.12.2007)

Ukazovateľ	Hodnota
Sídlo matričného úradu	Štúrovo
Sídlo pracoviska daňového úradu	Štúrovo
Sídlo pracoviska Obvodného oddelenia policajného zboru	Štúrovo
Sídlo Okresného súdu	Nové Zámky
Sídlo Okresného riaditeľstva Hasičského a záchranného zboru	Nové Zámky
Sídlo pracoviska obvodného úradu	Štúrovo
Sídlo Územnej vojenskej správy	Nitra
Sídlo územného Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Nové Zámky
Sídlo Obvodného úradu životného prostredia	Nové Zámky

Zdroj: <http://www.statnasprava.sk/sk/stsp/ciselniky.nsf>, 2009

Do správneho obvodu Štúrovo patria nasledovné obce:

Bajtava, Belá, Bňa, Bruty, Gbelce, Chľaba, Kamenica nad Hronom, Kamenín, Kamenný Most, Leľa, Ľubá, Malá nad Hronom, Malé Kosihy, Mužla, Nána, Nová Vieska, Obid, Pavlová, Salka, Šarkan, Sikenička, Štúrovo, Svodín.

V obvode Štúrovo pôsobí 2 946 živnostníkov a z toho je 1 039 podnikov z ktorých najvýznamnejšie sú:

- Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.
- Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s.
- ICOPAL a.s.
- Monarflex a.s.
- CONVERTIS s.r.o.
- MCE Industrietechnik Slovensko, s.r.o.
- Elektro Demar, s.r.o.
- Csonka Trans s.r.o.
- SPEED LINE, s.r.o.
- Gold Trans, s.r.o.
- ASSA - Štúrovo, spol. s r.o.
- INTER-STAV-MARKET ŠTÚROVO, s.r.o.
- TransCom, s.r.o.

-
- Stavebniny STAVMAX
 - AGROVARIA export-import, spol. s r.o.
 - Mlyn Štúrovo a.s.
 - Jonagold, s.r.o.
 - RIVEL, spol. s r.o.

3.2 Postup pri riešení problematiky

Realizácia predurčeného cieľa si vyžiadala preštudovať mnoho informačných zdrojov z rôznych inštitúcií, ktoré sú priamo alebo nepriamo zainteresované na rozvoji súkromného sektora, dlhé hodiny konzultácií a vyhodnocovania.

Pre splnenie uvedeného cieľa bol zvolený nasledovný postup.

Prvým krokom pri riešení problematiky bolo oboznámenie sa s názormi domácich i zahraničných autorov a odbornej literatúry. Nasledovalo preštudovanie právnych noriem upravujúcich živnostenské podnikanie, ktoré slúžili ako východiskové podklady pre zhromažďovanie a posúdenie podkladových materiálov pre vypracovanie tejto práce. Ďalším krokom tejto prvej fázy bol zber údajov v rámci ktorého bol oslovený Mestský úrad Štúrovo, vice-primátor mesta a Obvodný úrad Štúrovo, odbor živnostenského podnikania.

Následne boli identifikované faktory rozvoja riešeného územia.

Potom sme pristúpili k analýze zozbieraných a sprístupnených údajov.

Ďalšou fázou bolo hodnotenie vplyvu podnikateľských subjektov na rozvoj jednotky územnej samosprávy, ktorou je Štúrovo a okolie. Boli hodnotené aj dopady rozhodnutia o ukončení výroby flutingu v spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. a s tým súvisiacich činností.

Posledným krokom bolo vypracovanie záverov a návrhu opatrení na prípadný rozvoj ako aj zmiernenie negatívneho dopadu ukončenia hlavného predmetu činnosti podnikateľského subjektu Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. na rozvoj vybranej oblasti.

Práca sa opiera o preštudovanú literatúru a záväzné právne normy z oblasti podnikania a to najmä Živnostenský zákon a Obchodný zákonník. Z obsahového hľadiska práca informuje o vonkajších podmienkach, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podnikateľskou činnosťou súkromného sektora a ovplyvňujú ju.

Základnými používanými metódami pri spracovaní práce bolo chronologické zdokumentovanie jednotlivých údajov, komparácia a analýza.

V rámci regionálnej analýzy bola z hľadiska veľkosti sledovaného územia vykonaná interregionálna analýza, z vecného hľadiska analýza prírodných, geografických a ekologických podmienok, analýza obyvateľstva, osídlenia, sociálnych podmienok obyvateľstva a ekonomických podmienok, infraštruktúry technickej a sociálnej a väzieb a procesov. Z hľadiska prístupu analytika má analýza intraspektívny charakter, v rámci ktorej je vyčerpávajúcim spôsobom analyzovaný jeden región. Bola použitá aj SWOT analýza na zistenie slabých a silných stránok, ako aj príležitostí a ohrození pre ďalší možný rozvoj regiónu. SWOT analýza je skladba 4 základných postojov pri hodnotení regiónov a to z pohľadu:

- vnútorného prostredia region (SW),
- vonkajšieho prostredia (OT).

Štyri základné postoje SWOT analýzy:

- silné stránky regiónu (strengths – S) - identifikujú sa endogénne faktory, ktoré majú na rozvoj regiónu pozitívny vplyv (komparatívne a konkurenčné výhody regiónu),
- slabé stránky regiónu (weaknesses – W) - endogénne faktory, ktoré majú negatívny vplyv na rozvoj, alebo obmedzujú rozvoj regiónu,
- príležitosti (opportunities - O) - vonkajšie faktory, prostredníctvom ktorých je možné pozitívne ovplyvniť rozvoj regiónu,
- ohrozenia – hrozby (threats – T) – vonkajšie faktory, ktoré negatívne ovplyvňujú rozvoj regiónu.

Metódou analýzy boli zistené počty existujúcich pracovných miest a metódou komparácie bol porovnávaný vývoj počtu pracovných miest a ako aj vydaných a zrušených živnostenských oprávnení. Bola použitá aj metóda riadeného rozhovoru so zástupcami manažmentov niektorých spoločností a so živnostníkmi formou vopred pripravených otázok pre identifikovanie najväčších bariér pri podnikaní. Riadený rozhovor je metóda skúmania, spôsob, ako možno cieľavedomým a usmerňovaným rozhovorom poznať pravdu o určitom probléme.

4 Výsledky práce

4.1 Súčasná právna úprava živnostenského podnikania

Rok 1989 si vyžiadal upraviť zákonným spôsobom možnosti vlastníctva a podnikania. Právna úprava podnikania súkromných osôb prešla zásadnými zmenami v rámci zavedenia trhového hospodárstva po roku 1989 v Československu (Janků, 2006). Realizácia tohto smeru vývoja spoločnosti sa premietla do zákona č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov. Nadväzne na to, v roku 1991 bol komplexne upravený právny režim všetkých subjektov podnikania, a to zákonom č. 40/1964 Zb. (občiansky zákonník), zákonom č. 513/1991 Zb. (Obchodný zákonník) a zákonom č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. Tieto zákony vytvorili ucelený súbor základných právnych noriem dotýkajúcich sa každého podnikateľa.

Obchodné právo sa vyznačuje širokou dispozičnou voľnosťou podnikateľov. Preto má Obchodný zákonník značnú časť ustanovení dispozitívnej povahy, subjekty sa môžu od nich odchyliť prejavom svojej vôle (Janků, 2006).

Podnikanie na území Slovenskej republiky môže vykonávať buď:

- fyzická osoba – jednotlivec, ktorý môže podnikat' aj vytvorením združenia podľa občianskeho zákonníka alebo vytvorením tichej spoločnosti podľa Obchodného zákonníka;
- právnická osoba a to vytvorením niektorej z foriem obchodných spoločností podľa Obchodného zákonníka, družstva, alebo pozemkového spoločenstva.

Obchodné spoločnosti môžu byť rozdelené na:

- osobné spoločnosti (verejná obchodná spoločnosť, komanditná spoločnosť);
- kapitálové spoločnosti (spoločnosť s ručením obmedzeným, akciová spoločnosť).

Právna úprava podnikania má v základe charakter úpravy súkromnoprávnej, predpokladá vzájomnú rovnosť subjektov a umožňuje ich iniciatívu odchylením sa v konkrétnych vzťahoch od dispozitívnych ustanovení právnych noriem. S touto súkromnoprávnou úpravou súvisí množstvo právnych predpisov, ktoré obsahujú verejnoprávne normy. Štát teda vytvára akýsi jednotný rámec pre všetky podnikateľské subjekty v podobe príkazov, obmedzení a povinností, ktoré súvisia s presadzovaním celospoločenských záujmov na určitom spôsobe regulácie, ochrany a vývoja podnikateľského prostredia (Janků, 2006).

Živnostenský zákon č.455/1991 Zb. v platnom znení je predpisom administratívno-právnym ako aj technickým, ktorý usiluje o vyváženie spojenia ochrany záujmov spotrebiteľa a podpory potrebného rozvoja živnostenského podnikania. Upravuje podmienky výkonu podnikateľskej činnosti z hľadiska verejného záujmu.

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších doplnkov je rozdelený do šiestich častí:

1. časť – všeobecné ustanovenia vymedzujú predmet právnej úpravy, podmienky prevádzkovania živnosti, osobitnú odbornú spôsobilosť, živnostenské oprávnenie ako subjektívne právo, podmienky pre zodpovedného zástupcu, pokračovanie v živnosti pri zmene stavu, vymedzenie prevádzkarne;
2. časť – stanovuje druhy živností a požadované podmienky pre odbornú spôsobilosť;
3. časť – sa zaoberá rozsahom živnostenského oprávnenia, niektorými povinnosťami podnikateľov, živnosťami z hľadiska predmetu podnikania;
4. časť – sa zaoberá živnostenským listom a jeho náležitosťami, koncesnou listinou a náležitosťami žiadosti, zánikom živnostenského oprávnenia a jeho zrušením, živnostenským registrom;
5. časť – stanovuje možnosti živnostenských úradov pri kontrole a udeľovaní pokút za porušenie ustanovení zákona a určuje pôsobnosť živnostenských úradov a Ministerstva vnútra SR;
6. časť – obsahuje spoločné, prechodné a záverečné ustanovenia, rámcové ustanovenia o pracovno-právnych vzťahoch, ustanovenia o medzinárodných zmluvách.

Podľa zákona pod pojmom živnosť rozumieme sústavnú činnosť prevádzkovanú samostatne, vo vlastnom mene, na vlastnú zodpovednosť, za účelom dosiahnutia zisku a za podmienok ustanovených živnostenským zákonom.

Pod sústavnosťou rozumieme určitú trvalosť činnosti. Nemusí však vždy ísť o nepretržitosť konania v zmysle každodennej činnosti, ale postačí aj to, ak sa bude činnosť vykonávať opakovane, v istej časovej frekvencii. Nie je pritom významné, či pôjde o opakovanosť meranú dňami, týždňami alebo mesiacmi. Rozhodujúcim pre splnenie podmienky sústavnosti je úmysel, zámer osoby vykonávať činnosť v budúcnosti pravidelne (trvale alebo opakovane) a nie jednorázovo alebo iba náhodne, resp. iba „niekoľkokrát“.

Pod samostatnosťou treba rozumieť predovšetkým takú podmienku podnikania, v zmysle ktorej sa musí osoba podnikateľa sama rozhodovať o tom, čo bude a ako bude robiť. Znamená to, že osoba podnikateľa nemôže splňať podmienku samostatnosti vtedy, keď mu činnosť, ktorá je jeho predmetom podnikania organizuje a riadi iná osoba (podnikateľ).

Pokiaľ ide o ďalšiu podmienku, podľa ktorej môže ísť o živnostenské podnikanie iba vtedy, pokiaľ sa činnosť, ktorá je predmetom podnikania, vykonáva vo vlastnom mene, treba tým rozumieť to, že osoba podnikateľa alebo osoba za podnikateľa konajúca musí vystupovať pri podnikateľskej činnosti navonok pod obchodným menom podnikateľa.

Ďalšou podmienkou živnostenského podnikania je požiadavka, aby osoba podnikateľa vykonávala podnikateľskú činnosť na vlastnú zodpovednosť a zodpovedala tak za svoje záväzky z podnikateľskej činnosti. V tom je podstatný rys podnikateľskej činnosti ako činnosti, ktorá so sebou nesie i prípadné riziko neúspechu vrátane možného hospodárskeho úpadku. Špecifická miera zodpovednosti jednotlivých subjektov podnikania je riešená osobitne pre jednotlivé právne formy.

Podmienkou živnosti je tiež splnenie požiadavky, aby to bola činnosť, ktorá sa vykonáva za účelom dosiahnutia zisku.

Posledným typovým znakom živnosti je, že musí ísť o činnosť vykonávanú za podmienok stanovených živnostenským zákonom, čo v praxi znamená, že živnosťou nie je činnosť, ktorej možnosť a podmienky vykonávania upravujú iné osobitné právne predpisy.

Každá živnosť je podnikaním, avšak nie každé podnikanie je živnosťou. Podnikanie v zmysle živnostenského podnikania je užší pojem a podnikanie v zmysle Obchodného zákona je pojem širší. Živnostenský zákon definuje živnosť nielen pozitívne, teda ustanovením čo živnosťou je, ale zároveň aj negatívne, keď taxatívne vymedzuje čo živnosťou nie je.

Živnosť môže prevádzkovať fyzická osoba (živnostník) alebo právnická osoba, ak splní podmienky ustanovené živnostenským zákonom.

4.1.1 Podmienky získania živnosti

Živnostenský zákon rozlišuje jednak všeobecné ako aj osobitné podmienky získania živnosti.

K všeobecným podmienkam prevádzkovania živnosti patrí:

- dosiahnutie veku 18 rokov,
- spôsobilosť na právne úkony,
- bezúhonnosť

Tieto podmienky musia byť splnené pri nadobudnutí akéhokoľvek živnostenského oprávnenia. Určitú výnimku z tejto zásady umožňuje § 12 zákona, podľa ktorého možno so súhlasom súdu prevádzkovať živnosť aj v mene a na účet osoby, ktorá nemá spôsobilosť na právne úkony.

Všeobecné podmienky získania živnosti musí spĺňať u fyzickej osoby sám živnostník a v prípade, že má ustanoveného zodpovedného zástupcu, aj zodpovedný zástupca. U právnickej osoby musí všeobecné podmienky spĺňať jednak jej zodpovedný zástupca, jednak osoby, ktoré tvoria jej štatutárny orgán.

K osobitným podmienkam patrí odborná alebo iná spôsobilosť. Všeobecne možno pod odbornou spôsobilosťou rozumieť kvalifikačné predpoklady na výkon živnosti a požiadavku praxe v odbore. Osobitné podmienky musí u fyzickej osoby spĺňať fyzická osoba ako aj jej zodpovedný zástupca. U právnickej osoby musí osobitné podmienky spĺňať jej zodpovedný zástupca. Osobitné podmienky sú stanovené pre každý druh živnosti zvlášť a sú súčasťou druhej časti zákona.

Okrem všeobecných a osobitných podmienok prevádzkovania živnosti počíta zákon aj s prekážkami prevádzkovania živností. Živnosť nemôže prevádzkovať fyzická osoba ani právnická osoba, na ktorej majetok bol ukončený konkurz, po dobu troch rokov po ukončení konkurzu alebo po opätovnom potvrdení núteného vyrovnania, nie však skôr ako po jednom roku od vyporiadania jej záväzkov, ktoré sa viažu ku konkurzu podľa právoplatného rozvrhového uznesenia súdu. Zákon však počíta s možnosťou odpustenia tejto prekážky, ak hospodárske pomery osoby a jej správanie nasvedčujú, že pri prevádzkovaní živnosti bude riadne plniť svoje záväzky.

Zákon klasifikuje živnosti podľa:

- spôsobu získania živnostenského oprávnenia,
- požiadaviek na odbornú spôsobilosť,
- z hľadiska predmetu podnikania.

Z hľadiska spôsobu získania živnostenského oprávnenia rozdeľujeme živnosti na:

- ✓ ohlasovacie,
- ✓ koncesované

Rozčlenenie živností na ohlasovacie a koncesované má svoje opodstatnenie predovšetkým z dôvodu potreby rozlíšenia náročnosti živností vo vzťahu k osobitným podmienkam prevádzkovania živnosti. Zákon tak určuje verejnoprávne záujmy štátu s úmyslom zabezpečiť širokú ochranu nielen odberateľov tovaru výkonov a služieb, ale i samotných podnikateľov. V kontexte s uvedeným to znamená, že zákon pripúšťa k priamemu vykonávaniu živnosti iba tie subjekty, ktoré spĺňajú odbornú alebo inú spôsobilosť ustanovenú zákonom. Pri koncesovaných živnostiach je verejnoprávny záujem štátu na riadnom vykonávaní živnosti rozšírený aj o spoľahlivosť posudzovanú živnostenským úradom vo vzťahu k predmetu podnikania a so zreteľom na ochranu života, zdravia, majetkových a iných práv osôb a verejných záujmov.

Z hľadiska požiadaviek na odbornú spôsobilosť zákon č.455/1991 Zb. v platnom znení delí ohlasovacie živnosti na:

a/ remeselné, kde odborná spôsobilosť sa preukazuje dosiahnutím určitého stupňa vzdelania v učebnom, prípadne príbuznom odbore a praxou,

b/ viazané, kde odborná spôsobilosť je upravená osobitnými predpismi a je ustanovená pre každý druh viazanej živnosti zvlášť v prílohe č.2 zákona. Tieto podmienky majú nielen informatívnu, ale aj normatívnu funkciu,

c/ voľné, na vykonávanie ktorých zákon nevyžaduje odbornú alebo inú spôsobilosť a postačuje splnenie všeobecných podmienok.

Koncesované živnosti

Koncesia je štátne povolenie na vykonávanie určitej činnosti a od ohlasovacích živností sa koncesované živnosti líšia jednak spôsobom vzniku oprávnenia na ich prevádzkovanie a jednak podmienkami, ktoré musí žiadateľ o koncesiu splniť.

Podmienky na získanie koncesie môžeme rozdeliť na tri skupiny. V prvom rade ide o odbornú spôsobilosť, ktorá vychádza podobne ako u viazaných živností z osobitných predpisov. Ďalšou podmienkou je spoľahlivosť. Túto podmienku nemožno zamieňať s bezúhonnosťou. Posledným okruhom podmienok sú fakultatívne podmienky uložené živnostenským úradom.

Podrobný zoznam živností a ich zaradenie podľa druhov poskytuje príloha č.3 Živnostenského zákona.

Z hľadiska predmetu podnikania zákon rozdeľuje živnosti na:

a/ obchodné živnosti, napr. kúpa tovaru na účely predaja, pohostinská činnosť, ubytovanie, sprostredkovateľská činnosť atď.,

b/ výrobné živnosti, v rámci ktorých možno predávať a opravovať výrobky, ak zostane zachovaná povaha živnosti, nakupovať za účelom ďalšieho predaja a predávať výrobky aj iných výrobcov a príslušenstvo, pokiaľ sú rovnakého druhu ako sú výrobky vlastnej výroby, výroba obalov, etikiet, výkon montáže, nastavenia a údržby výrobkov a pod.,

c/ živnosti poskytujúce služby – službami zákon rozumie poskytovanie opráv a údržby vecí, prepravu osôb a tovaru, iné práce a výkony na uspokojovanie ďalších potrieb

Keďže jednotlivý podnikateľ je sám vlastníkom živnosti, nesie za podnikateľskú činnosť plnú zodpovednosť a za svoje záväzky voči tretím osobám ručí neobmedzene, t.j. celým majetkom svojej živnosti ako aj osobným, súkromným majetkom. Táto forma podnikania patrí svojim charakterom medzi osobné formy podnikania, pretože je úzko spojená s osobou podnikateľa. Povinnosťou podnikateľa je prevádzkovať živnosť riadne, poctivo a odborne. Pre podnik jednotlivca je typická jednoduchá organizačná štruktúra. Podnik jednotlivca nie je povinný vytvárať štatutárne ani kontrolné orgány. V určitých prípadoch ustanovuje len zodpovedného zástupcu. Pre vznik podniku jednotlivca živnostenský zákon nepredpisuje povinnosť vlastníka skladať základné imanie. Zisk po zdanení zostáva k dispozícii podnikateľovi a podnikateľ nie je povinný z neho tvoriť rezervný fond.

Zisk po zdanení môže podnikateľ použiť napr. na výplatu podielu tichému spoločníkovi, na úhradu splátok úveru, prípadne na osobnú potrebu.

Podnik financuje svoje potreby spravidla samofinancovaním. Rozsah základného kapitálu pri realizovaní živnosti, možnosti jeho zvyšovania závisia takmer výlučne od samotných zdrojov majiteľa. Zvýšenie kapitálu sa môže dosiahnuť samofinancovaním, t.j. z časti ročného zisku. Samofinancovanie však vo väčšine prípadov predstavuje bariéru ďalšieho rozvoja podniku, pretože jeho možnosti vzhľadom na jeho investičný rozsah sú obmedzené. Podnik môže pre svoj rast použiť aj cudzie zdroje, napr. prizvaním tichého spoločníka.

Výhody tejto formy podnikania:

- jednoduchá organizačná štruktúra, ktorá je flexibilná pre meniace sa potreby,

-
- „blízkosť“ k zákazníkovi a rýchla reakcia na využitie momentálnej situácie na trhu,
 - malá kapitálová náročnosť vzniku,
 - zisk sa nedelí medzi potenciálnych spoločníkov, ale zostáva k dispozícii živnostníkovi,
 - možnosť seberealizácie a nezávislosť v rozhodovaní.

Nevýhody:

- zodpovednosť za výsledky podnikania celým majetkom,
- obmedzenosť kapitálových zdrojov,
- zraniteľnosť riadenia podniku (v osobe podnikateľa sa zvyčajne stotožňuje úloha vlastníka a manažéra),
- vysoká fyzická a psychická zaťaženosť (Bandlerová A. In: Obchodné právo).

Základným predpokladom úspešného rozvoja živností je existencia vhodného podnikateľského prostredia, ktoré vytvára priaznivé podmienky pre podnikateľské subjekty a stimuluje podnikateľskú činnosť. Podnikateľské prostredie a zmeny podmienok podnikania, či už ekonomické, legislatívne alebo administratívne, sa výrazne premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík podnikajúcich subjektov. Z nich možno identifikovať prevládajúce trendy a sú zároveň indikátorom potreby zmien pre zabezpečenie želateľného rastu.

4.2 Právna úprava podnikania fyzických a právnických osôb

Obchodný zákonník upravuje postavenie podnikateľov, obchodné záväzkové vzťahy, ako aj niektoré iné vzťahy súvisiace s podnikaním. Podnikaním sa rozumie sústavná činnosť vykonávaná samostatne podnikateľom vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť za účelom dosiahnutia zisku. Všetky uvedené znaky musia byť naplnené súčasne (Janků, 2006).

Nositeľom podnikateľských aktivít je podnikateľ. Podnikateľom podľa tohto zákona je:

- a) osoba zapísaná v obchodnom registri,
- b) osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia,
- c) osoba, ktorá podniká na základe iného než živnostenského oprávnenia podľa osobitných predpisov,

d) fyzická osoba, ktorá vykonáva poľnohospodársku výrobu a je zapísaná do evidencie podľa osobitného predpisu.

Z uvedeného vyplýva, že všetky druhy podnikania realizujú subjekty podnikania, ktoré môžeme rozčleniť do dvoch skupín, a to:

- jednotlivci,
- podnikateľské subjekty (Janků, 2006).

Podnikateľom – jednotlivcom môže byť fyzická či právnická osoba, ktorá vlastní ekonomicky a právne samostatný podnikateľský subjekt, v ktorom realizuje podnikanie.

Podnikateľskou jednotkou je tiež ekonomicky a právne samostatný podnikateľský subjekt, ktorý je väčšinou vo vlastníctve viacerých podnikateľov.

Význam predmetného ustanovenia Obchodného zákonníka je v tom, že určuje podmienky, ktoré musia byť splnené na to, aby určitá činnosť mohla byť kvalifikovaná ako podnikanie. Na takto kvalifikovanú činnosť potom nadväzuje živnostenský zákon, ktorý vo svojej “skupine” voľných ohlasovacích činností sústreďuje tie, ktoré sú podnikaním. Na ich prevádzkovanie postačuje splnenie len všeobecných podmienok. Pre všetky ostatné aktivity vykonávané ako podnikanie je potrebné splniť aj ďalšie požiadavky vyplývajúce buď zo živnostenského zákona, alebo osobitných právnych úprav.

4.2.1 Obchodné meno

Obchodným menom sa rozumie názov, pod ktorým podnikateľ vykonáva právne úkony pri svojej podnikateľskej činnosti (Fekete, 2004). Obchodným menom fyzickej osoby je jej meno a priezvisko. Obchodné meno fyzickej osoby môže obsahovať dodatok odlišujúci osobu podnikateľa alebo druh podnikania. Obchodné meno obchodných spoločností a družstva je názov, pod ktorým sú zapísané v obchodnom registri. To platí aj pre právnické osoby, ktoré sa zapisujú do obchodného registra na základe osobitného zákona. Súčasťou obchodného mena právnických osôb je aj dodatok označujúci ich právnu formu.

Obchodným menom právnickej osoby, ktorá sa nezapisuje do obchodného registra, je názov, pod ktorým bola zriadená.

Obchodné meno nesmie byť zameniteľné s obchodným menom iného podnikateľa. U právnickej osoby postačí na odlíšenie od obchodného mena inej

právnickej osoby uvedenie iného sídla, ak tieto osoby nepodnikajú v tom istom odbore alebo v odboroch zameniteľných pri hospodárskej súťaži. Ak ide o fyzickú osobu, stačí na odlišenie uvedenie iného miesta podnikania. Ak má fyzická osoba rovnaké meno a priezvisko ako iný podnikateľ v tom istom mieste podnikania, je povinná doplniť svoje obchodné meno uvedením dodatku, ktorý sa týka mena alebo druhu podnikania tak, aby sa obchodné mená dali vzájomne odlišiť. Ak podniká viac osôb pod spoločným menom bez založenia právnickej osoby, sú tieto osoby povinné splniť záväzky vzniknuté pri tomto podnikaní spoločne a nerozdielne.

4.2.2 Konanie podnikateľa

Konaním podnikateľa sa rozumie prejav vôle podnikateľa s úmyslom spôsobiť vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností vo vzťahu k tretej osobe.

Ak podnikateľom je fyzická osoba, koná osobne alebo prostredníctvom zástupcu. Právnická osoba koná prostredníctvom štatutárneho orgánu alebo za ňu koná zástupca. Ustanovenia zákona o jednotlivých obchodných spoločnostiach a družstve určujú štatutárny orgán, ktorého konanie je konaním podnikateľa, ak je tento orgán zapísaný do obchodného registra. Vedúci organizačnej zložky podniku (§ 7 ods. 1 a 2), ktorý je zapísaný do obchodného registra, je splnomocnený za podnikateľa robiť všetky právne úkony týkajúce sa tejto zložky. Podnikateľa zaväzuje aj konanie inej osoby v jeho prevádzkárni, ak nemohla tretia osoba vedieť, že konajúca osoba na to nie je oprávnená.

4.2.3 Obchodné spoločnosti

Obchodná spoločnosť je právnickou osobou založenou za účelom podnikania. Spoločnosťami sú:

- verejná obchodná spoločnosť,
- komanditná spoločnosť,
- spoločnosť s ručením obmedzeným,
- akciová spoločnosť.

Spoločnosť s ručením obmedzeným a akciová spoločnosť môžu byť založené aj za iným účelom, pokiaľ to osobitný zákon nezakazuje. Ak zákon neustanovuje inak, môžu byť zakladateľmi spoločnosti a zúčastňovať sa na jej podnikaní fyzické i právnické osoby. Fyzická alebo právnická osoba môže byť spoločníkom s neobmedzeným ručením iba v jednej spoločnosti. Z právnej úpravy ručenia spoločníkov v obchodných spoločnostiach vyplýva, že ručenie spoločníkov je ručením zo zákona, teda vznikom

účasti v určitej právnej forme obchodnej spoločnosti. Po zániku spoločnosti ručia spoločníci za záväzky spoločnosti do výšky svojho podielu na likvidačnom zostatku (§ 61 ods. 4 Obchodného zákonníka) najmenej však v rozsahu, v ktorom za ne ručili za trvania spoločnosti.

Obchodné spoločnosti delíme na osobné a kapitálové spoločnosti.

Medzi osobné spoločnosti patrí:

Verejná obchodná spoločnosť

Podľa slovenského právneho poriadku je spoločnosť vytvorená za účelom podnikania aspoň dvomi fyzickými alebo právnickými osobami, ktoré podnikajú pod spoločným obchodným menom a ručia za záväzky spoločnosti spoločne a nerozdielne všetkým svojim majetkom.

K založeniu v.o.s. dochádza uzatvorením spoločenskej zmluvy, ktorá musí byť uzatvorená písomne a musí obsahovať:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- c) predmet podnikania spoločnosti.

Právnu subjektivitu získa verejná obchodná spoločnosť až jej vznikom, t.j. dňom zápisu v obchodnom registri miestne príslušného súdu podľa sídla spoločnosti.

Komanditná spoločnosť

Je spoločnosť, v ktorej jeden alebo viac spoločníkov ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri (komanditisti) a jeden alebo viac spoločníkov celým svojím majetkom (komplementári). Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej však vo výške 250 eur. Vklad je povinný splatiť v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti, prípadne po vzniku svojej účasti v spoločnosti.

Komanditista je povinný vložiť do spoločnosti vklad vo výške určenej spoločenskou zmluvou, najmenej však vo výške 250 eur. Vklad je povinný splatiť v lehote určenej spoločenskou zmluvou, inak bez zbytočného odkladu po vzniku spoločnosti, prípadne po vzniku svojej účasti v spoločnosti.

Spoločenskou zmluvou dochádza k uzatvoreniu komanditnej spoločnosti. Zákon vyžaduje pre jej platnosť písomnú formu, úradne overené podpisy zakladateľov.

Podstatné časti spoločenskej zmluvy, ktoré musí obsahovať:

- a) obchodné meno a sídlo spoločnosti,
- b) určenie spoločníkov uvedením názvu a sídla právnickej osoby alebo mena a bydliska fyzickej osoby,
- c) predmet podnikania,
- d) určenie, ktorí zo spoločníkov sú komplementári a ktorí komanditisti; pri osobách, ktoré sú komplementármi, sa uvádza aj rodné číslo fyzickej osoby alebo identifikačné číslo právnickej osoby, ak bolo pridelené; pri zahraničnej fyzickej osobe sa uvádza dátum narodenia, ak rodné číslo nebolo pridelené,
- e) výšku vkladu každého komanditistu.

Komanditná spoločnosť vzniká zápisom do obchodného registra. Návrh na zápis podpisujú všetci spoločníci a prikladá sa k nemu spoločenská zmluva.

Kapitálovými spoločnosťami sú:

Spoločnosť s ručením obmedzeným

Takúto spoločnosť môže založiť aj jedna osoba, môže mať však najviac 50 spoločníkov. Základné imanie tvoria vopred určené vklady spoločníkov. Spoločnosť s jedným spoločníkom nemôže byť jediným zakladateľom alebo jediným spoločníkom inej spoločnosti. Fyzická osoba môže byť jediným spoločníkom najviac v troch spoločnostiach. Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri. Plnenie za spoločnosť poskytnuté z dôvodu ručenia sa započítava na splatenie vkladu, inak môže spoločník požadovať náhradu od spoločnosti. Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 5 000 eur a hodnota vkladu spoločníka musí byť aspoň 750 eur.

Na vznik spoločnosti sa vyžaduje zápis do obchodného registra. Návrh na zápis spoločnosti do obchodného registra podávajú a podpisujú všetci konatelia spoločnosti.

Akciová spoločnosť

Akciová spoločnosť je právnickou osobou založenou za účelom podnikania, ak to osobitný zákon nezakazuje. Akcionár počas trvania spoločnosti neručí za záväzky

spoločnosti a po zániku spoločnosti ručí do výšky podielu na likvidačnom zostatku (Šedová, 2005).

Spoločnosť môže založiť jeden zakladateľ, ak je zakladateľ právnickou osobou, inak dvaja alebo viacerí zakladatelia. Ak spoločnosť zakladajú dvaja alebo viacerí zakladatelia, uzavrú zakladateľskú zmluvu. Ak spoločnosť zakladá jeden zakladateľ, nahrádza zakladateľskú zmluvu zakladateľská listina. Zakladateľská zmluva alebo zakladateľská listina sa musí vyhotoviť vo forme notárskej zápisnice o právnom úkone. Súčasťou zakladateľskej zmluvy a zakladateľskej listiny je návrh stanov.

Hodnota základného imania spoločnosti musí byť aspoň 25 000 eur.

4.2.4 Zánik spoločností

Zákon rozlišuje dve etapy zániku spoločnosti:

- spoločnosť sa zruší niektorým zo spôsobov stanoveným v Obchodnom zákonníku,
- spoločnosť zaniká ku dňu výmazu z obchodného registra.

Zániku spoločnosti predchádza jej zrušenie s likvidáciou alebo bez likvidácie, ak jej imanie prechádza na právneho nástupcu. Likvidácia sa takisto nevyžaduje, ak spoločnosť nemá žiaden majetok alebo ak sa zamietol návrh na vyhlásenie konkurzu pre nedostatok majetku, alebo ak bol konkurz zrušený z dôvodu, že majetok úpadcu nestačí na úhradu výdavkov a odmenu správcu konkurznej podstaty, alebo bolo konkurzné konanie zastavené pre nedostatok majetku, alebo ak bol konkurz zrušený pre nedostatok majetku, alebo ak po ukončení konkurzného konania nezostane spoločnosti žiaden majetok.

Pri úprave jednotlivých typov obchodných spoločností zákon rozlišuje zoznam dôvodov zrušenia spoločností.

4.2.5 Podnikanie zahraničných osôb

Zahraničné osoby môžu podnikáť na území Slovenskej republiky za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, pokiaľ zo zákona nevyplýva niečo iné.

Zahraničnou osobou sa na účely tohto zákona rozumie fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom mimo územia Slovenskej republiky. Slovenskou právnickou osobou na účely tohto zákona sa rozumie právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky.

Podnikaním zahraničnej osoby na území Slovenskej republiky sa rozumie na účely tohto zákona podnikanie tejto osoby, ak má podnik alebo jeho organizačnú zložku umiestnenú na území Slovenskej republiky.

Oprávnenie zahraničnej osoby podnikat' na území Slovenskej republiky vzniká ku dňu zápisu podniku tejto osoby alebo jeho organizačnej zložky do obchodného registra v rozsahu predmetu podnikania zapísanom v obchodnom registri. Návrh na zápis podáva zahraničná osoba.

Na obchodných dokumentoch týkajúcich sa podniku zahraničnej osoby alebo jeho organizačnej zložky je zahraničná osoba povinná okrem údajov podľa § 3a uvádzať aj údaj o zápise podniku alebo organizačnej zložky podniku do obchodného registra. Tento údaj je zahraničná osoba povinná uvádzať aj na svojej internetovej stránke, ak ju má zriadenú.

Živnostenský zákon č.455/1991 Zb. v platnom znení upravuje podnikanie zahraničných osôb v § 5 ods, 3. Fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom mimo územia Slovenskej republiky, môže na území Slovenskej republiky prevádzkovať živnosť za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu ako slovenské osoby, ak z tohto zákona alebo iného osobitného predpisu nevyplýva niečo iné. Na účely tohto zákona sa slovenskou osobou rozumie fyzická osoba s bydliskom alebo právnická osoba so sídlom na území Slovenskej republiky.

4.2.6 Nadnárodné formy podnikania v EÚ

4.2.6.1 Európske zoskupenie hospodárskych záujmov

Európske zoskupenie hospodárskych záujmov (EZHZ) je najstaršou právnou formou podnikania EÚ. Jeho právna úprava je obsiahnutá predovšetkým v nariadení EHS č. 2137/85 a zákone č. 177/2004 Z.z. o európskom zoskupení hospodárskych záujmov, ktorý upravuje postavenie a právne vzťahy EZHZ so sídlom na území Slovenskej republiky (tento zákon môže upravovať len tie otázky, ktoré nerieši uvedené nariadenie a zákonodarca ich považoval za potrebné upraviť pre podmienky Slovenskej republiky) (Bandlerová-Lazíková-Ilková a kol., 2007).

Európske zoskupenie hospodárskych záujmov sa líši od obchodných spoločností najmä tým, že jeho poslaním je len vytvárať priestor a podmienky pre rozvoj hospodárskych činností jeho členov s cieľom umožniť im zlepšovať ich vlastné výsledky. Účelom združenia nie je dosahovanie vlastného zisku. Z tohto dôvodu zoskupenie nesmie:

-
- priamo riadiť činnosť svojich členov;
 - vlastniť podiely alebo akcie v podniku svojho člena;
 - zamestnávať viac ako 500 osôb;
 - byť členom iného EZHZ.

EZZH je právnickou osobou, ktorá sa zapisuje do obchodného registra. Jeho členmi môžu byť obchodné spoločnosti, resp. iné právnické alebo fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľské aktivity. Zoskupenie musí pozostávať najmenej z:

- dvoch obchodných spoločností alebo iných právnických osôb, ktoré majú ústredie v rôznych členských štátoch, alebo
- dvoch fyzických osôb, ktoré svoju hlavnú činnosť vykonávajú v rôznych členských štátoch, alebo
- jednej právnickej a jednej fyzickej osoby, ktoré podnikajú v rôznych členských štátoch.

Na založenie zoskupenia je potrebné vypracovať zakladateľskú zmluvu. Návrh na zápis zoskupenia do obchodného registra podpisujú všetci konatelia a dňom zápisu do obchodného registra toto zoskupenie vzniká. Orgánmi zoskupenia sú:

- Spoločne konajúci členovia – najvyšší organ zoskupenia;
- Konatelia – štatutárny organ zoskupenia.

Členovia zoskupenia ručia neobmedzene, spoločne a nerozdielne za jeho dlhy a iné záväzky akéhokoľvek charakteru. O prijatí nových členov musia rozhodnúť všetci členovia jednomyseľne. Členstvo v zoskupení je možné vypovedať v súlade s podmienkami stanovenými v zakladateľskej zmluve, resp. z dôležitých dôvodov. Členstvo v zoskupení môže zaniknúť aj vylúčením zo zoskupenia a to z dôvodov uvedených v zakladateľskej zmluve (Bandlerová-Lazíková-Ilková a kol., 2007).

4.2.6.2 Európska spoločnosť

Európska spoločnosť (Societas Europea – SE) je upravená v nariadení Rady EÚ č. 2157/2001 a zákone č. 562/2004 Z. z. o európskej spoločnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Účelom tejto právnej úpravy je vytvorenie a riadenie obchodných spoločností európskej dimenzii s cieľom odstrániť prekážky rozdielných právnych úprav podnikania jednotlivých členských štátov.

Európska spoločnosť je právnická osoba, ktorá pripomína akciovú spoločnosť. Obchodné meno európskej spoločnosti musí obsahovať označenie “SE”. Základné

imanie SE je rozdelené na akcie a každý spoločník ručí len do výšky svojho podielu. Základné imanie je vyjadrené v eurách a minimálna hodnota je 120 000 eur. Založiť európsku spoločnosť môžu:

- aspoň dve akciové spoločnosti so sídlom v rôznych členských štátoch zlúčením; zlučované spoločnosti zanikajú, spoločníci zlučovaných spoločností sa stávajú spoločníkmi SE;
- akciové spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným, ak aspoň dve z nich sa spravujú právom iného členského štátu vytvorením holdingovej SE.
- akciová spoločnosť alebo spoločnosť s ručením obmedzeným a iné právnické osoby súkromného alebo verejného práva, pričom aspoň dve z nich sa spravujú právom iného členského štátu vytvorením dcérskej SE upísaním jej akcii;
- akciová spoločnosť založená podľa práva členského štátu transformovaním sa na SE, ak aspoň dva roky mala dcérsku spoločnosť, ktorá sa spravovala právom iného členského štátu.

Európska spoločnosť sa zapisuje do príslušného registra toho členského štátu, na území ktorého má svoje sídlo. Orgány SE sú:

- valné zhromaždenie – najvyšší organ spoločnosti, ktorý sa musí zísť aspoň raz do roka, rozhoduje o najdôležitejších otázkach fungovania spoločnosti;
- pri dvojstupňovom systéme:
 - Riadiaci orgán – predstavenstvo
 - Dozorný orgán – dozorná rada
- pri jednostupňovom systéme:
 - Správny orgán – správna rada vystupuje aj ako štatutárny aj ako kontrolný organ, pričom môže vymenovať jedného alebo viacerých výkonných riaditeľov konaním v mene spoločnosti.

Štruktúra jedno – alebo dvojstupňového system závisí od rozhodnutia spoločníkov ako danú problematiku upraví v stanovách európskej spoločnosti (Bandlerová-Lazíková-Ilková a kol., 2007).

4.2.6.3 Európske družstvo

Základným cieľom európskeho družstva by malo byť uspokojovanie potrieb svojich členov a rozvoj ich hospodárskej alebo sociálnej činnosti.

Základným predmetom podnikania alebo činnosti európskeho družstva je uspokojovanie potrieb jeho členov, rozvoj ich hospodárskej a sociálnej činnosti, najmä uzatváraním dohôd s nimi na dodávku tovarov, poskytovanie služieb alebo výkon práce toho druhu, ktorý európske družstvo vykonáva alebo zadáva. Predmetom podnikania alebo činnosti môže byť aj uspokojovanie potrieb jeho členov podporou ich účasti na hospodárskej činnosti založených podľa práva členského štátu.

Na Slovensku upravuje zákon č. 91/2007 Z. z. o európskom družstve otázky súvisiace so založením, riadením a kontrolou európskeho družstva, ktoré nie sú upravené nariadením EÚ (Bandlerová-Lazíková-Ilková a kol., 2007).

4.3 Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo zahŕňa počet pracujúcich s jediným zamestnaním, počet osôb na materskej (rodičovskej) a ďalšej rodičovskej dovolenke a evidovaných nezamestnaných v príslušnom roku. Miera ekonomickej aktivity vyjadruje podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva k počtu obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku. Na jej výšku vplyvajú aj faktory, ako sú šedá ekonomika, odchod časti obyvateľstva za prácou do zahraničia a pod.. Za jednotlivé sídla sa sleduje štruktúra ekonomicky aktívneho obyvateľstva podľa odvetvia hospodárstva iba pri sčítaní obyvateľov, domov a bytov. Za mesto Štúrovo sú uvedené údaje za jednotlivé sektory národného hospodárstva, ako aj podľa odvetvia hospodárstva na základe podkladov Štatistického úradu SR zo SODB v roku 2001.

4.3.1 Ekonomická aktivita v okrese Nové Zámky a v meste Štúrovo

V roku 2001 bolo v okrese Nové Zámky 75 652 ekonomicky aktívnych osôb, v meste Štúrovo 6 474, čo predstavuje 55,3 % z celkového počtu trvale bývajúcich osôb. Zo 6 474 EAO bolo 3 291 mužov a 3 183 žien. V meste Štúrovo sa koncentruje 8,6 % ekonomicky aktívnych osôb okresu.

Údaje o ekonomickej aktivite obyvateľstva podľa sektorov a odvetví sú dostupné zo SODB 2001. Tieto údaje sú navyše skreslené veľkým podielom obyvateľov bez udania odvetvia. Ak predpokladáme, že počet obyvateľov bez udania odvetvia bude rozdelený medzi sektory a odvetvia proporčne rovnako ako v prípade obyvateľov s udaným odvetvím, bude zastúpenie jednotlivých sektorov nasledujúce: v okrese Nové

Zámky primárny 10,1 %, sekundárny 32,1 % a terciárny 57,8 %, v meste Štúrovo 1,9 %, 33,8 %, 64,3 %. V meste Štúrovo sú najzastúpenejšími odvetvia (podľa OKEČ): priemyselná výroba 30,4 %, doprava skladovanie a spoje 12,8 %, veľkoobchod a maloobchod, oprava mot. vozidiel, motocyklov a spotr. tovaru 11,9 %, školstvo 9,3 %, verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie 8 %².

Administratíva, verejná správa a samospráva

Zariadenia verejnej administratívy a správy reprezentujú zariadenia štátnej správy a samosprávy, pošta a polícia. V meste Štúrovo sú to nasledujúce zariadenia: Mestský úrad Štúrovo, Mestská polícia Štúrovo, Obvodné oddelenie PZ SR, Oddelenie hraničnej polície PZ v Štúrove, Daňový úrad Štúrovo, Obvodný úrad Štúrovo, Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny, Požiarna ochrana a Poštový úrad.

Trhové služby

Trhové služby pre obyvateľov (maloobchod, verejné stravovanie, verejné ubytovanie a služby) reprezentujú zariadenia, ktorých kapacitný rozsah a druhovú štruktúru by mal regulovať trh ponukou a dopytom. V tejto oblasti občianskej vybavenosti sa ako prvá začala transformácia ekonomiky na trhové hospodárstvo, keď sa malou privatizáciou začal štátny sektor profilovať na sektor súkromný. V súčasnosti pokračuje v komerčnej vybavenosti transformačný proces, ktorého ťažisko sa však už presunulo z transformácie vlastníctva do zmien druhej štruktúry a alokácie zariadení. Podľa podkladov poskytnutých Mestským úradom Štúrovo je v súčasnosti štruktúra komerčnej vybavenosti nasledujúca: pohostinstvá, reštaurácie (270 zamestnancov, 54 prevádzok), ubytovanie (120 zamestnancov); v meste Štúrovo poskytujú ubytovanie hotely: Hotel Thermál, ÁTRIUM Hotel, Hotel St. Florián, Hotel GUEST CENTRE, Hotel Šport, Hotel Eliot, Hotel Zahovay, široká sieť penziónov (napr. Penzión AB Tourist, Penzión Florida, Penzión Green House, Penzión Griffin, Penzión KORZO, Penzión K-Plus, Penzión KORMOŠ, Penzión ROSE, Penzión KeruVia...), priváty (privát Victory, Lacková...), ubytovne (Turistická ubytovňa - Helena Tomová, ubytovňa PORTA, Ubytovňa Fortuna, Ubytovňa Menyhárt...), ubytovanie v apartmánoch (apartmánový dom LUNA a SOLAR, Apartmán AQUA, Apartmán AT, Apartmán Kamanca, Apartmán Soňa...), v súkromí (Krakovská, Marlís, Santa, Torňošiová,

² Údaje získané z Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Štúrovo. (online(. 2008. (cit. 2009-12-03(. Dostupné na internete: <<http://www.sturovo.sk/hospodarsky-a-spolocensky-vyvoj/>>

T-byt...) a v letných mesiacoch Autocamp Vadaš. Obchody (690 zamestnancov), cestovné kancelárie a agentúry (napr. Boomerang, CA Danubia tour, CA King Tours Tolgyesova, CA Guliver, Maria Valeria Tour), pohrebné služby (10 zamestnancov, 2 prevádzky). Peňažné ústavy: ČSOB, a. s., 6 zamestnancov, Všeobecná úverová banka, a. s., 7 zamestnancov, OTP Banka Slovensko, a. s., 5 zamestnancov, Tatra Banka, a. s., 9 zamestnancov, Slovenská sporiteľňa, 11 zamestnancov.

4.4 Hospodárstvo

4.4.1 Poľnohospodárska výroba

Celé územie mesta Štúrovo leží v geomorfologickom celku Podunajská pahorkatina. Poľnohospodársky pôdny fond je nenahraditeľný prostriedok pre zabezpečenie výživy a tvorí zároveň zložku životného prostredia. Druhy pozemkov a ich percentuálne zastúpenia sú uvedené v nasledujúcej tabuľke.

Tab. 3

Druhy pozemkov a ich percentuálne zastúpenie k 1.6.2006

Druh pozemku	Výmera v ha	% -ny podiel	
		z poľnoh.pôdy	z celkovej výmery
orná pôda	581,679	85,96	
vinica	17,4543	2,58	
záhrada	68,5194	10,13	
ovocný sad	2,1181	0,31	
trvalý trávny porast	6,8876	1,02	
poľnoh. Pôda	676,6584	100	51,54
lesný pozemok	2,0984		0,16
vodná plocha	184,0314		14,02
zastavaná plocha	337,5132		25,71
ostatná plocha	112,6772		8,58
celková výmera	1 312,98		100

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2006

V rámci poľnohospodárskeho pôdneho fondu je prevládajúcim druhom pozemku orná pôda, ktorá zaberá 581,6790 ha, čo predstavuje 85,96 % z výmery PPF. Z ostatných druhov pozemkov sú najvýznamnejšie zastúpené záhrady, menším podielom vinice a trvalé trávne porasty (vid. tabuľka č.1). Podiel poľnohospodárskej pôdy z celkovej výmery plôch katastrálneho územia. Štúrovo je 51,54 %. Porovnanie úbytku poľnohospodárskych pôd (PP) za posledné tri roky svedčí o tom, že výmery PP zatiaľ nie sú stabilizované. Každoročne ubúda z výmery PPF najmä z dôvodu jej záberu pre nepoľnohospodárske účely. Štruktúra pestovaných plodín a chovu hospodárskych zvierat je priamo závislá od pôdnoklimatických podmienok, nepriamo od trhového hospodárstva a ekonomických podmienok. V oblasti ide o najúrodnejšie pôdy Slovenska s veľmi priaznivými klimatickými podmienkami pre rozvoj rastlinnej výroby, zeleninárstva a ovocinárstva.

Živočíšna výroba je v danom území rozvinutá len minimálne.

V k.ú. Štúrovo je poľnohospodárstvo plošne najrozšírenejšou aktivitou aj napriek recesii, v ktorej sa v súčasnosti nachádza. Z hľadiska perspektívy rozvoja poľnohospodárstva v sídle a v celej oblasti existujú základné predpoklady pre rozvoj trhovo orientovanej efektívnej poľnohospodárskej výroby, ktoré plynú najmä z potenciálu územia ako aj významného postavenia poľnohospodárskej výroby v minulosti. Poľnohospodárska pôda je na základe pôdno - ekologickej rajonizácie (Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôd) zaradená do pôdno - ekologickej podoblasti Podunajská pahorkatina.

Z hľadiska kvality pôdneho fondu je riešené územie reprezentované najúrodnejšími genetickými pôdnymi typmi. Pokryvné typy tvoria hlinité zeminy rôznej hĺbky a zloženia so strednou priepustnosťou. Ornica obsahuje 1,8 až 3,5 % kvalitného humusu.

Agronomická hodnota poľnohospodárskych pôd je vo vegetačnom období znižovaná nedostatkom vlhky, preto sa tu vo väčšom rozsahu (obvod Štúrovo) budovali doplnkové závlahy, ktoré je potrebné v tomto území chápať ako stabilizačný faktor. Otázka údržby, ďalšej výstavby a využívania závlahových stavieb sa v súčasnosti prehodnocuje vzhľadom na celkovú ekologizáciu poľnohospodárstva a usporiadanie vlastníckych vzťahov k pôde. Úlohu tu zohráva i súčasná ekonomická situácia. V súčasnosti sú závlahové systémy z veľkej časti nevyužívané a nefunkčné.

4.4.1.1 Rastlinná produkcia

Územie je zaradené do kukurično-jačmennej, časť kukurično-pšeničnej produkčnej oblasti. Rastlinná produkcia má dominantné postavenie v rámci celej poľnohospodárskej výroby. Keďže ide o nížnú oblasť s teplou klímou a vyšším podielom závlah, prevláda orientácia na pestovanie plodín, ktoré najefektívnejšie reagujú na závlahy.

Na nezavlažovaných plochách sa z ekologických a ekonomických dôvodov výroba orientuje na pestovanie potravinárskych pšeníc, sladovníckych jačmeňov a slnečnice. Zo štruktúry osevných plôch (r. 2006) najväčšie percento tvorili obilniny. Z nich sú najviac zastúpené husto siate obilniny. Ide o vysokoprodukčné plodiny s najnižšou nákladnosťou.

Špecifickou plodinou je kukurica na zrno s asi 25 % zastúpením v štruktúre osevných plôch. Tradičnými plodinami sú olejniný so stabilizovanými hektárovými úrodami, ktoré sa postupne stále lepšie uplatňujú na agrárnom trhu. Cukrová repa nie je v štruktúre osevných plôch zastúpená.

Najväčšími subjektmi hospodáriacimi na pôdach riešeného územia sú: Dan agro Holding, s.r.o. a Gazda – Farm, výrobné – obchodné družstvo, ktorí sa v riešenom území orientujú výlučne na rastlinnú výrobu. Zameriavajú sa na pestovanie obilnín, kukurice a olejní. Územie má veľmi dobré podmienky pre pestovanie rýchlenej a poľnej zeleniny. Pestovanie plodín ako melóny, paprika, rajčiny, strukoviny a pod. však tvorí minimálny podiel v produkcii rastlinnej výroby a zväčša je orientované na malých súkromne hospodáriacich pestovateľov. Ďalej významným podnikateľským subjektom je aj spoločnosť RIVEL, spol. s r.o., ktorá sa zaoberá nákupom a predajom poľnohospodárskych produktov, výrobou a predajom vína, poľnohospodárskou výrobou a poradenskou činnosťou v oblasti poľnohospodárskej výroby.

Rastlinná produkcia poskytuje priestor pre podnikateľské aktivity hlavne pre samostatne hospodáriacich roľníkov, ktorí takouto formou môžu vytvoriť zamestnanie pre seba a svojich rodinných príslušníkov. Počas sezónnych prác, keď sa zvyšuje potreba pracovnej sily, môžu okrem toho vytvoriť priestor pre sezónnu zamestnanosť formou dohôd o pracovnej činnosti, dohôd o vykonaní práce a dohodami o brigádnickej práci študentov.

Tab. 4

Počet samostatne hospodáriacich roľníkov za obdobie 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Počet samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR)	22	20	19	18	17

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov obdržaných od MÚ Štúrovo, 2010

Pre tieto subjekty správca dane na území celého mesta Štúrovo určuje ročnú sadzbu dane z pozemkov pre pozemky druhu:

- a) orná pôda, chmeľnice, vinice a ovocné sady 0,50 % ,
- b) trvalé trávne porasty 1,00 % ,
- c) záhrady 0,40 % ,
- d) lesné pozemky, na ktorých sú hospodárske lesy 0,25 % ,
- e) zastavané plochy a nádvorcia 0,40 % ,
- f) stavebné pozemky 0,60 % ,
- g) ostatné plochy 0,40% (podľa Všeobecne

záväzného nariadenia mesta Štúrovo č.8/2009 o dani z nehnuteľností na kalendárny rok 2010).

4.4.1.2 Živočíšna produkcia

Živočíšna výroba (v celej SR) po roku 1990 zaznamenala výrazný pokles stavov hospodárskych zvierat a obmedzenie výroby vo všetkých jej odvetviach. Od roku 1995 možno konštatovať spomalenie poklesu stavov a zlepšenie využívania ich úžitkových vlastností. Tým sa postupne vytvárajú predpoklady pre stabilizáciu trhu so živočíšnymi produktmi. V riešenom území sa však živočíšna produkcia nevyskytuje. Vyššie zmieňované podniky sú v riešenom území výlučne orientované na rastlinnú výrobu. Obdobne ani žiaden zo súkromne hospodáriacich roľníkov nie je zameraný na produkciu mlieka, prípadne mäsa, s výnimkou chovu pre vlastné potreby prípadne malopredaj v minimálnom počte kusov zvierat.

4.4.2 Priemyselná výroba

4.4.2.1 Stručná história, územná lokalizácia priemyselnej výroby

Priemysel sa začal rozvíjať v druhej polovici 19. storočia, kedy začali vznikať menšie závody. Roku 1842 tu bola založená prvá škrobáreň spolu s mlynom.

Po II. svetovej vojne sa mesto stáva významným pohraničným uzlom v železničnej, vodnej i cestnej doprave. V meste bola zriadená colnica.

V 60-tych rokoch 20.stor. vznikajúci kombinát Juhoslovenských celulózk a papierní (teraz Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.) patril medzi najväčšie podniky nielen mesta, ale aj regiónu. Základný kameň bol položený v roku 1963. Hospodársky rast bol významne ovplyvnený existenciou medzinárodnej vodnej cesty na Dunaji, ktorá umožnila Štúrovo stať sa po Bratislave a Komárne tretím prístavným mestom na Slovensku. Významné zmeny nastali po novembri roku 1989, kedy bol zaznamenaný rozvoj súkromného podnikania.

Dôležitým momentom hospodárskeho rozvoja bolo aj znovuo tvorenie mosta Márie Valérie v roku 2001.

4.4.2.2 Významné podniky pôsobiace v meste

Priemysel zahŕňa činnosť spojenú so získavaním hmotných predmetov, ktoré sa vyskytujú v prírode, a činnosť spojenú so spracovaním týchto predmetov a poľnohospodárskych produktov. Počínajúc rokom 1992 sa priemysel člení do jednotlivých ekonomických činností podľa novej odvetvovej klasifikácie ekonomických činností (OKEČ), ktorá vychádza z európskej klasifikácie NACE (Nomenclature générale des activités économiques dans les Communautés européennes). Najvýznamnejšie podniky v meste Štúrovo sú Smurfit Kappa Štúrovo, a.s a Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s. Tieto spoločnosti patria medzi najväčšie podniky celulózo-papierenského priemyslu na Slovensku (Smurfit Kappa Štúrovo, a.s 7. pozícia podľa tržieb v SR a Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s 11. pozícia podľa tržieb v SR). Tieto podniky sú významné nielen z regionálneho významu, ale majú významné postavenie aj v celoslovenskom meradle. Spomínané spoločnosti patria k významným nielen vo svojom odvetví, ale čo sa týka tržieb sú významné aj v porovnaní s podnikmi ostatných odvetví v Nitrianskom kraji. Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. patrí do Top 200 spoločností podľa tržieb v SR.

Tab. 5

Najväčšie podniky v Nitrianskom kraji

	Poradie		Tržby	Pridaná hodnota	Zisk po zdanení	Spolu majetok	Priemerný počet		Osobné náklady
	v TOP	Spoločnosť	(tis. Eur)	(tis. Eur)	(tis. Eur)	(tis. Eur)	pracovníkov		(tis. Eur)
	200		2008		2008	2008	2008	2007	2008
14	133.	Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.	90 209	14 933	5 888	118 688	336	351	6 571

Zdroj: zostavila TREND Analyses, 2009

Prostredníctvom tvorby zamestnanosti prispievajú tieto podniky k rozvoju obvodu, nakoľko vyplácaním miezd a odmien, tvoria ich zamestnanci kúpyschopný dopyt po ďalších tovaroch a službách a tým prispievajú k rozvoju podnikateľských aktivít ďalších podnikateľov a živnostníkov.

Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.

V roku 2009 zamestnávala Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. 319 zamestnancov. Výrobná kapacita spoločnosti je 200 000 ton polochemického flutingu ročne. Spoločnosť je zároveň 100%-ným akcionárom spoločnosti Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s., ktorá je dominantným výrobcom vlnitých lepeniek a obalov z vlnitých lepeniek na Slovensku. Táto spoločnosť zamestnáva viac než 140 zamestnancov. Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. je členom Zväzu celulózo-papierenského priemyslu na Slovensku (ZCPP SR) a Asociácie priemyselnej ekológie na Slovensku (ASPEK). ZCPP SR sa v roku 2004 stal členom Konfederácie európskeho papierenského priemyslu - CEPI. Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. je členom skupiny Smurfit Kappa Group. Tento koncern je najväčším európskym výrobcom v oblasti výroby vlnitých lepeniek a obalov z vlnitých a hladkých lepeniek. Zamestnáva približne 40 tisíc zamestnancov a dosahuje ročný obrat cca. 7 miliárd EUR. Skupina pozostáva z 359 výrobných podnikov v 31 krajinách.

Táto spoločnosť bola najvýznamnejším podnikom v meste, ako aj najvýznamnejším zamestnávateľom v obvode Štúrovo. Predstavenstvo spoločnosti dňa 1. 10. 2009 však rozhodlo o ukončení výroby flutingu a s tým súvisiacich činností, čo predstavuje hlavný predmet podnikania. Plánované zatvorenie papierne súvisí s veľkým nadbytkom výrobných kapacít na európskom trhu vlnitej lepenky, čo v kombinácii s globálnym ekonomickým úpadkom viedlo v poslednom období k výraznému zníženiu dopytu. Dôležitým faktorom je aj výrazný pokrok vo výrobe papierov na báze recyklovaných vlákien, ktorý má za následok širokú dostupnosť lacnejšieho, ale rovnako pevného vysoko kvalitného flutingu.

Na negatívne výsledky Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. vplýval aj vstup Slovenska do eurozóny a podľa názoru Smurfit Kappa aj prištedrá štátna pomoc, ktorú na výrobu flutingu na báze recyklovaných vlákien poskytujú viaceré štáty strednej a východnej Európy v ktorých v poslednej dobe vyrástli nové závody vyrábajúce fluting na báze recyklovaných vlákien (napr. závod v Dunaújvárosi v Maďarsku). Kombinácia týchto faktorov má za následok neudržateľnosť výroby polochemického flutingu v Štúrove.

Už od roku 2005 vyvíjal manažment aj všetci zamestnanci obrovské úsilie na zlepšenie výkonu papierne, pričom dosiahli viacero úspechov. V priebehu celého roka 2009 sa toto úsilie znásobilo, ale aktuálna situácia sa napriek tomu nezmenila.

V dosledku tohto rozhodnutia dôjde priamo k zrušeniu 298 pracovných miest, avšak nepriamo bude mať dopad na ďalšie spoločnosti, ktoré sídlia v areáli tejto spoločnosti alebo sú jej dodávateľmi. Najväčší dopad zaznamenali spoločnosti Beta-Car a MCE Slovensko, s.r.o., ktoré sú priamymi dodávateľmi služieb a v dôsledku tohoto rozhodnutia nahlásili hromadné prepúšťania – spoločnosť Beta-Car 40 a spoločnosť MCE Slovensko, s.r.o. 60 pracovných miest.

Zastavenie výroby flutingu sa dotkne aj poskytovania závodného stravovania v areáli. Od júna bude ukončené zabezpečovanie stravovania pre zamestnancov firiem sídliacich v areály spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.

Tab. 6

Vývoj priemerného počtu zamestnancov v spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. za obdobie 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Priemerný počet zamestnancov SKŠ, a.s.	407	352	351	336	322

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov obdržaných od spoločnosti SKŠ, a.s., 2010

Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s.

Spoločnosť sa zaoberá výrobou vlnitých lepeniek a vlnitej kartonáže. Nadväzuje na dlhoročné tradície Juhoslovenských celulózok a papierní v Štúrove. Počiatočný výrobný program pozostával z výroby hladkých lepeniek a obalov z nich. Postupne pribudli výrobné linky na produkciu obalov z vlnitých lepeniek. Priemerný počet zamestnancov spoločnosti v roku 2009 bol 151.

Tab. 7

Vývoj priemerného počtu zamestnancov v spoločnosti Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s. za obdobie 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Priemerný počet zamestnancov SKOŠ, a.s.	230	226	213	182	151

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov obdržaných od spoločnosti SKOŠ, a.s., 2010

ICOPAL a.s.

Spoločnosť ICOPAL a.s. (predtým JCP Izolácie, a.s.) má viac ako tridsaťročnú tradíciu vo výrobe a obchode s asfaltovanými hydroizolačnými a strešnými materiálmi. Od júla roku 2000 je štúrovský výrobný závod členom najsilnejšej kapitálovej skupiny ICOPAL v oblasti hydroizolácií v Európe. Okrem klasických pásov na báze strojnej handrovej lepenky sa vyrábajú aj asfaltované strešné krytiny a hydroizolačné pásy na báze sklenenej rohože, sklenenej tkaniny, hliníkovej fólie a polyesterovej rohože. Firma Icopal a.s. patrí medzi najvýznamnejšie spoločnosti vo výrobe stavebných materiálov. V roku 2009 jej patrila 18. pozícia podľa tržieb v tomto odvetví (podľa TREND Analyses).

Monarflex

Dánska spoločnosť Monarflex, ktorá je európskym lídrom vo výrobe polyetylénových membrán, presťahovala svoj závod do Štúrova. V priebehu roka 2006 premiestnili všetky výrobné kapacity do časti priemyselného areálu bývalého závodu JCP Izolácie. Tento podnik špecializovaný na produkciu asfaltových izolačných pásov a šindľov vlastní od roku 2000 dánska skupina Icopal Group. Jej súčasťou je aj firma Monarflex. V štúrovskom závode vyrába rôzne druhy izolačných a difúzných fólií, ktoré sa používajú v stavebníctve ako ochranná bariéra proti nepriaznivému počasiu, ale aj proti pôsobeniu radónu, rôznych plynov a ďalších látok.

MCE Slovensko, s.r.o.

MCE Slovensko, s.r.o., /bývalý Strojpap, a.s./ sa zaoberá údržbou a opravou strojných zariadení, realizáciou odstávok, servisom a výrobou valcov (opravou čapov, výmenou ložísk, brúsením a vyvažovaním), obnovou rotačných častí povrchovou úpravou zvaráním a práškovým nanášaním kovu, mechanickým obrábaním veľkorozmerných súčiastok vrátane výroby náhradných dielov, výrobou oceľových konštrukcií, nádrží, potrubárskymi prácami, servisom a údržbou nízkonapäťových (NN) a vysokonapäťových (VN) elektromotorov.

CONVERTIS s.r.o.

Spoločnosť je ďalším subjektom v oblasti papierenského priemyslu. Hlavnou činnosťou podniku založeného v roku 1990 je výroba a obchod s hygienickými papierovými výrobkami, ďalej distribúcia baliacich a tlačiarenských papierov.

Elektro Demar, s.r.o

Spoločnosť bola založená koncom roka 2000 a v januári 2001 zahájila svoju činnosť. Predchodcom tejto spoločnosti bola súkromná firma Demar - Dömötör Ladislav, ktorá vznikla v roku 1990. Súčasnú činnosť spoločnosti: služby elektroinštalačné práce, montáž, revízie, oprava, údržba, obchodná činnosť a maloobchodný predaj výroba elektrických rozvádzačov nízkeho napätia.

Beta-Car, s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá manipuláciou s technologickými strojmi a zariadeniami, vnútro podnikovými dopravnými prostriedkami, zámočníckymi prácami a servisom a opravou vysokozdvížných vozíkov a manipulačnej techniky, predajom minerálnych olejov, pohonných hmôt, palív a mazív a pohostinskou činnosťou.

Zastúpenie ostatných odvetví priemyslu je spojené hlavne s prepravou – špedičnou činnosťou, so stavebnou činnosťou a poľnohospodárstvom.

Tab. 8

Vývoj priemerného počtu zamestnancov v spoločnosti Beta-Car, s.r.o. za obdobie 2005-2009

	2005	2006	2007	2008	2009
Priemerný počet zamestnancov Beta-Car s.r.o.	108	108	98	94	70

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov obdržaných od spoločnosti Beta-Car, s.r.o., 2010

Csonka Trans s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá medzinárodným a vnútroštátnym zasielateľstvom a prepravou, nákupom a predajom vozidiel a náhradných dielov, servisom vozidiel a predajom úžitkových automobilov.

SPEED LINE, s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá špedičnými, dopravnými a logistickými službami.

Gold Trans, s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá medzinárodnou dopravou.

KB-Car, s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá predovšetkým osobnou cestnou dopravou, prenájmom automobilov a pozemných dopravných prostriedkov, predajom motorových vozidiel,

súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá a nákladnou cestnou dopravou s vozidlami do celkovej hmotnosti 3,5 t vrátane prípojného vozidla.

TRI-JAL spol. s r.o.

Spoločnosť realizuje prípravné práce pre stavbu a pomocné stavebné práce, demoláciu a zemné práce, maliarske, natieračské a sklenárske práce, mechanické úpravy na zákazku alebo na zmluvnom základe, zvaračské a lešenárske práce v rozsahu voľných živností, cestnú nákladnú dopravu a klampiarske práce.

ASSA - Štúrovo, spol. s r.o.

Predmetom podnikania spoločnosti je izolácia plochých striech, pokrývanie šikmých striech, stavebné prác, stavebná činnosť - izolácia striech a mostov, strešné konštrukcie, pokrývačské práce, veľkoobchod so stavebným materiálom.

INTER-STAV-MARKET ŠTÚROVO, s.r.o.

Spoločnosť s ručením obmedzeným sa zaoberá predajom stavebného materiálu, zemnými prácami a realizáciami na kľúč.

TransCom, s.r.o.

Firma sa zaoberá výrobou betonárskych výrobkov. Vznikla v roku 1999. V roku 2000 vstúpil do firmy zahraničný investor Ferrobeton Dunaújváros a.s.. Nasledujúceho roku firma odkúpila bývalú paneláreň v katastri Štúrovo. Firma sa orientuje na výrobu predpätých montovaných stropných nosníkov a vibrolisovaných tvárníc, a ďalších betónových výrobkov. Firma je lokalizovaná v „západnej priemyselnej zóne“ pri železničnej stanici.

Stavebniny STAVMAX

Spoločnosť sa zaoberá sprostredkovaním obchodu v rozsahu voľnej živnosti a predajom stavebného materiálu.

AGROVARIA export-import, spol. s r.o.

Medzi podnikateľské aktivity spoločnosti patrí poradenstvo, projektovanie, realizácia, distribúcia a servis závlahových systémov, programy pre ekologické spracovanie a aplikáciu odpadov z poľnohospodárskej prvovýroby, distribúcia rozpustných priemyselných hnojív, zeleninových a kvetinových osív.

Jonagold, s.r.o.

Spoločnosť sa zaoberá veľkoobchodnou a maloobchodnou činnosťou v rozsahu voľných živností, sprostredkovaním obchodu a služieb v rozsahu voľných živností,

prenájomom hnutelných vecí v rozsahu voľných živností jako aj reklamnou a propagačnou činnosťou. Tak isto realizuje podnikateľskú činnosť aj v oblasti podnikateľského poradenství a výroby kartonáže z vlnitých a hladkých lepeniek, povrchovej úprave písemností a dokladov, vydavateľskej činnosti a polygrafickej výroby. Zároveň poskytuje aj služby súvisiace s rastlinou výrobou v rozsahu voľných živností.

Mlyn Štúrovo a.s.

Mlyn Štúrovo pôsobí ako súkromná akciová spoločnosť od augusta 1998. Spracúva prevažne ovos nahý na vločky. V roku 2000 sa začala realizovať výroba ovsenej múky. Po rekonštrukcii budovy bola zriadená vločkáreň s kapacitou 30 t ovsa denne. Nachádza sa v zastavanom území v blízkosti centra. V roku 2001 získala spoločnosť certifikát ochrannej značky kvality a Zlatú medailu Slovak Gold za ovsenú múku celozrnnú výberovú jemnú. V roku 2004 získala spoločnosť od nadácie Slovak Gold ocenenie Gold Dizajn za obal na Ovsených vločkách výberových. Od roku 2003 má spoločnosť vybudovaný systém manažérstva kvality podľa normy STN EN ISO 9001:2001 v súčasnosti certifikovaný spoločnosťou Lloyds Register Quality Assurance. V roku 2005 sa uskutočnila rozsiahla rekonštrukcia výrobnjej prevádzky mlyna. Mlyn Štúrovo a.s. má samostatnú prevádzku Poľnosklad Biňa, kde poskytuje služby sušenia, čistenia a skladovania obilnín, olejnía a strukovín. Zároveň funguje ako verejný sklad od roku 2001.

Všetci podnikatelia prispievajú k rozvoju aj platením dane za nehnuteľnosti. Správca dane na území celého mesta Štúrovo určuje ročnú sadzbu dane zo stavieb za každý aj začatý m² zastavanej plochy stavby vo výške:

- a) 0,165 € za stavby na bývanie a drobné stavby, ktoré majú doplnkovú funkciu pre hlavnú stavbu,
- b) 0,132 € za stavby na pôdohospodársku produkciu, skleníky, stavby pre vodné hospodárstvo, stavby využívané na skladovanie vlastnej pôdohospodárskej produkcie vrátane stavieb na vlastnú administratívu,
- c) 0,663 € za priemyselné stavby, stavby slúžiace energetike, stavby slúžiace stavebníctvu, stavby využívané na skladovanie vlastnej produkcie vrátane stavieb na vlastnú administratívu,
- d) 1,659 € za stavby na ostatné podnikanie a na zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s ostatným podnikaním a zárobkovou činnosťou,

nachádzajúce sa na ulici Továrenská, Hlavná, Pri vadaši, nám. Slobody, nám. Sv.Imricha, Pri starej pošte, Kostolná, Sobieskeho, Hasičská, Széchényiho, Sládkovičova, Železničný rad, Sv. Štefana, Petófiho, Vajanského, Adyho, Kossúthova, Družstevný rad a Športová,

1,493 € za stavby na ostatné podnikanie a na zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s ostatným podnikaním a zárobkovou činnosťou, nachádzajúce sa na ulici Komenského, Jesenského, Nánanská, Bocskaiho, Krátka,

J. Bema, Balassiho, Svätopluková, Vörösmartyho, Nová, Mierová a Zrínskeho,

0,663 € za stavby na ostatné podnikanie a na zárobkovú činnosť, skladovanie a administratívu súvisiacu s ostatným podnikaním a zárobkovou činnosťou, nachádzajúce sa v ostatnej časti mesta,

e) 0,398 € za ostatné stavby,

f) pri viacpodlažných stavbách správca dane určuje príplatok za podlažie 0,03 € za každé ďalšie podlažie okrem prvého nadzemného podlažia (podľa Všeobecne záväzného nariadenia mesta Štúrovo č.8/2009 o dani z nehnuteľností na kalendárny rok 2010).

Okrem toho je stanovená aj ročná sadzba dane z pozemkov pre pozemky druhu:

h) zastavané plochy a nádvorcia	0,40 %,
i) stavebné pozemky	0,60 %,
j) ostatné plochy	0,40% (podľa Všeobecne záväzného nariadenia mesta Štúrovo č.8/2009 o dani z nehnuteľností na kalendárny rok 2010).

4.4.3 Cestovný ruch

4.4.3.1 Charakteristika Štúrova a okolia z hľadiska cestovného ruchu

Dôležitým zdrojom rozvoja a príjmov štúrovského obvodu je cestovný ruch, predovšetkým vďaka prírodným danostiam, ktoré poskytujú veľmi priaznivé možnosti pre rozvoj v prvom rade vodných športov a rekreácie, vodáckej turistiky, kúpeľného turizmu, ďalej pre pešiu a cykloturistiku.

4.4.3.1.1 Prírodné danosti

Mesto Štúrovo leží v rovinnom teréne pri ľavom brehu rieky Dunaj a v blízkosti ústia rieky Hron. Na sever a západ od mesta sa začína mierne dvíhať Pohronská pahorkatina (do 254 m.n.m.) a na východ od mesta krátke pohorie Burda / Kováčovské kopce (395 m.n.m.), pokračujúce na sever ako Ipeľská pahorkatina. Na východ od mesta sa Dunaj začína predierať Kľukatým tokom cez Karpaty a to medzi – z ľavej strany pohorím Burda a už na maďarskej strane pohorím Börzsöny (500 – 600 m.n.m.) a z pravej strany pohorím Pilis (757 m.n.m.). Dunaj, ako najvýznamnejší prvok tunajšej krajiny, poskytuje možnosti pre vodácku turistiku, výletné plavby a ďalšie rekreačné aktivity. Z prírodných daností je významný výskyt termálnej vody priamo v meste v lokalite Vadaš (teplota 20 až 47 stupňov). Tu bolo vybudované termálne kúpalisko, ktoré sa vďaka rozvoju a investíciám stalo známym aj v okolitých krajinách. Jeho rozvoj a následne aj rozvoj podnikateľov činných v cestovnom ruchu, je dôkazom toho, že v Štúrove sa oplatí investovať do cestovného ruchu a je to pravdepodobne budúce smerovanie rozvoja tohoto územia.

4.4.3.1.2 Kultúrne a historické pamätihodnosti

Kultúrnymi inštitúciami s významom pre cestovný ruch sú Mestské múzeum a Mestská galéria v Štúrove. Múzeum má dve stále expozície – historickú a národopisnú. Okrem stálych expozícií usporadúva rôzne časovo obmedzené tematické expozície. V mestskej galérii sa konajú výstavy amatérskych aj profesionálnych umelcov zo Slovenska aj Maďarska. Činnosť galérie je spojená s pôsobením Klubu výtvarníkov Štúrovo. V Štúrove je pomerne zachovalá urbanistická štruktúra centra mesta. Najväčší význam pre kultúrno-poznávací cestovný ruch však má protíľahlé historické mesto Ostrihom (Esztergom). Najvýznamnejšími pamiatkami Ostrihomu sú monumentálna klasicistická bazilika s arcibiskupskou klenotnicou, hradný vrch, niekoľko múzeí, historické stavby a sochy. Ďalšími kultúrnymi pamiatkami v blízkosti Štúrova na slovenskej strane Dunaja sú kostol s rotundou v Bíni, kaštieľ v Želiezovciach s pamätnou izbou Franza Schuberta, nedávno obnovený kaštieľ v Belej s vinnou pivnicou, Komárno (pevnostný systém), Iža (rímsky tábor), Virt (technická pamiatka), Hurbanovo (hvezdáreň), Svodín (expozičia roľnícky dom).

4.4.3.2 Infraštruktúra cestovného ruchu a rekreácie

Ubytovacie a stravovacie zariadenia

V meste sa nachádzajú zariadenia hotelového typu, apartmány, penzióny a ubytovanie na súkromí. **Hotely:** hotel Zahovay (44 lôžok), hotel Atrium (46 lôžok), hotel Green centrum (40 lôžok), hotel Guest Centrum (32 lôžok), hotel Eliot (24 lôžok), hotel Thermal (154 lôžok), hotel El Camino (22 lôžok), kaštieľ Chateau Belá (42 izieb) spolu viac ako 360 hotelových lôžok, **Apartmenty** - Vadaš (44 objektov s 144 lôžkami), **Bungalovy** - chatky, ubytovňa – Vadaš (484 lôžok), **Ubytovne** - na Ostrihomskej ulici pri moste, **Penzióny** - (uvádzaných 18 objektov, z nich niektoré aj v rámci areálu Vadaš), **Ubytovanie na súkromí** (uvádzaných 42 subjektov), **Autokempingy** - pred Vadašom (100 parciel), v areáli Vadaš (200 parciel), miesto pre kempovanie v športovom areáli MŠO Štúrovo (bývalá TJ Juhocelpap). V Štúrove sa nachádza množstvo reštaurácií a ďalších stravovacích zariadení, ktorých počet prudko rastie následkom rozvoja cestovného ruchu po obnovení mostu cez Dunaj. Lokalizované sú najmä v centre mesta, pozdĺž pešej zóny a v areáli termálneho kúpaliska Vadaš.

4.4.3.3 Vybavenie pre šport a rekreáciu a kultúrno-poznávacie aktivity

Vodné športy športovo-rekreačné územie - areál termálneho kúpaliska Vadaš, areál starého termálneho kúpaliska v blízkosti nábrežia s bazénom a ubytovacími bunkami, lodenica, improvizované prístavisko pre motorové člny (zátoka pri Jesenského ul.), pláže pozdĺž Dunaja (Pri zálive - ponad most a popod most – zatiaľ neupravené a živelne navštevované). Areál termálneho kúpaliska Vadaš sa rozprestiera na ploche cca 35 ha a kapacita je 10 000 návštevníkov. Ponúka veľký počet vonkajších aj krytých bazénov s rozličnou teplotou vody, vrátane lagúny s umelým vlnobitím, športové aktivity (plážový volejbal, basketbal, tenis, minigolf, jazda na koni, paintball a iné), relaxačno-zdravotné aktivity (sauna, masáže) a rozličné typy ubytovania. Člení sa na niekoľko častí: predvstupná časť (parkovisko, kemping č.1, ubytovňa, hotel Guest centrum), vstupná časť (hotel Thermal, chatová osada), časť s bazénmi rozdelená hlavnou vnútornou komunikáciou na časť: východnú (plató s bazénmi – plavecký, Delfín, Hviezda, vonkajší sedací, krytá plaváreň, tobogan), západnú (plató s bazénmi – Lagúna s umelým vlnobitím, detský, šport (tenisové dvorce, minigolf), vodná plocha – jazero, kemping č.2, apartmány Lux, západne od jazera, so samostatným prístupom aj z Kasárenskej ulice, ďalšie rôzne ubytovacie objekty, východne od jazera, s nezosúladenou výstavbou (zväčša samostatne prevádzkované). Ďalšie športy: areál futbalového štadiónu MŠO Štúrovo (býv. TJ Juhocelpap) s tribúnou, športhotelom, miestom pre kempovanie, futbalová lúka (za Združenou strednou školou), školské

športové zariadenia pri gymnáziu a základných školách – slovenskej a maďarskej, sústredených medzi ulicami Adyho a Sv. Štefana, bowling club, fitness centrum. Z pohľadu individuálnej rekreácie je na území mesta rozšírená najmä forma záhradkárenia v rámci záhradkárskeho osád.

Mimo mesta sa nachádzajú vo vinohradoch viničné domky - hajlochy. Kultúrno - spoločenskú vybavenosť pre cestovný ruch predstavujú sakrálne objekty: kostol sv Imricha s kalváriou, mestské múzeum, mestská galéria, kultúrny dom, kino Danubius a centrum voľného času.

4.5 Kľúčové disparity a faktory rozvoja

Nežiaduce existujúce, resp. vznikajúce priestorové rozdiely predstavujú disparity, ktoré môžu mať vplyv na rozvoj určitého územia. Regionálne disparity predstavujú rozdiely v stupni sociálno-ekonomického rozvoja regiónov, ktoré sú dôsledkom jeho nerovnomernosti, uvádzajú Geppert – Happisch – Stephan (2005). Regionálne disparity existovali a existujú vo všetkých krajinách. Rozdielny je však ich rozmer, v ktorom sa prejavujú.

V súčasnosti prevládajú inštitucionalistické prístupy, opierajúce sa o hodnotenie jednej, resp. viacerých vybraných oblastí, pričom prostredníctvom nich analyzujú regionálne rozdiely. Pri skúmaní a analýze súčasných problémov regionálneho rozvoja je potrebné brať do úvahy aj procesy a javy, ktoré majú svoju historickú dimenziu, zdôrazňujú Gajdoš – Pašiak (2006). Otázku regionálneho rozvoja a regionálnych disparít v celom jej rozsahu je preto nutné analyzovať nielen za obdobie ostatných rokov, ale v širšom časovom horizonte.

V súvislosti s regionálnymi disparitami často zaznieva pojem konvergencia. Vedecká literatúra rozlišuje dva koncepty merania konvergenencie: beta-konvergencia a gigma-konvergencia. Beta-konvergencia tvrdí, že chudobnejšie regióny sa vyznačujú vyšším rastom ako bohatšie regióny, čo z dlhodobého hľadiska znamená, že disparity môžu byť odstránené. Naproti tomu sigma-konvergencia tvrdí, že disperzia pozorovanej premennej sa znižuje. Ide o tendenciu k redukcii variability v úrovni reálneho HDP na obyvateľa medzi jednotlivými regiónmi v určitom časovom horizonte (Lessmann, 2005).

Za kľúčové regionálne disparity považujú Tvrdoň – Kmecová (2006) nízku konkurencieschopnosť materiálnej výroby a služieb; nedostatočnú kvalitu ľudských

zdrojov; nedostatočnú kvalitu a dostupnosť verejnej infraštruktúry. Za základné faktory vplývajúce na veľkosť regionálnych disparít sú považované rozvojový potenciál priamo v regióne; historická a geografická dimenzia regionálnych politík (hospodársky charakter regiónov, stupeň urbanizácie); kvalitná dopravná, environmentálna a sociálna infraštruktúra (Belajová, 2010).

4.5.1 Neefektívny dopravný systém v meste

Najvýraznejším problémom z hľadiska dopravy v Štúrove je neefektívne usporiadanie cestných komunikácií. Problémom je aj statická doprava, najmä s ohľadom na sezónnu zaťaženosť mesta návštevníkmi termálneho kúpaliska. Mestu chýba aj systém cyklistickej dopravy. Nevyužitý zostáva potenciál nákladnej železničnej stanice, ktorá je druhou najväčšou v SR.

4.5.2 Nedostatočne využitý potenciál v oblasti rozvoja cestovného ruchu

Štúrovo v súčasnosti návštevníkom okrem sezónne využiteľného termálneho kúpaliska neponúka ďalšiu výraznejšiu atraktivitu. Mesto však vďaka prírodným danostiam a geografickej polohe disponuje významným potenciálom pre ďalší rozvoj cestovného ruchu.

4.5.3 Nepriaznivý vývoj počtu obyvateľov

Štatistické údaje preukazujú stagnujúci až klesajúci vývoj počtu obyvateľstva mesta v posledných rokoch. Na zabránenie negatívneho vývoja počtu obyvateľov je potrebné realizovať súbor opatrení vo viacerých oblastiach života mesta. Vývoj počtu obyvateľstva môže ovplyvniť tvorba atraktívnych pracovných miest, zlepšenie dopravnej dostupnosti, zatraktívnenie vzhľadu mesta a podobne.

4.5.4 Jednostranne zameraná priemyselná výroba

Dominantným odvetvím priemyslu mesta bol donedávna papierensko-celulóзовý priemysel. Pre vyvážený rozvoj hospodárstva by bolo bývalo vhodné rozšíriť priemyselnú základňu o ďalšie výrobné aktivity s vyššou pridanou hodnotou, nezaťažujúce životné prostredie, čo sa prejavilo najmä teraz po rozhodnutí o ukončení

výroby flutingu a súvisiacich činností v spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. ku koncu marca 2010.

4.5.5 Nezamestnanosť

Podobne ako ostatné regióny Slovenska aj Štúrovo zápasí s vysokou mierou nezamestnanosti, ktorá sa v súčasnosti ešte zvýši v dôsledku globálnej finančnej krízy. K zvýšeniu nezamestnanosti prispelo znižovanie počtov zamestnancov pracujúcich v priemyselnom parku v Ostrihome, kam denne dochádzalo v minulosti za prácou približne 500 ľudí z regiónu. V dôsledku dopadov krízy boli uvoľňovaní predovšetkým z oblasti výroby osobných áut (firma Magyar Suzuki a.s.) a podporných odvetví (napr. firmy TYCO Electronics Kft. Diamond Electric Magyarország Kft., VIFON atď.).

4.5.6 Nedostatočná občianska vybavenosť a nevhodný vzhľad verejných priestranstiev

Úroveň občianskej vybavenosti a vzhľad verejných priestranstiev ovplyvňuje jednak kvalitu života obyvateľov, ale na druhej strane má vplyv na vzhľad a celkové pôsobenie mesta navonok. S ohľadom na kvalitu života obyvateľstva je celkový charakter a vzhľad sídlisk nevhodný. Nedostatočnú úroveň však majú aj niektoré centrálné oblasti mesta, ktoré sú dôležité aj s ohľadom na cestovný ruch.

4.6 SWOT analýza obvodu Štúrovo

Poloha a prírodné danosti	
Silné stránky	Slabé stránky
Výhodná geografická poloha obvodu s dobrou dopravnou dostupnosťou Blízkosť a silné väzby s maďarským Ostrihomom Mesto Štúrovo leží na rieke Dunaj, ktorá je významnou z hľadiska medzinárodnej riečnej dopravy Výskyt termálnej vody	Pomerne veľká vzdialenosť k najbližším väčším centráam osídlenia na slovenskej strane
Príležitosti	Hrozby
Blízkosť budapeštianskej aglomerácie	Hrozba odlivu obyvateľstva do väčších centier osídlenia

Ludské zdroje	
Silné stránky	Slabé stránky
Obojstranná mobilita pracovných síl vzhľadom na znalosť maďarského jazyka	Prirodzený aj mechanický úbytok obyvateľstva v posledných rokoch Nie veľmi priaznivá vzdelanostná štruktúra v porovnaní s republikovým priemerom Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných Veľká skupina nezamestnaných vo veku do 30 rokov
Príležitosti	Hrozby
Otvorený trh práce so susedným Maďarskom	Nízke zastúpenie predproduktívnej zložky obyvateľstva, nízky počet narodených detí
Bývanie	
Silné stránky	Slabé stránky
Pomerne dobrý štandard bývania (počet obyvateľov/1 byt, obytná plocha/obyvateľa, počet miestností/1 obyvateľa)	Vysoká energetická náročnosť panelových domov
Príležitosti	Hrozby
Výstavba nájomných bytov pre mladé rodiny	Odchod mladých rodín v prípade nezabezpečenia výstavby nájomných bytov
Občianska vybavenosť	
Silné stránky	Slabé stránky
Existencia múzea a galérie v meste Termálne kúpalisko Vadaš a jeho ponuka športovo-rekreačných aktivít Dostatočná sieť vzdelávacích inštitúcií (od MŠ po VŠ)	Veľká vzdialenosť najbližšej nemocnice (na území Slovenska)
Príležitosti	Hrozby
Spolupráca s nemocnicou v Ostrihome pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti	Očakávaná redukcia materských škôl v súvislosti s negatívnym demografickým. trendom

Hospodárstvo	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Tradícia papierenského priemyslu v meste</p> <p>Úrodná poľnohospodárska pôda</p>	Nedostatočná diverzifikácia priemyselnej výroby
Príležitosti	Hrozby
<p>Výstavba priemyselného parku v blízkosti mesta</p> <p>Napojenie sa na trh budapeštianskej aglomerácie</p> <p>Prilákatie nových investorov zameraných na inovatívne technológie s vyššou pridanou hodnotou</p>	Útlm papierenského priemyslu so silným vplyvom na hospodárstvo
Cestovný ruch	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Termálne kúpalisko Vadaš</p> <p>Blízkosť Maďarska a významnej budapeštianskej aglomerácie</p> <p>Mesto Ostrihom a jeho pamätihodnosti</p> <p>Rieka Dunaj – vodné športy a výletné plavby</p> <p>Pohorie Burda vhodné pre pešiu turistiku</p> <p>Širšie okolie Štúrova je vinárskym regiónom</p>	<p>Výrazná sezónnosť cestovného ruchu</p> <p>Nedostatočne využitý potenciál rieky Dunaj pre výletné a rekreačné plavby</p>
Príležitosti	Hrozby
<p>Rozvoj osobnej lodnej dopravy</p> <p>Dobudovanie cyklotrás</p> <p>Ponuka atraktívnych integrovaných produktov CR</p> <p>Rozvoj vinárskeho turizmu (zapojenie do projektu vínnej cesty)</p>	Narastajúca konkurencia kúpeľných a wellness centier v regióne
Doprava	
Silné stránky	Slabé stránky
<p>Dostupnosť viacerých druhov dopravy (cestná, železničná, lodná)</p> <p>Bezprostredné spojenie s Maďarskom mostom cez Dunaj</p>	<p>Nedostatočne využitý potenciál železničnej stanice a lodnej dopravy</p> <p>Nadmerný tranzit nákladnej dopravy vo väzbe na hraničný prechod</p> <p>Nedostatočné pokrytie okrajovej časti mesta a okolitých obcí MHD</p> <p>Nedostatočne využitý potenciál prístavu</p>
Príležitosti	Hrozby
<p>Výstavba ďalšieho mosta cez Dunaj</p> <p>Výstavba/rozšírenie osobného/nákladného prístavu</p> <p>Budovanie južného diaľničného ťahu a následné napojenie smerom na Budapešť</p>	Ďalší nárast tranzitnej dopravy cez mesto

Životné prostredie	
Silné stránky	Slabé stránky
Prírodné rezervácie v blízkosti mesta	Absencia mestskej čističky odpadových vôd Negatívny vplyv tranzitnej dopravy – hluk, znečistenie ovzdušia
Príležitosti	Hrozby
Využívanie obnoviteľných zdrojov energie	Potenciálny negatívny vplyv nerekvitovanej mestskej skládky odpadu

Pri svojej práci som získavala informácie z viacerých zdrojov, ku ktorým patrí aj Obvodný úrad Štúrovo, odbor živnostenského podnikania, ktorý mi poskytol nasledovné údaje o počte vydaných, zrušených, pozastavených živnostenských oprávnení a o najčastejšie sa vyskytujúcich činnostiach.

Tab. 9

Vydané živnostenské oprávnenia

Rok	Počet vydaných ŽL	Počet vydaných KL	Spolu
2005	342	69	411
2006	423	13	436
2007	1 111	28	1139
2008	2460	23	2483
2009	2278	20	2298
spolu	6614	153	6767

Zdroj: OÚ Štúrovo, odbor živnostenského podnikania

Tak ako sa vyvíjalo podnikanie celoštátne, tak aj v obvode Štúrovo podnikanie začalo nadobúdať čoraz väčší rozmer. Každoročne rastie počet vydaných živnostenských oprávnení. Z predmetov podnikania FO prevláda vývoz a dovoz – maloobchod a veľkoobchod, sprostredkovanie obchodu a služieb, v rámci obvodu vzhľadom na podmienky pohostinská činnosť, ubytovacie služby a realitná činnosť. Z remeselných živností sú to najmä stavebné činnosti – murárstvo, tesárstvo a stolárstvo. Zmenou zákona v roku 2007 zriadenie Jednotných kontaktných miest (JKM) nahradilo osobnú návštevu zdravotných poisťovní, daňového úradu. JKM sú bezplatnou poradenskou službou pre FO a PO, bezplatnou službou je výpis z registra trestov. V roku 2009 (posledný rok) sa vydalo spolu 2 298 živnostenských oprávnení, z

toho 2 278 živnostenských listov a 20 koncesných listín ako to vyplýva aj z uvedeného prehľadu v tabuľke č.9. Dôsledkom takéhoto prudkého nárastu môže byť nedostatok pracovných príležitostí a snaha fyzických osôb o samozamestnanie na základe živnostenského oprávnenia ako aj nové možnosti “otvorenia hraníc” po znovoobnovení mosta Márie Valérie v roku 2001. Vzhľadom na novelizáciu živnostenského zákona sa služby aj poradenstvo smerom k podnikateľom zliberalizovalo a pripravuje sa ďalšia právna úprava Smernice o službách na vnútornom trhu a živnostenského zákona, ktorá nadobudne účinnosť dňom 1.júna 2010, kedy sa rozšíria služby na Obvodnom úrade, odbore živnostenského podnikania, aj o prvozápis do OR OS Nitra.

Tab. 10

Zrušené a pozastavené živnostenské oprávnenia

Rok	Počet zrušených oprávnení	Počet pozastavených oprávnení
2005	3	85
2006	3	94
2007	7	107
2008	5	111
2009	11	137
spolu	29	534

Zdroj: OÚ Štúrovo, odbor živnostenského podnikania

V tabuľke č.10 môžeme sledovať, že počet zrušených oprávnení je takmer rovnaký, čoho príčinou pravdepodobne môže byť to, že sa podnikanie je stále úspešné a je to naďalej pretrvávajúca možnosť zamestnania sa fyzických osôb.

Živnostenské úrady môžu z podnetu podnikateľa pozastaviť prevádzkovanie živnosti najmenej na dobu šiestich mesiacov, čo začína využívať čoraz väčšie množstvo živnostníkov. Pričom v roku 2005 to bolo 85 pozastavených živnostenských oprávnení, v roku 2009 je to už až 137. Dôsledkom môžu byť snád' sezónne práce a tiež to, že počas pozastavenia živnostenského oprávnenia živnostníci nemusia odvádzať odvody a nemusia opätovne vynaložiť finančné prostriedky na vybavovanie nových živnostenských oprávnení.

Medzi najčastejšie sa vyskytujúce koncesované živnosti v územnom obvode Štúrovo patrí:

-
- ✓ zmenárenská činnosť,
 - ✓ vnútorná nákladná a cestná doprava,
 - ✓ zasielateľstvo,
 - ✓ taxislužba.

V rámci ohlasovacích je to:

- maloobchod v rozsahu voľných živností,
- veľkoobchod v rozsahu voľných živností,
- sprostredkovanie obchodu
- ubytovanie,
- pohostinská činnosť.

Celkový počet podnikateľských subjektov s platným živnostenským oprávnením v územnom obvode Štúrovo k 31.12.2009 je 2 946 podnikateľských subjektov. Z toho 1 907 fyzických a 1 039 právnických osôb.

5 Diskusia, návrh na využitie poznatkov

5.1 Rozvoj priemyselných parkov

Na základe posúdenia možnosti a vhodnosti lokalizácie najmä z hľadiska územno-technického, socio-ekonomického a environmentálneho, boli v dokumente Konceptia lokalizácie priemyselných parkov na území Nitrianskeho kraja určené štyri oblasti vhodné na lokalizáciu priemyselných parkov. Ide o priemyselné parky druhej kategórie t.j. nadregionálneho až celoštátneho významu (park schopný realizovať rozvojové a inovačné programy podporované Európskou úniou s veľkosťou okolo 50 ha s rezervnými rozvojovými plochami). Jednou z lokalít pre výstavbu priemyselného parku je Štúrovo – Obid. Navrhovaným funkčným využitím priemyselného parku je priemyselná výroba na báze existujúceho priemyslu, výroba obalov a obalovej techniky, elektronický priemysel, komponenty pre automobilový priemysel, podnikateľský inkubátor a logistické centrum.

5.2 Faktory rozvoja

5.2.1 Zlepšenie dopravného systému

Pre rozvoj podnikania je dôležité zlepšenie dopravného systému. Pre zlepšenie podmienok automobilovej dopravy je potrebné čiastočne zmeniť systém cestných komunikácií a vytvoriť mestský systém cyklistickej dopravy. Žiaduce je tiež (s ohľadom na rozvoj hospodárstva aj cestovného ruchu) vo väčšej miere využívať železničnú a lodnú dopravu.

5.2.2 Využitie potenciálu cestovného ruchu

Oblasť rozvoja cestovného ruchu je potrebné zamerať na rozvoj takých atraktivít, ktoré budú schopné prilákať návštevníkov počas celého roka. Potenciál ďalšieho rozvoja cestovného ruchu vychádza z dobrej dostupnosti železničnou dopravou, rieky Dunaj ako prírodnej dominanty a dopravnej tepny, tvorby nových produktov termálneho kúpaliska Vadaš a blízkosti historického Ostrihomu. Významným faktorom rozvoja cestovného ruchu by mala byť cezhraničná spolupráca s mestom Ostrihom. Obvod má aj vynikajúce podmienky pre rozvoj agroturistiky, je tu množstva vinníc, ktoré dávajú predpoklady na vybudovanie vínnej cesty. Tak isto sú tu predpoklady na rozvoj vidieckej turistiky.

5.2.3 Diverzifikácia priemyselnej výroby

Nástrojom pre diverzifikáciu odvetvovej štruktúry ako aj riešenia súčasnej situácie odchodu významného priemyselného podniku by mal byť príchod nových investorov do mesta. Dôležitý však bude charakter výrobných podnikov. Mali by byť orientované na produkciu s vyššou pridanou hodnotou a nesmú vytvárať dodatočný tlak na životné prostredie. Umiestnenie vhodných podnikov v blízkosti mesta by mohlo mať pozitívny vplyv na stabilizáciu počtu obyvateľov.

5.2.4 Cezhraničná spolupráca

Vzhľadom na polohu Štúrova a kontinuálne trendy európskej integrácie v rôznych oblastiach je cezhraničná spolupráca jedným z kľúčových faktorov rozvoja mesta a celého priľahlého regiónu. Cezhraničná spolupráca by pritom mala byť chápaná v širšom zmysle, jednak z hľadiska subjektov ako aj oblastí spolupráce.

5.2.5 Regenerácia verejných priestranstiev a zlepšenie stavu občianskej vybavenosti

Kľúčovým faktorom ovplyvňujúcim budúcnosť mesta a jeho okolia je úroveň vzdelávacích inštitúcií. Dôležité je prispôsobiť podmienky vzdelávacieho procesu súčasným trendom a v súlade s nimi neustále zvyšovať kvalitu vzdelávania na všetkých úrovniach. Základným predpokladom, ktorý určuje podmienky pre vzdelávací proces je úroveň priestorov, v ktorých výučba prebieha a úroveň vybavenia škôl (v súčasnej dobe najmä informačné a komunikačné technológie).

Regenerácia verejných priestranstiev by mala byť zameraná na zlepšenie úrovne obytných zón (sídlišká), čím sa prispeje k zlepšeniu stavu prostredia, v ktorom sa obyvatelia každodenne pohybujú. Regenerácia by však mala byť zameraná aj na vytvorenie atraktívnych oddychových zón, ktoré budú využiteľné návštevníkmi, ale aj domácimi obyvateľmi.

5.3 Prečo je vhodné investovať do tohoto regiónu:

- kvalifikovaná, flexibilná a lacná pracovná sila;
- dobrá geografická poloha regiónu;
- blízkosť troch veľkomiest (Bratislava, Viedeň, Budapešť);

-
- vysokokvalitná poľnohospodárska pôda;
 - dobré predpoklady na rozbehnutie potravinárskej výroby;
 - pozitívny postoj regiónu k podnikateľskej sfére;
 - budovy v areáli Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. sú ideálne pre výrobné a skladovacie účely;
 - existencia využiteľných zdrojov termálnych vôd;
 - lokalizačné predpoklady rozvoja cestovného ruchu a vidieckeho cestovného ruchu;
 - rozvinutá cezhraničná spolupráca prihraničných miest a obcí s mestami a obcami z MR.

5.4 Prioritné osi

Prioritné osi stratégie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja (schválený uznesením Mestského zastupiteľstva v Štúrove č.XV/27052008/III.-Zas zo dňa 27.05.2008) identifikujú a podrobnejšie popisujú rozvojové oblasti, na ktoré je potrebné sústrediť aktivity a zdroje, za účelom dosiahnutia globálneho cieľa PHSR. Prioritné osi sú následne rozpracované do konkrétnejších opatrení a projektových zámerov, ktoré sú vyšpecifikované s ohľadom na možnosti čerpania prostriedkov zo zdrojov štrukturálnych fondov EÚ.

Strategická časť PHSR je rozdelená do nasledujúcich prioritných osí: rozvoj cestovného ruchu, diverzifikácia hospodárstva, občianska vybavenosť, služby obyvateľom a vzhľad mesta, infraštruktúra a cezhraničná spolupráca. Najdôležitejšími oblasťami sú rozvoj cestovného ruchu a diverzifikácia hospodárstva. Pre rozvoj cestovného ruchu je potrebné využiť rôznorodý potenciál mesta, nakoľko Štúrovo disponuje významným a iba čiastočne využitým potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu.

Potenciál vyplýva z:

1. polohy na dôležitých dopravných koridoroch: železničná trať – Praha-Bratislava-Budapešť-Balkán, rieka Dunaj, ale aj medzinárodná Dunajská cyklocesta,
2. prírodného prostredia, osobitne je potrebné vnímať rieku Dunaj, ďalej možno spomenúť rieku Hron a Kováčovské kopce,
3. polohy vzhľadom na susedné Maďarsko a znalosti maďarského jazyka u obyvateľov Štúrova,

4. väzby na susedný Ostrihomom, s ohľadom na jeho významné kultúrne a historické pamätihodnosti,

5. existencie termálneho kúpaliska Vadaš.

Rozvoj Štúrova v oblasti cestovného ruchu by mal byť orientovaný na rozšírenie ponuky atraktivít a to najmä s ohľadom na zvýšenie návštevnosti počas celého roka. Za týmto účelom by bolo potrebné termálne kúpalisko Vadaš rozšíriť o kryté bazény s využitím termálnej vody a dobudovať rehabilitačné a zábavné prvky.

Využitie potenciálu rieky Dunaj by tiež prispelo k rozvoju cestovného ruchu. Potenciál rieky Dunaj vyplýva jednak z jeho funkcie ako vodnej dopravnej tepny, ale aj významu pre využitie na rekreáciu a šport.

Hlavným rozvojovým zámerom viažucim sa k Dunaju je vybudovanie osobného prístavu, využiteľného aj pre vodné športy. Prístav vytvorí podmienky pre rozvoj rekreačných aktivít na Dunaji, pre domácich obyvateľov aj návštevníkov. Zlepší tiež možnosti pre vyhlídkové jazdy po Dunaji. Celkovým prínosom prístavu bude posilnenie pozitívneho imidžu Štúrova ako mesta na Dunaji a vytvorenie užšieho kontaktu s riekou. Prístav by mohol byť za určitých podmienok chápaný ako jeden z hlavných rozvojových impulzov Štúrova.

Výrazným príspevom k rozvoju cestovného ruchu by bola možnosť zastavovania veľkých výletných lodí premávajúcich po celom toku Dunaja, čo by umožnilo priviesť do Štúrova novú skupinu návštevníkov. Pasažiermi takýchto lodí je prevažne solventnejšia klientela z rôznych častí sveta. Pre takúto špecifickú klientelu je však potrebné vytvoriť dodatočné produkty cestovného ruchu, ktoré umožnia pasažierom lodí stráviť v Štúrove určitý čas. Z tohto hľadiska bude potrebné spolupracovať na tvorbe nových spoločných produktov cestovného ruchu s mestom Ostrihom.

Ďalšou alternatívou ako využiť potenciál rieky Dunaj, je možnosť vybudovania nového športovo-rekreačného vodáckeho areálu. Tento by pozostával zo samotnej vodnej plochy a širšieho okolia, v ktorom by sa nachádzali zariadenia pre športové a rekreačné účely. Ako príklad môžeme spomenúť ubytovacie zariadenie hotelového typu, minigolfové ihrisko, multifunkčné betónové (asfaltové) ihrisko na futbal, basketbal a pod., tenisové ihrisko, piesočná plocha na plážový volejbal. Po obvode vodnej plochy je možnosť vybudovania chodníku určeného pre bicyklovanie, resp. in-line korčuľovanie, ktorý by mohol byť prípadne napojený na dunajskú cyklistickú cestu.

V súčasnosti je najaktuálnejšou témou získanie nového investora, ktorý by kúpil aktíva spoločnosti Smurfit Kappa Štúrovo, a.s., ktorá sa rozhodla ukončiť výrobu flutingu a súvisiacich činností do konca marca 2010 a prepustiť 298 z 325 svojich zamestnancov. Snahou mesta je prilákanie viacerých malých a stredných podnikateľov. Z toho dôvodu je nevyhnutné rozšíriť tento existujúci areál, čím sa pripraví nová priemyselná zóna pre ďalších investorov, alebo sa vytipuje nové územie s adekvátnymi podmienkami. Ťažiskom v oblasti rozširovania výrobných kapacít by malo byť vytvorenie priemyselnej zóny v blízkosti areálu Smurfit Kappa Štúrovo, a.s., v západnej časti katastrálneho územia mesta, čím by sa zabezpečila koncentrácia priemyslu mesta na jednom mieste.

V priemyselnej zóne by malo pôsobiť približne 5-6 firiem, ktoré by vytvorili 100-200 pracovných miest. Týmto by sa vytvorili podmienky pre uplatnenie obyvateľov, ktorí v súčasnosti denne dochádzajú za prácou do Maďarska.

Pre investorov môžu mať ako lokalizačné faktory význam: dobrá poloha mesta vzhľadom na susedné Maďarsko (Ostrihom, Dorog, Budapešť), priemyselná tradícia v meste a z toho vyplývajúca kvalifikačná štruktúra, dostupnosť železničnou dopravou a kapacity nákladnej stanice, možnosť využitia lodnej dopravy.

Úlohou mesta by malo byť vytypovanie a rokovanie s vhodnými investormi a následne zabezpečiť prípravu lokality pre umiestnenie nových firiem. Nová priemyselná zóna by mala vzniknúť na pozemku, na ktorom už v minulosti boli vykonávané hospodárske (výrobné) aktivity – tzv. hnedý park (bývalý poľnohospodársky dvor). Týmto spôsobom je možné zhodnotiť staré, nevyužívané areály a zároveň sa vyhnúť zastavaniu kvalitnej poľnohospodárskej pôdy.

V sektore poľnohospodárstva by sa mala produkcia zamerať aj na pestovanie okrasných rastlín a drevín s využitím termálnej energie s existujúceho termálneho vrtu. Taktiež medzi vhodný pestovateľský sortiment možno zaradiť korenie a liečivé byliny.

Základ ekonomickej štruktúry mesta je tvorený sektorom malých a stredných podnikov (MSP). Pre zvyšovanie a zachovanie si konkurencieschopnosti na európskom trhu je nevyhnutné v MSP zavádzať inovácie (výrobných, služieb, technológií, marketingu atď.). MSP však často čelia nedostatku kapitálu na uskutočnenie takýchto inovácií. Jednou z možností ako získať doplnkové zdroje na realizáciu inovácií je podpora MSP z Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, v súčasnosti sú to Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov.

Informácie o grantových možnostiach a aktuálnych výzvach sú uverejnené aj na stránke mesta Štúrovo. Zároveň v súčasnosti mesto začalo s iniciatívou vytvorenia verejnej databázy podnikateľov na svojej internetovej stránke v časti určenej podnikateľom. Bezplatným zverejnením týchto základných informácií chce mesto napomôcť podnikateľom, aby občania mohli získať informácie o nimi poskytovaných tovaroch a službách.

Mesto by sa malo snažiť pôsobiť na MSP prostredníctvom informovania o možnostiach získania podpory a stimulovať aktívny prístup podnikateľov k inovatívnosti a zvyšovaniu konkurencieschopnosti. Samotná realizácia inovácií výrobkov a služieb spočíva na ochote a schopnostiach podnikateľov, mesto však môže zohrať významnú úlohu pri informovaní a zdôvodňovaní dôležitosti realizácie inovácií. Aktivity mesta na podporu MSP môžu byť štartovacím nástrojom pre realizáciu projektov (aj s podporou z Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast) zvyšujúcich konkurencieschopnosť jednotlivých podnikateľských subjektov.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať sektoru cestovného ruchu, pretože, významný podiel MSP v Štúrove tvoria subjekty podnikajúce v tejto oblasti. Konkurencieschopnosť jednotlivých subjektov výrazne determinuje celkovú konkurencieschopnosť mesta ako turistickej destinácie.

Mesto by tiež malo podporovať zakladanie, prípadne prilákanie nových MSP. Aktivity by sa mali týkať najmä poskytovania poradenstva v oblasti začatia podnikania, prezentácie vhodnej lokality pre začatie podnikania, iných podporných aktivít pre začínajúcich podnikateľov (vytvorenie databázy voľných priestorov v meste, prezentácia a propagácia možností pre MSP, poradenstvo pri založení a prevádzkovaní živností apod., organizovanie rôznych seminárov a školení so zameraním sa na špecifické potreby MSP, propagácia MSP na stránke mesta).

6 Záver

Podnikanie je základným prvkom efektívneho fungovania trhovej ekonomiky, je tým, čo ekonomiku robí trhovou. Pre Slovensko, pre ktoré je hlavným cieľom dosiahnuť úroveň rozvinutých krajín Európy v čo najkratšom možnom čase, má rozvoj podnikania, obzvlášť živnostenského, nenahraditeľný význam. Podnikanie je hnacím motorom zmien, meradlom rozvoja ekonomiky, nástrojom prispôsobovania sa a schopnosti udržať krok s hlavnými svetovými trendmi. Vyspelé európske krajiny pochopili, že ak chcú i naďalej hrať dôležitú rolu v ekonomike budúcnosti, ekonomike založenej na poznatkoch, je potrebné orientovať svoje hospodárstvo smerom k vyššej efektivite, trvalo udržateľnému rastu, a to najmä prostredníctvom zvyšovania schopnosti reagovať na neustále meniace sa stimuly rýchlo a dobre. Tak, ako je piesok schopný zaplniť škáry v skale, sú živnostníci (malé a stredné podniky) schopní zaplniť medzery na trhu, ktoré veľké podniky vďaka svojej veľkosti nie sú schopné pokryť.

Rozvoj malého a stredného podnikania musí byť zameraný tak na podporu existujúcich podnikateľov, ako aj na motiváciu ľudí, fyzických osôb, začať vykonávať podnikateľskú činnosť. Vhodným a stabilným legislatívnym prostredím je možné umožniť podnikateľom rozvíjať svoju činnosť bez zbytočných administratívnych a iných bariér.

Podnikateľské prostredie vytvára legislatíva, daňová, úverová, colná politika, ale aj dostupnosť finančných služieb, informačné systémy a systémy podporných programov. Pri riešení problémov je potrebné prihliadnuť k potrebám záujmov podnikateľskej verejnosti a ich harmonizácii s celospoločenskými záujmami a medzinárodnými záväzkami. Napriek tomu, že sa za posledné obdobie urobilo pre skvalitnenie podnikateľského prostredia niekoľko opatrení, je potrebné naďalej venovať tejto problematike trvalú pozornosť a prijímať opatrenia v legislatívnej oblasti, ktoré prispejú k zlepšeniu podnikateľského prostredia.

Na základe preštudovania príslušných právnych noriem, na základe riadeného rozhovoru s členmi manažmentu niektorých spoločností a živnostníkov, poznatkov a skúseností získaných na základe analyzovania materiálov o živnostenskom podnikaní v územnom obvode Štúrovo možno konštatovať, že pre skvalitnenie podnikateľského prostredia je potrebné.

-
- znížiť vysoké odvodové zaťaženie, teda znížiť celkové náklady zamestnávateľa na pracovnú silu,
 - zabezpečiť dostupnosť poradenských služieb prostredníctvom podporných programov financovaných zo štátneho rozpočtu, viac využívať možnosti, ktoré poskytujú fondy EÚ, najmä štrukturálne fondy,
 - motivovať vo väčšej miere malých a stredných podnikateľov na investovanie do vlastných podnikateľských činností,
 - rozvíjať podporovanie podnikateľov, ktorí podnikajú za sťažených podmienok, napr. zamestnávajú občanov so zdravotným postihnutím,
 - systém aktívnej politiky trhu práce výraznejšie orientovať na podporu tvorby pracovných príležitostí malých a stredných podnikateľov, resp. lepšia informovanosť o aktuálnych možnostiach podpory.

Pre oživenie hospodárstva po kríze je nevyhnutná podpora a rozvoj malého a stredného podnikania, ktoré sa realizuje predovšetkým podnikaním živnostenským. Realizácia živnostenského podnikania prispieva k poskytovaniu a rozvoju služieb v danom územnom obvode, dokumentujú to i údaje z Obvodného úradu Štúrovo a zároveň prispieva k znižovaniu nezamestnanosti, vytváraním samozamestnania, prípadne zamestnaním iných občanov.

7 ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- ÁRENDÁŠ, M. – HUDÁKOVÁ, M. 2001. *Základy makroekonómie*. Nitra: SPU, 2001. 153 s. ISBN 80-7137-927-1.
- BANDLEROVÁ, A. – LAZÍKOVÁ, J. – ILKOVÁ, Z. - SCHWARCZ, P. – MUCHOVÁ, Z. - DRENKOVÁ, L. 2007. *Agrárne právo Európskej únie*. 1. Vyd. Nitra: SPU, 2007. 218 s. ISBN 978-80-8069-990-1.
- BARROW, C. 1996. *Základy drobného podnikání*. 1. vyd. Praha : Grada Publishing, 1995. 198 s. ISBN 80-7169-232-8.
- BEJČEK, J. – HAJN, P. – KOTÁSEK, J. – POKORNÁ, J. – VEČERKOVÁ, E. *Nástin obchodního práva I*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita. ISBN 80-210-3603-6.
- BELAJOVÁ, A. – FÁZIKOVÁ, M. 2004. *Regionálna ekonomika*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2004. 245 s. ISBN 80-8069-344-7.
- BEZÁKOVÁ, L. a kolektív. 2010. *Základy práva*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2010. 138 s. ISBN 978-80-552-0339-3.
- BEZÁKOVÁ, L. – DOBIŠOVÁ, M. – TRÁVNIČEK, V. 1992. *Právo*. Nitra: VŠP, 1992. 185 s. ISBN 80-7137-044-4.
- BIELIK, P. – GURČÍK, Ľ. – DVOŘÁK, M. – BLCHÁČ, J. 2005. *Ekonomika podnikov*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2005. 184 s. ISBN 80-8069-474-5.
- BRHEL, J. 1994. *Malé a stredné podnikanie*. Bratislava: FITR Firma a Trh, 1994. 88 s. ISBN 80-7218-033-7.
- BUJNÍK, E. – KOPP, K. – MINAŘÍK, J. a kolektív. 1990. *Príručka soukromného podnikatele*. Praha: SNTL, 1990. 105 s. ISBN 80-93-00512-4.
- DAŇKOVÁ, A. 1997. Perspektívy regionálneho rozvoja malého a stredného podnikania. In: *Zborník vedeckých prác z „Medzinárodných vedeckých dní 1997“*. Nitra: FEM SPU, 1997. 212-217.s ISBN 80-7137-434-2.
- DONNELLY, J. – GIBSON, J. – IVANCEVICH, J. 1997. *Management*. Praha: Grada Publishing, 1997. 821 s. ISBN 80-7169-422-3.
- EKONOMICKÝ ÚSTAV SAV. 2008. *Dlhodobá vízia rozvoja slovenskej spoločnosti*. 1. vydanie. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2008. 274 s. ISBN 978-80-224-1050-2.

-
- FEKETE, I. 2004. *Obchodné spoločnosti s ručením obmedzeným*. Komplexná príručka. Bratislava: EPOS, 2004. 711 s. ISBN 80-8057-584-3.
- FOLTR, J. 1997. *Jak hodnotit a snižovat podnikatelské riziko*. Praha: Management Press, 1997. ISBN 80-85603-06-03.
- GOZORA, V. 2005. *Podnikový manažment*. 3. vyd. Nitra: SPU, 2005. 190 s. ISBN 80-8069-462-1.
- GOZORA, V. 2007. *Riešenie regionálnych disparít a nerovnovážnych stavov v prírodnom a hospodárskom prostredí*. 1. vyd. Bratislava : Merkury, 2007. s. 237-477 ISBN 978-80-89143-55-9.
- HERBERT, R.F. – LINK, A. N. 1989. In *Search of the Meaning of Entrepreneurship*. Small Business Economics, 1. 1989. Č.1, s.39-49.
- HIMMLER, J. 1995. *Štúrovo. Malá vlastivedná knižnica*. 10 číslo. 1995. 16 s. ISBN 80-88804-07-8.
- HORVÁTOVÁ, K. 2001. Živnostenský zákon. In: *Ekonomický a právny poradca podnikateľa*. ročník VII, 2001, č.1, 13 s.
- HORVÁTOVÁ, K. 2002. Veľká novela živnostenského zákona. In: *Firemný právnik*, 2002, č.1, 26-28 s.
- HOLEŠOVÁ, H. 2003. *Malé a stredné podnikanie*. Bratislava: Grafis s.r.o., 2003. 38 s. ISBN 80-968789-9-9.
- HUDÁK, J. 2006. Komparácia poľnohospodárskej štruktúry podnikania v SR v vybraných krajinách EÚ. In: *K otázkam poľnohospodárskej politiky EÚ*. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie. Nitra: SPU, 2006. 56-61 s. ISBN 80-8069-688-8.
- CHODASOVÁ, A. – BUJNOVÁ, D. 1996. *Malé a stredné podniky*. Bratislava: Ekonomická univerzita, 1996. 129 s. ISBN 80-225-0724-5.
- ILKOVÁ, Z. - BANDLEROVÁ, A. 2006. *Obchodné právo*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2006. 201 s. ISBN 80-8069-771-X.
- JANKŮ, M. a kol. 2006. *Základy práva pro posluchače neprávnických fakult*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006. 629 s. ISBN 80-7179-499-6.
- JASINGER, A. 1999. *Tajomstvá úspechu malého a súkromného podnikania*. Bratislava: Slovenská kniha – Knižná distribúcia, 1999. 9-12 s. ISBN 80-85343-00-2.
-

-
- JURÍČKOVÁ, V. a kol. 2006. *Podnikateľské prostredie a firemné stratégie*. Bratislava: Ekonomický ústav Slovenskej akadémie vied, 2006. 172 s. ISBN 80-7144-154-6.
- KASSAY, Š. 2006. *Podnik a podnikanie. Podnikateľské prostredie*. Prvý zväzok. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 2006.
- KOPÁL, L. – URMÍN, F. 1994. *Živnostenské podnikanie*. 1. vyd. Bratislava: EPOS, 1994. 328 s. ISBN 80-85703-75-0.
- KRAVÁRIK, K. – MORAVCOVÁ, Z. – TARÁBEK, P. 1993. *Ekonomika I*. Bratislava: Didaktis s.r.o. 1993, 80 s. ISBN 80-85456-19-2.
- KUPKOVIČ, M. a kol. 2003. *Podnikové hospodárstvo*. 7. vyd. Bratislava: Sprint vfra, 2003. 452 s. ISBN 80-88848-71-7.
- KUZMA, M. 2002. Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní. In: *Živnostenské noviny*. 2002, č.5, s.8.
- LÖRINCOVÁ, E. – ŠŤASTNÁ, A. – GERGEL, M. 1999. *Ekonomické teórie*. 1. vyd. Nitra: SPU, 1999. 197 s. ISBN 80-7137-589-6.
- MAIER, G. – TÖDTLING, F. 1997. *Regionálna a urbanistická ekonomika*. 1. vyd. Bratislava: ELITA, 1997. 240 s. ISBN 80-8044-044-1.
- MAIER, G. – TÖDTLING, F. 1998. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1. vyd. Bratislava: ELITA, 1998. 320 s. ISBN 80-8044-049-2.
- MIŽIČKOVÁ, L. 2004. *Základy manažmentu*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2004. 95 s. ISBN 80-8069-323-4.
- MVaRR SR. 2007. *Národný strategický referenčný rámec 2007-2013*. Bratislava: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.
- PALMER, A. – HARTLEY, B. 2002. *The Business Environment*. New York: McGraw-Hill, 2002.
- PINKOVÁ, D. 2001. *Problémy podnikateľského prostredia*. In: Právny obzor, ročník 84, 2001, č.4, s.314-317.
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Štúrovo*. 2008 [online] Štúrovo. [cit. 2009-12-03]. Dostupné na: <<http://www.sturovo.sk/hospodarsky-a-spolocensky-vyvoj/>>.
- RAJČÁKOVÁ, E. 2005. *Regionálny rozvoj a regionálna politika*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2005. 119 s. ISBN 80-223-2038-2.
-

Regionálny rozvoj 2010. *Regionálne disparity*. Učebný text. 2010 [online]. Nitra : SPU 2010. [cit. 2010-03-17]. Dostupné na: <<http://www.fesrr.uniag.sk/sites/default/files>>.

SABÓ, M. – HVOŽDÁROVÁ, M. – JÁNOŠIKOVÁ, A. a i. 1996. *Základy práva pre ekonómov*. Bratislava: IURA Edition, spoločnosť s r.o., 1996. 192 s. ISBN 80-88715-30-X.

SEDLÁK, M. a kol. 1995. *Podniková ekonomika*. Bratislava: Elita, 1995. ISBN 80-85323-73-7.

SCHMÖGNEROVÁ, B. 1992. *Ekonomika Slovenska na začiatku transformačného procesu*. Bratislava: Ústav ekonomickej teórie SAV, 1992. kapitola V. ISBN 80-7144-005-1.

SOCIOLOGICKÝ ÚSTAV SAV. 2004. *Regionálny rozvoj Slovenska: východiská a súčasný stav*. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2004. 88 s. ISBN 80-85544-35-0 (Falt'an Ľubomír, Ján Pašiak – editori).

SYNEK, M. a kol. 2002. *Podniková ekonomika*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2002. 479 s. ISBN 80-717-9736-7.

ŠEDO VÁ, J. 2005. *Obchodné právo I*. 1. vyd. Brno: Masarykova Univerzita v Brne, 2005. 224 s. ISBN 80-210-3331-2.

THURZOVÁ, M. 2010. *Zákonník práce. Komentár*. 10. Vyd. Šamorín: Heuréka, 2010. 367 s. ISBN 978-80-89122-62-2.

TVRDOŇ, J. – HAMALOVÁ, M. – ŽÁRSKA, E. 1995. *Regionálny rozvoj*. 1. vyd. Bratislava : Ekonóm, 1995. 174 s. ISBN 80-225-0671-0.

VADAŠ s.r.o. 2005. *Štúrovo do vrečka*. 1. vyd. Vadaš s.r.o., 2005. 154 s. ISBN 80-969334-5-0.

Charakteristika vybraného územia. 2010 [online]. Štúrovo. [cit. 2010-01-25]

Dostupné na: <<http://www.sturovo.sk/o-meste-v-skratke/>>.

Všeobecné záväzné nariadenie mesta Štúrovo č. 8/2009 o dani z nehnuteľností na kalendárny rok 2010. 2010 [online]. Štúrovo. [cit. 2010-04-01]. Dostupné na: <http://www.sturovo.sk/vzn.phtml?id_menu=16324&module_action__33340__id_vzn=6045#m_33340>.

Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení.

Zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v platnom znení.

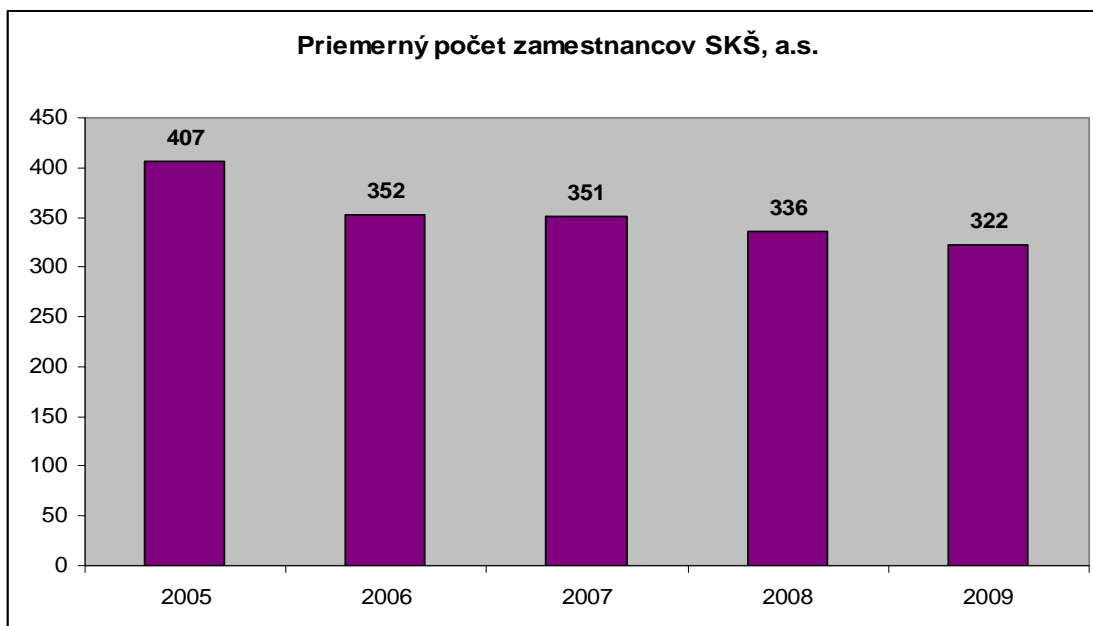
Zákon č. 177/2004 Z. z. o európskom zoskupení hospodárskych záujmov v platnom znení.

Zákon č. 91/2007 Z. z. o európskom družstve.

PRÍLOHY

Obr. č.1

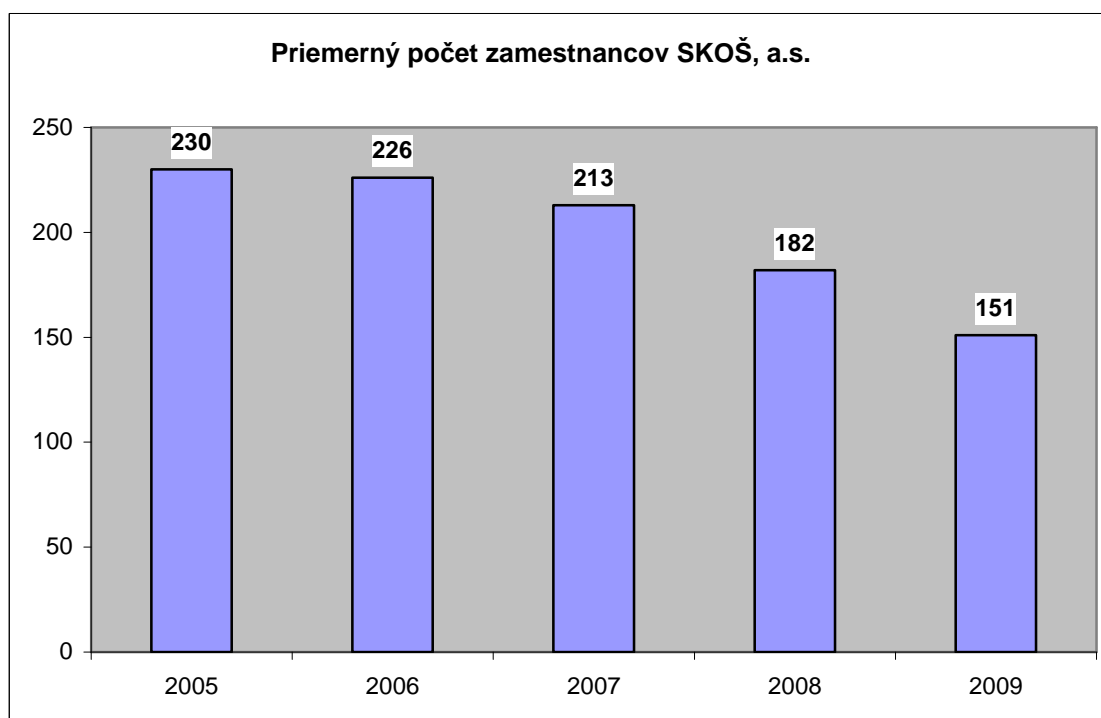
Priemerný počet zamestnancov Smurfit Kappa Štúrovo, a.s. 2005-2009

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov poskytnutých Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.

Obr. č.2

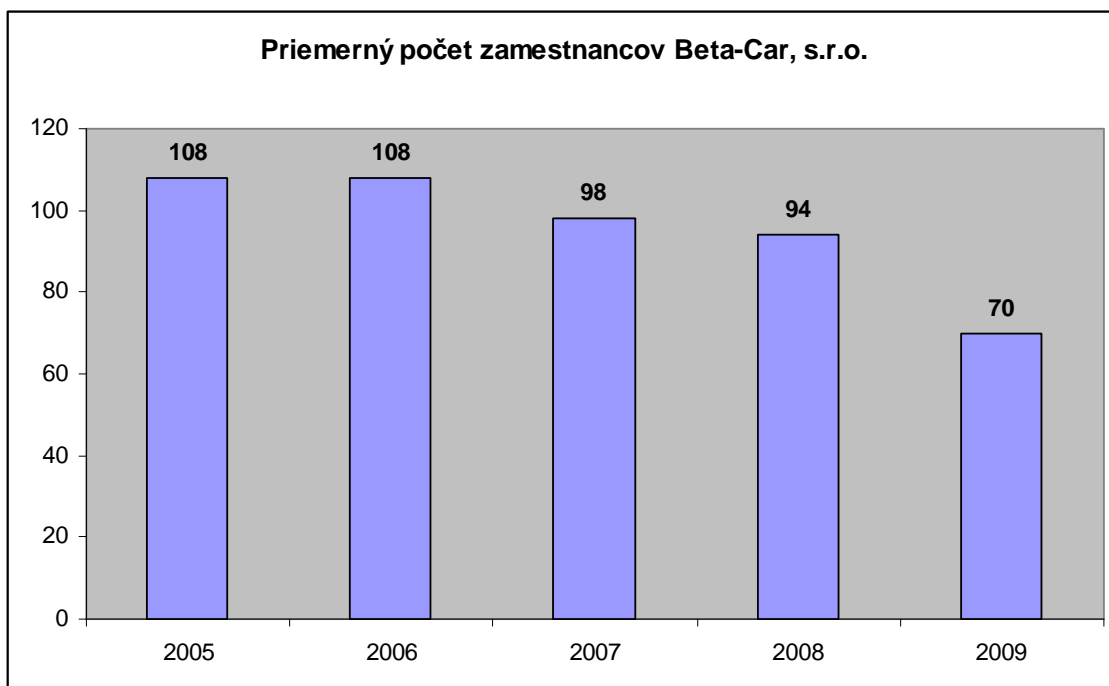
Priemerný počet zamestnancov Smurfit Kappa Obaly Štúrovo, a.s. 2005-2009

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov poskytnutých Smurfit Kappa Štúrovo, a.s.

Obr. č.3

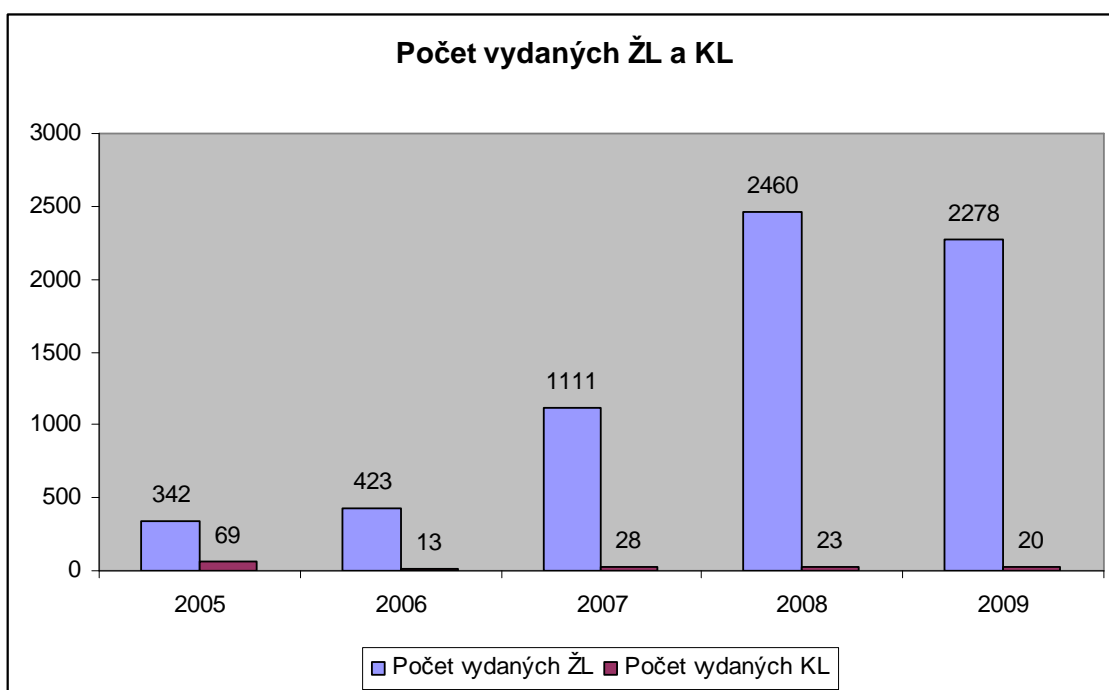
Priemerný počet zamestnancov Beta-Car, s.r.o. 2005-2009

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov poskytnutých Beta-Car, s.r.o.

Obr. č.4

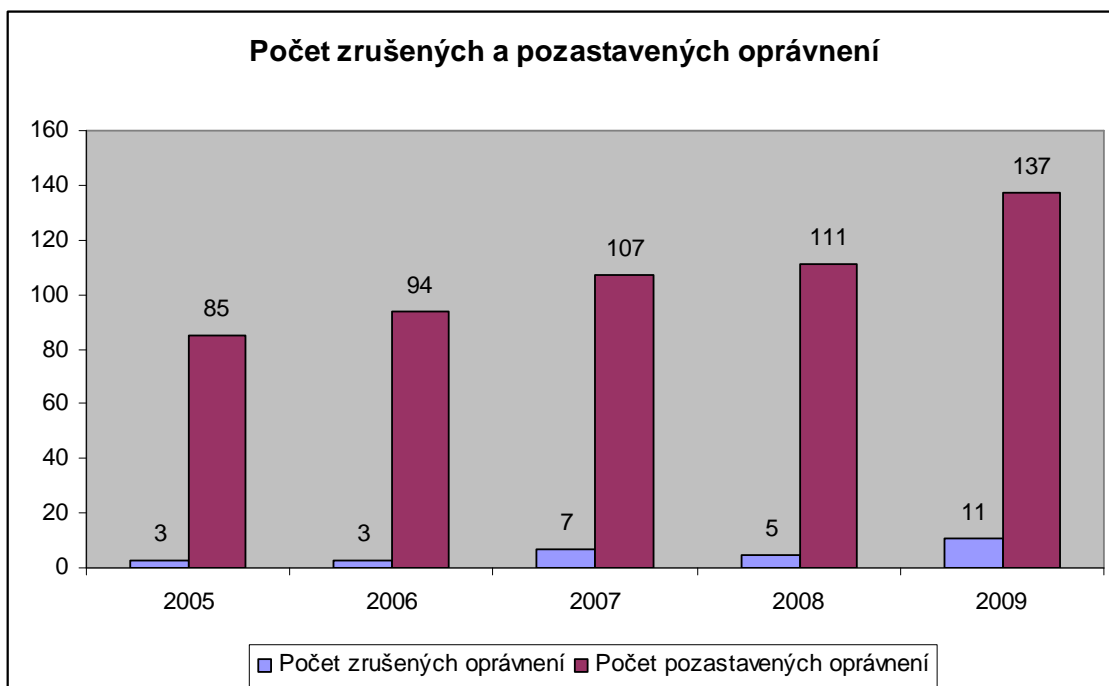
Štatistika vydaných živnostenských oprávnení za obdobie 2005-2009

Zdroj: OÚ Štúrovo, odbor živnostenského podnikania

Obr. č.5

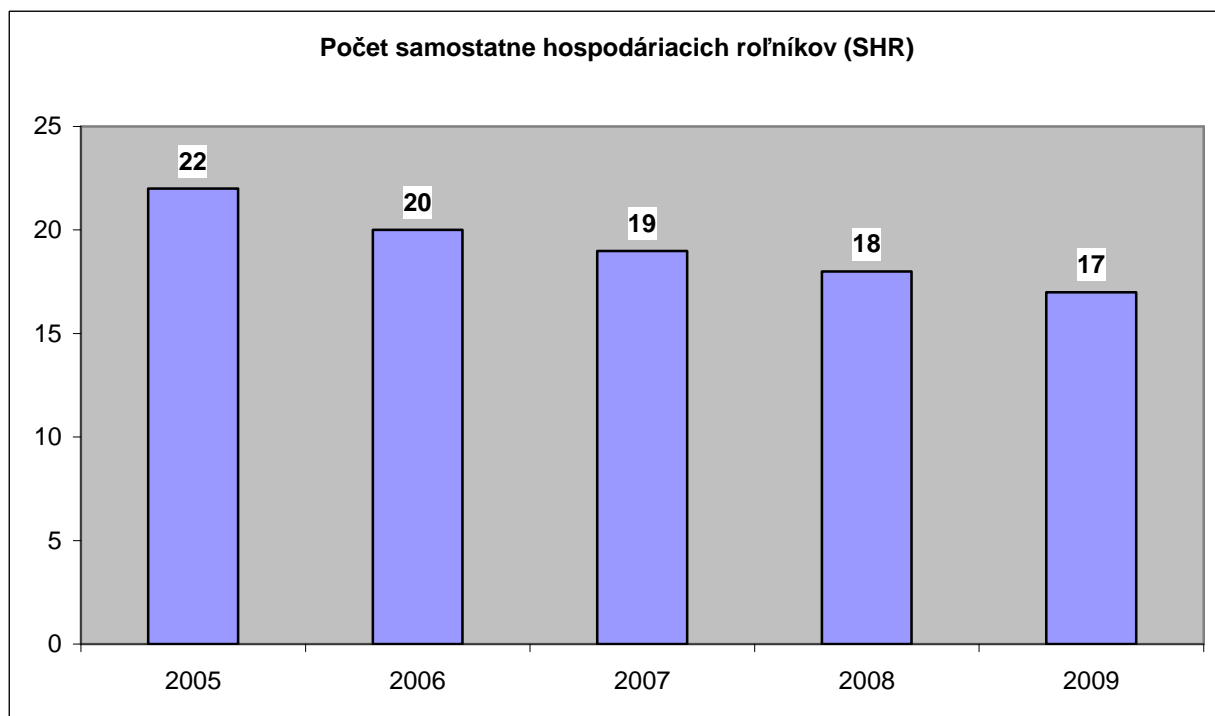
Počet zrušených živnostenských oprávnění za období 2005-2009

Zdroj: OÚ Štúrovo, odbor živnostenského podnikania

Obr. č.6

Počet samostatne hospodáriacich roľníkov za obdobie 2005-2009

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov obdržaných od MÚ Štúrovo, 2010